

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla myönnettävät valtionosuudet budjetoidaan vuonna 2016 myöntöpäätöksen perusteella poiketen tulojen ja menojen kohdentamista koskevista yleisistä määräyksistä. Valtuusmenettelyn piiriin kuuluvat valtionosuudet ja -avustukset budjetoidaan kuitenkin maksuperusteisesti.

Selvitysosa:

Hallinnonalan toimintaympäristö

Koulutuksen, tutkimuksen ja kulttuurin toimintaympäristö on muutoksessa. Suomen talouden rakennemuutos, kasvun pysähtyminen, velkaantuminen ja julkisen sektorin sopeuttamistoimet asettavat ministeriön toimialoille tiukat reunaehdot. Hallinnonalalle on päätetty tehdä noin 1,1 mrd. euron määrärahavähennykset vuoteen 2020 mennessä. Osaamiseen ja luovuuteen perustuvassa taloudessa koulutus, tutkimus ja kulttuuri ovat entistä tärkeämpiä yhteiskunnan uudistamisen, hyvinvoinnin ja kestäväen kasvun tekijöitä. Yhteiskunnan sivistys- ja osaamisperustan vahvistaminen edellyttää kärkihankkeiden nopeaa toimeenpanoa, toimintojen uudelleen arviointia sekä rakenteiden, ohjauksen ja toimintatapojen uudistamista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toteuttavia kärkihankkeita ovat:

- Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin
- Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi
- Työelämään siirtymisen nopeuttaminen
- Taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden parantaminen
- Korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyön vahvistaminen innovaatioiden kaupallistamiseksi
- Nuorisotakuun uudistaminen yhteisötakuun suuntaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan rooli on keskeinen myös hallitusohjelman muiden strategisten tavoitteiden ja niitä koskevien kärkihankkeiden toteuttamisessa. Ministeriön hallinnonalan toiminnalla edistetään myös terveyttä ja hyvinvointia, työllisyyttä, kilpailukykyä ja kasvua, biotaloutta ja puhtaita teknologioita sekä toimintatapojen uudistamista koskevien tavoitteiden saavuttamista.

Hallinnonalan yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Koulutus- ja tiedepolitiikka

Korkea sivistystaso, toimivat varhaiskasvatuspalvelut sekä laadukas ja maksuton koulutus ovat suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan perusta. Tasapuoliset mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen on turvattava koko maassa. Tavoitteena on väestön koulutus- ja osaamistason kohottaminen siten, että suomalaiset ovat maailman osaavin kansa vuonna 2020. Toisen asteen koulutuksen palvelukykyä edistetään. Suomalaisten koulutustasoa kehitetään siten, että tavoitevuonna 2020 työikäisestä aikuisväestöstä 88 prosenttia on suorittanut perusasteen jälkeisen tutkinnon ja 30 prosenttia korkeakoulututkinnon. Vastaavasti 30-vuotiaista 94 prosenttia olisi suorittanut perusasteen jälkeisen ja 42 prosenttia korkeakoulututkinnon.

Toteutetaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi. Ammatillisen koulutuksen yhteiskunnallista merkitystä vahvistetaan. Koulutuksen rahoitusta ja rakenteita uudistetaan jatko-opintokelpoisuus säilyttäen. Huolehditaan alueellisesti kattavasta koulutuksesta sekä tiivistetään koulutuksen ja työelämän välistä yhteistyötä. Poistetaan koulutuksen päällekkäisyyksiä. Poistetaan nuorten ja aikuisten ammatillisen koulutuksen raja-aidat ja kootaan koulutustarjonta, rahoitus ja ohjaus yhtenäiseksi kokonaisuudeksi opetus- ja kulttuuriministeriön alle.

Jo lähitulevaisuudessa osaavan työvoiman saatavuudesta tulee pulaa ainakin joillain aloilla. Erityisen suuria saatavuusongelmia tulee olemaan sosiaali- ja terveysalalla, mutta myös esimerkiksi joillain tekniikan ja liikenteen aloilla. Koulutusjärjestelmään kohdentuvilla toimenpiteillä pidennetään työuria niiden alkupäästä ja kohdennetaan koulutustarjontaa siten, että se vastaa työvoiman alakohlaiseen tarpeeseen. Tavoitteena on, että nuorten kokonaiskoulutuspolku on aikaisempaa lyhyempi ja että he kouluttautuvat aloille, joilla työllistymisen edellytykset ovat hyvät. Koulutuksen ala- ja aluekohtaista tarjontaa suunnataan uudelleen väestökehityksen ja työvoiman tarpeen mukaisesti. Opettaja- ja täydennyskoulutuksen kehittämissuunnitelmat käynnistetään.

Varmistetaan nuorisotakuun toteutuminen ja toteutetaan nuorten aikuisten osaamisohjelmaa. Edistetään nuorten oppisopimuskoulutusta ja nuorten oppilaitosmuotoisen koulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen yhdistämistä.

Tavoitteena on, että

- Varhaiskasvatukseen osallistuvien määrä on 95 % 4-vuotiaista vuoteen 2020 mennessä
- Esiopetukseen osallistuneiden osuus 6-vuotiaista on 100 %
- Kaikki perusasteen päättävät aloittavat perusasteen jälkeiset opinnot
- Puolet uusista ylioppilaista jatkaa opintojaan samana vuonna
- Korkeakouluista valmistuneiden keskimääräinen ikä laskee
- Koulutuksen läpäisyä parannetaan kaikilla koulutusasteilla.

Työvoiman saatavuuteen vaikutetaan nuorten koulutuksen lisäksi aikuiskoulutuspalveluita kehittämällä. Aikuiskoulutuksella tuetaan työssä jaksamista ja työssä viihtymistä. Tavoitteena on, että vuosittain 60 prosenttia aikuisista osallistuu koulutukseen ja aikuiskoulutuksen osallistumisohja laajenee.

Perusopetuksen päättäneiden välitön sijoittuminen koulutukseen (%)

	2011	2012	2013	2014 arvio	2015 arvio	2016 arvio
Ammatilliseen koulutukseen sijoittuneet	44,3	44,6	43,2	43,3	43,5	44,0
— perustutkintoon johtava koulutus ¹	41,2	41,5	40,3	41,0	41,0	41,5
— valmentavat koulutukset ²	3,1	3,1	2,9	2,3	2,5	2,5
Lukiokoulutukseen sijoittuneet ¹	49,6	50,0	50,8	52,0	52,0	53,0
Perusopetuksen lisäopetukseen sijoittuneet ³	2,5	3,3	3,1	2,1	2,5	3,0
<i>Tutkintoon johtavat koulutukset yhteensä</i>	90,8	91,5	91,1	93,0	93,0	94,5
<i>Lisäopetus ja valmentavat koulutukset yhteensä</i>	5,6	6,4	6,0	4,4	5,0	5,5
Yhteensä	96,4	97,9	97,1	97,4	98,0	100,0

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus.

²⁾ Lähde: valtioneuvoston valtioneuvoston tilastot (myös vuoden 2014 luku on toteutumatieto).

³⁾ Peruskoulujen yhteydessä järjestettävän lisäopetuksen luvut ovat Tilastokeskuksen oppilasmäärätilastojen perusteella tehtyjä arvioita. Kansanopistoissa järjestettävän lisäopetuksen luvut ovat valtionosuustilaston oppilasmäärien perusteella tehtyjä arvioita.

Korkeakoulututkinnon suorittaneiden keski-ikä (mediaani)¹

	2011	2012	2013	2014 arvio	2015 arvio	2016 arvio
Ammattikorkeakoulututkinto	25,2	25,2	25,2	24,9	24,9	24,9
Ylempi korkeakoulututkinto	27,6	27,7	27,8	27,6	27,4	27,4

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus. Ammattikorkeakoulujen osalta nuorten koulutus.

Tavoiteajan kuluessa valmistuneiden osuus (%) aloittaneista¹

	2011	2012	2013	2014 arvio	2015 arvio	2016 arvio
Lukiokoulutus (3 vuotta)	79,2	79,5	79,6	82,0	83,0	84,0
Ammatillinen perustutkinto (3 vuotta)	61,5	61,2	63,0	64,0	65,0	66,0
Ammattikorkeakoulututkinto (5 vuotta)	57,5	56,0	57,0	58,0	59,0	60,0
Alempi ja ylempi korkeakoulututkinto (7 vuotta)	51,1	51,8	52,0	53,0	54,0	55,0

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus. Mukana vain opetushallinnon alainen koulutus. Ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta, eikä oppisopimuskoulutusta. Tarkoittaa alemmissa ja ylemmissä korkeakoulututkinnoissa tavoitetutkinnon suorittaneiden osuutta, ylin tutkinto, johon uusi opiskelija on saanut tutkinnon suorittamisoikeuden. Vuoden 2013 luku on ammatilliseen perustutkintoon johtavan koulutuksen osalta arvio.

Opiskelijat ja tutkinnot¹

	2011	2012	2013	2014 arvio	2015 arvio	2016 arvio
Päivähoito						
— lapset	206 350	208 300	211 550	212 050	212 550	213 050
Esiopetus						
— oppilasmäärä	58 910	58 800	59 800	60 420	62 500	62 000
Perusopetus						
— uudet oppilaat	58 700	58 820	60 150	59 940	60 500	60 500
— päättötodistuksen saaneet	63 090	60 850	59 580	57 660	61 000	61 000
— oppilasmäärä	526 930	522 000	526 850	530 000	531 000	531 000
Lukiokoulutus						
— uudet opiskelijat	36 790	35 780	35 820	38 000	38 000	38 000
— suoritettut ylioppilastutkinnot ²	32 280	31 450	31 540	33 000	33 000	33 000
— opiskelijamäärä	107 400	106 000	105 120	103 000	108 000	107 000
Ammatillinen peruskoulutus (oppilaitosmuotoinen)						
— uudet opiskelijat	61 020	61 430	60 790	61 000	61 000	60 000
— suoritettut tutkinnot	40 160	41 810	42 200	43 100	44 300	44 500
— opiskelijamäärä ³	150 560	150 300	150 470	150 240	149 200	148 200
Ammatillinen peruskoulutus (oppisopimuskoulutus)⁴						

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2011	2012	2013	2014 arvio	2015 arvio	2016 arvio
— uudet opiskelijat	8 438	7 651	7 854	8 000	8 000	8 000
— suoritettut tutkinnot	5 985	4 084	4 045	4 100	4 100	4 100
— opiskelijamäärä ³	23 378	19 776	20 279	22 000	22 000	22 000
Ammatillinen lisäkoulutus⁵						
— uudet opiskelijat	31 801	31 141	29 672	31 000	31 000	30 000
— suoritettut tutkinnot	16 153	17 468	16 609	17 100	17 200	17 000
— opiskelijamäärä						
oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa	35 190	35 402	35 852	37 500	38 000	38 000
— opiskelijamäärä						
oppisopimuskoulutuksessa	33 356	35 670	31 068	31 500	31 500	30 500
Ammattikorkeakoulun perustutkinnot						
— aloittaneet ⁶	31 007	29 983	30 600	30 600	30 000	30 000
— suoritettut tutkinnot	22 123	22 800	22 778	22 800	22 800	22 800
— opiskelijamäärä	131 374	129 636	128 751	129 300	129 300	129 300
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot						
— aloittaneet ⁷	2 826	2 905	3 285	3 400	3 400	3 400
— suoritettut tutkinnot	1 521	1 708	1 948	2 100	2 100	2 100
— opiskelijamäärä	7 308	7 820	8 541	9 200	9 200	9 200
Yliopiston perustutkinnot⁸						
— uudet opiskelijat	19 853	20 233	20 900	20 900	20 200	20 200
— suoritettut alemmat korkeakoulututkinnot	13 014	13 017	13 500	13 900	14 200	14 200
— suoritettut ylemmät korkeakoulututkinnot	13 830	14 444	14 855	15 000	15 000	15 000
— opiskelijamäärä	143 505	141 756	142 000	142 000	142 000	142 000
Yliopiston tohtorintutkinnot	1 649	1 724	1 860	1 700	1 635	1 635

¹⁾ Opetushallinnon alainen koulutus. Esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen (pl. oppisopimuskoulutus) opiskelijamäärät ovat valtionosuusjärjestelmän mukaisia opiskelijamääriä. Päivähoidon, esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen luvut eivät sisällä Ahvenanmaata.

²⁾ Ei sisällä IB-lukioiden eikä Reifeprüfung-tutkintoja.

³⁾ Sisältää myös muun kuin tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijat.

⁴⁾ Sisältää ammatilliseen perustutkintoon johtavan oppisopimusmuotoisen koulutuksen sekä opetussuunnitelmaperusteisena että näyttötutkintoon valmistavana koulutuksena.

⁵⁾ Uudet opiskelijat ja suoritettut tutkinnot sisältävät ammatitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavan oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen koulutuksen.

⁶⁾ AMK-tutkinnon aloittaneilla tarkoitetaan v. 2010 lähtien opiskelijoita, jotka ovat kyseisenä tilastovuonna ensimmäistä kertaa kirjautuneet amk-tutkintoon johtavan koulutuksen läsnäoleviksi ko. ammattikorkeakouluun.

⁷⁾ Ensimmäistä kertaa ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen läsnä oleviksi ko. ammattikorkeakouluun kirjoittautuneet.

⁸⁾ Sisältää alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon opiskelijat ja tutkinnot.

Taide- ja kulttuuripolitiikka

Taide ja kulttuuri kuuluvat arvokkaan elämän, sivistyksen ja yhteiskunnan kehittämisen perustaan. Vahvistamalla kulttuurin perustaa, luovan työn tekijöiden toimintaedellytyksiä, kansalaisten kulttuuriosallistumisen mahdollisuuksia ja kulttuurin taloutta, edistetään sivistystä, luovuutta, osaamista ja innovatiivisuutta, väestön elämänlaatua ja hyvinvointia, alueiden elinvoimaisuutta sekä työllisyyden ja kansantalouden kehitystä. Taide- ja kulttuuripolitiikan kehittämistoimissa itseisarvoiset ja välineelliset tavoitteet pidetään tasapainossa.

Keskeiset kulttuuripolitiikan alat ovat taide- ja taiteilija-, kulttuuriperintö-, kirjasto-, kulttuurivienti-, tekijänoikeus- ja audiovisuaalinen politiikka sekä kunnallinen kulttuuritoiminta.

Kulttuuri-osallistuminen on Suomessa lisääntynyt ja väestöryhmien väliset osallistumiserot ovat tasoittuneet. On kuitenkin ryhmiä, joissa osallistuminen on hyvin vähäistä. Kulttuuripalvelut keskittyvät suurimpiin kaupunkeihin, jolloin palveluiden saatavuus vaihtelee maan eri osissa. Kirjastoissa ja teattereissa käyminen on eurooppalaisesti vertaillen erityisen aktiivista mutta lukemisaktiivisuus on vähenemässä. Kiinnostus kulttuuriperintöön on vähäisempää kuin Euroopassa keskimäärin. Kotimaisten elokuvien katsojaosuus on Suomessa suurempi kuin monissa muissa maissa, vaikka kokonaisuutena elokuvissa käyminen on hieman vähäisempää kuin EU:ssa keskimäärin. Tietoisuus taiteen ja kulttuurin myönteisistä vaikutuksista väestön hyvinvointiin ja kulttuurilähtöisten menetelmien hyödyntäminen yhteiskunnallisen toiminnan eri alueilla on lisääntynyt.

Taideammateissa työskentelevien määrä on kasvanut edelleen viime vuosien aikana, vaikka laajemmin määritellyissä kulttuuriammateissa työskentelevien määrä on hieman laskenut. Kulttuurialan tutkinnon suorittaneiden työttömyys on kuitenkin suurempaa kuin koulutetun työvoiman työttömyys keskimäärin. Kulttuurin toimialojen osuus Suomen työllisistä oli n. 4,1 prosenttia vuonna 2012.

Kulttuurin osuus bruttoarvonlisäyksestä oli 3,2 prosenttia (5,5 miljardia euroa) vuonna 2012. Tekijänoikeuden taloudellista merkitystä kuvaava tekijänoikeuden ydinalojen arvonlisäys oli 3,8 prosenttia BKT:stä (7,3 miljardia euroa).

Kulttuuristen ja taiteellisten ilmaisu- ja osallistumismuotojen ja kulttuurin kulutustarpeiden moninaistuminen sekä digitalisoituminen leimaavat taiteen ja kulttuurin kehitystä. Digitaalisuus vaikuttaa läpileikkaavasti kulttuurin ja taiteen tuotantoon, jakeluun, säilyttämiseen ja kuluttamiseen. Kulttuurin talous nähdään osana luovaa taloutta.

Taiteen ja kulttuurin toimialalla kohdistuu säästöjä sekä virastoihin ja laitoksiin ja muuhun budjettirahoitteiseen toimintaan, valtionosuuksiin että veikkausvoittovaroin rahoitettaviin toimintoihin.

Kulttuuripolitiikan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ovat:

1. Kulttuurin perusta säilyy elinvoimaisena

Pyritään vahvistamaan kulttuurin perustaa edistämällä kulttuurin ja tiedon infrastruktuuria ja saatavuutta, kulttuuriperinnön ja -ympäristöjen säilymistä, taide-, kulttuuriperintö- ja mediakasvatusta sekä kansallisen, alueellisen ja paikallisen taide- ja kulttuurihallinnon toimivuutta ja kulttuurin kansainvälistymistä ottaen huomioon toimintaympäristön globaalit, teknologiset ja kestävä kehityksen haasteet sekä toimialalle kohdistuvat säästöt.

2. Luovan työn tekijöiden toimintaedellytykset turvataan

Turvataan luovan työn tekijöiden toimintaedellytyksiä kehittämällä taiteen ja kulttuurin tukijärjestelmiä, monipuolistamalla taiteilijoiden toimeentulomahdollisuuksia, kehittämällä toimivaa tekijänoikeusjärjestelmää sekä vahvistamalla kulttuuri- ja luovien alojen yrittäjyyden edellytyksiä.

3. Turvataan kaikkien väestöryhmien ja parannetaan vähän osallistuvien mahdollisuuksia osallistua kulttuuriin

Turvataan kaikkien väestö- ja kansalaisryhmien osallisuutta kulttuuriin ja kulttuuri-osallistumisen mahdollisuuksia huolehtimalla kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti taide- ja kulttuuripalveluiden

ja kulttuuriperinnön saatavuudesta ja saavutettavuudesta, lisätään osallistumista edistäviä toimia vähän osallistuvissa ryhmissä sekä edistetään kulttuurisen moninaisuuden kehitystä (ml. kulttuuripalvelut).

4. Kulttuurin talous ja luova talous vahvistuvat

Vahvistetaan kulttuurin taloutta ja luovan talouden kehitysedellytyksiä ja työllisyysvaikutuksia kehittämällä ja laajentamalla kulttuurin rahoitus- ja tietopohjaa, parantamalla tekijänoikeuksien hyödyntämistä sekä panemalla toimeen aineetonta arvонуontia koskevia linjauksia.

Kulttuuripolitiikan tunnuslukuja

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2016 arvio
1. Kulttuurisen perustan vahvistaminen			
Valtionosuuden piirissä olevien teattereiden			
— laskennalliset henkilötyövuodet	2 469	2 474	2 474
— esitysten määrä	13 047	12 675	12 800
Valtionosuuden piirissä olevien orkestereiden			
— laskennalliset henkilötyövuodet	1 033	1 037	1 037
— konserttien määrä	2 138	2 354	2 400
Suomen Kansallisoopperan			
— kuukausipalkkaisen henkilöstön määrä	526	532	537
— esitysten määrä	444	468	305
Suomen Kansallisteatterin			
— henkilöstön määrä	326	326	315
— esitysten määrä	641	781	700
Kansallisgallerian			
— henkilöstön määrä	243	224	230
— kokoelma- ja erikoisnäyttelyiden määrä	18	19	17
Valtionosuuden piirissä olevien museoiden laskennalliset henkilötyövuodet	1 183	1 183	1 183
2. Luovan työn tekijät			
Vuosiapurahan saajien/hakemusten määrä	289/2 294	298/2 416	300/2 400
Pääkaupunkiseudulla asuvien osuus valtion taidetoimikuntien apurahojen saajista, %	53		55
Taiteilijaeläkkeiden kokonaismäärä (31.12.)	1 056	1 061	1 061
— Uusien taiteilijaeläkkeiden saajien määrä suhteessa hakijoiden määrään, %	12,32	11,99	11,99
Kulttuuriammateissa työskentelevät (työvoimatutkimus)	83 463		
3. Kulttuuri ja kansalaiset			
Valtionosuuden piirissä olevien teattereiden kävijät, 1 000 henk.	2 227	2 168	2 200
Suomen Kansallisteatterin yleisökontaktit, 1 000 henk.	176	177	175
Valtionosuuden piirissä olevien orkestereiden kuulijat, 1 000 henk.	772	925	950
Suomen Kansallisoopperan yleisökontaktit, 1 000 henk.	267	257	290
Kansallisgallerian kokonaiskävijämäärä, 1 000 henk.	472	584	480
Museoiden kävijät valtionosuuden piirissä olevissa ja muissa päätoimisesti hoidetuissa museoissa, 1 000 henk.	5 482	5 385	5 300
Kotimaisten elokuvien teatteriensi-illat	35	32	25
Kotimaisten elokuvien katsojat elokuvateattereissa, 1 000 henk.	1 819	2 031	1 900
Pää- ja sivukirjastojen määrä, kpl	778	756	756
Yleisten kirjastojen kokonaislainaus, 1 000 kpl	92 776	90 870	91 000

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2016 arvio
Fyysiset kirjastokäynnit, 1 000 kpl	51 293	50 379	51 000
Kirjastojen verkkokäynnit, 1 000 kpl	52 969	40 389	41 000
Kirjastojen järjestämien tapahtumien osallistujat, 1 000 henk.	756	812	850
4. Kulttuuri ja talous			
Audiovisuaalisen alan kansainvälinen rahoitus ja myyntitulot (1 000 euroa)		-	38
Musiikin alan talouden arvo (1 000 euroa)	863	-	862
Kulttuurialan yritysten toimipaikat	22 178		22 500
Kulttuurialan yritysten henkilöstö	60 342		61 000
Kulttuurialan yritysten liikevaihto (1 000 euroa)	1 286		1 300

Liikuntapolitiikka

Liikunta tuottaa elämyksiä ja iloa, lisää yhteisöllisyyttä sekä edistää terveyttä ja hyvinvointia. Liikunnallinen elämäntapa on osa sivistysperustaa. Huippu-urheilu antaa elämyksiä ja lisää myös kiinnostusta oman liikuntaharrastuksen aloittamiseksi. Liikuntapolitiikan päämääränä on liikunnan edistäminen ja tämän myötä osallisuuden kasvattaminen sekä liikunnan avulla väestön hyvinvoinnin lisääminen. Liikunnalla ja urheilulla on myös taloudellisia sekä työ- ja toimintakykyä lisääviä vaikutuksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa liikuntapolitiikan yleisestä johdosta, yhteensovittamisesta ja kehittämisestä sekä liikunnan yleisten edellytysten luomisesta valtionhallinnossa. Kunnat luovat edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja eri kohderyhmät huomioiden, tukemalla seuratoimintaa ja rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Liikunnan järjestämisestä vastaavat pääasiassa liikunta-alan järjestöt ja urheiluseurat. EU:n koulutus-, nuoriso- ja liikunta-alan Erasmus+-ohjelman puitteissa eurooppalainen yhteistyö urheilun alalla lisääntyy.

Liikuntapolitiikan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ovat:

1. Liikunta on yhdenvertaisesti saavutettavissa

Liikunta kuuluu sivistyksellisiin perusoikeuksiin. Liikuntapalveluiden tarjoamisen edellytyksiin vaikuttavat julkisen talouden kiristyminen, kuntaliitokset ja muuttovirrat sekä liikuntahallinnossa ja -kulttuurissa tapahtuvat muutokset. Tavoitteena on turvata liikuntapalveluiden ja liikuntapaikkapalveluiden saavutettavuus koko maassa ja varmistaa, että liikunnan edistäminen huomioidaan kuntien strategioissa. Tavoitteena on lisätä liikunnan kansalaistoiminnan laatua ja elinvoimaisuutta sekä kansalaistoimintaan osallistumista paikallisesti etenkin sellaisilla väestöryhmillä, joiden osallistumisen esteenä ovat sosiaaliset, taloudelliset tai kulttuuriset tekijät.

2. Liikunta ja urheilu lisäävät osallistumista

Suomalaiset osallistuvat liikunta- ja urheiluseurojen toimintaan aktiivisesti, etenkin lasten ja nuorten määrä urheiluseuratoiminnassa on suuri. Seuratoimintaan osallistumisessa, sitoutumisessa ja liikuntaaktiivisuudessa on kuitenkin eroja eri väestöryhmien kesken. Tarve liikuntajärjestöjen toimintakulttuurin ja -tapojen uudistamiselle kasvaa, kun sitoutuminen liikunnan järjestö- ja seuratoimintaan vähenee ja tilalle tulee vapaita toimintaryhmiä ja muita uusia osallistumisen tapoja. Lisäksi eettisten periaatteiden toteutuminen liikuntajärjestöjen toiminnassa on entistäkin tärkeämpää. Huippu-urheilu on osa suomalaista kulttuuria, sen perusta luodaan liikunta- ja urheiluseuratoiminnassa. Huippu-urheilu synnyttää elämyksiä, fanikulttuuria ja esikuvia. Urheilun

suurtahtumien järjestämisellä on myös kansantaloudellista merkitystä. Suomalaisen huippu-urheilun toimintamalleja on uudistettu vastaamaan yhä kovenevaan kansainväliseen kilpailuun. Tavoitteena on lisätä suomalaisten urheilijoiden menestystä sekä Suomessa järjestettävien urheilun suurtahtumien vaikuttavuutta. Aktiivisella kansainvälisellä toiminnalla edesautetaan liikunnan ja huippu-urheilun eettisen perustan ja kilpailukyvyyn vahvistamista.

3. Liikunnallinen elämäntapa yleistyy

Yhteiskunnan muutos ja mm. teknologinen kehitys ovat vähentäneet väestön fyysistä aktiivisuutta ja toimintakykyä merkittävästi. Riittämätön liikunta näkyy kansanterveydellisenä ja -taloudellisena uhkatekijänä yksilöllisten haittojen lisäksi. Liikunnalla on myönteisiä vaikutuksia yksilön terveyteen ja hyvinvointiin. Aktiivisella liikunnan harrastamisella on myös yhteiskunnallisia ja kansantaloudellisia vaikutuksia työurien pidentymisen ja työhyvinvoinnin edistämiseksi. Tavoitteena on, että liikunnan edistäminen ja sen vaikutukset huomioidaan kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja sisällytetään kaikkien ministeriöiden hallinnonalojen toimintaan. Kohderyhmänä ovat etenkin lapset ja nuoret, joiden liikunta-aktiivisuus luo perustan koko elämänkaaren mittaiselle liikunnalliselle elämäntavalle. Keskeisiä kohderyhmiä ovat myös riittämättömästi liikkuvat eri ikäryhmissä ja liikunnasta syrjäytymisvaarassa olevat.

4. Tiedolla johtaminen vahvistuu liikuntapolitiikassa ja -hallinnossa

Liikunta-alan ohjauksessa ja liikuntapoliittisessa päätöksenteossa korostuu strategisen tason ohjaus ja koordinaatio sekä toimenpiteiden vaikutusten seuranta ja arviointi. Haasteet liikuntakulttuurissa edellyttävät aiempaa laaja-alaisempaa liikunta-alaan liittyvää asiantuntemusta ja osaamista. Tavoitteena on, että liikuntakulttuurissa toimitaan tiedolla johtamisen periaatteen mukaisesti ja että toimenpiteiden kehittäminen ja uudistaminen perustuu riittävän laadukkaaseen ja relevanttiin tietotuotantoon.

Liikuntapolitiikan tunnuslukuja

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2016 arvio
Liikuntaa vapaa-ajalla vähintään 4 krt/vko vähintään puoli tuntia kerrallaan harrastavat %¹			
8—9 -luokkalaiset yhteensä	61	61	64
— Pojat	63	63	65
— Tytöt	60	60	63
Lukion 1—2 -luokkalaiset yhteensä	59	59	62
— Pojat	60	60	62
— Tytöt	57	57	60
Ammattiin opiskelevat 1—2 -luokkalaiset yhteensä	44	44	46
— Pojat	45	45	46
— Tytöt	43	43	45
Vapaa-ajan liikuntaa vähintään 4 krt/vko harrastavat 15—64 -vuotiaat %²			
— miehet	33	31	35
— naiset	34	36	36
Palvelukseen astuvien miesten juoksutestin keskiarvo (m)³	2 440	2 433	2 400
Liikunnan harrastaminen liikunta- ja urheiluseuroissa %⁴			

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2016 arvio
7—14 -vuotiaat	63	63	64
15—18 -vuotiaat	37	37	38
19—	12	12	13
Arvokisamitalit, lkm			
— Olympiakisat		5	
— MM-kisat			
olympialajit	7	1	
ei-olympialajit	129	107	
— EM-kisat (olympia- ja ei-olympialajit)	134	119	

¹⁾ Kouluterveyskysely. Tutkimusta ei tehty vuonna 2012. Luku perustuu vuosien 2010 ja 2011 yhdistelmäaineistoihin.

²⁾ Aikuisväestön terveyskäyttäytymiskysely, AVTK

³⁾ Santtila et. al. Medicine & Science in Sports & Exercise 2006, mukaillen PEHENKOS, VM-kuntotestitulostat

⁴⁾ Perustuu julkaisun Liikunnan kansalaistoiminnan tietopohja (Lehtonen & Hakonen) 2013 -raportin keskiarvoihin. Vuoden 2013 luvut perustuvat Nuorten vapaa-aikatutkimukseen 2013 (Myllyniemi & Berg) ja Eurobarometriin 2013.

Nuorisotyö ja -politiikka

Nuorisotyön ja -politiikan tavoitteena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nämä nuorisolain tavoitteet koskevat kaikkia Suomessa asuvia alle 29-vuotiaita. Tavoitteiden lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen. Keskeisenä ohjelma-asiakirjana on valtioneuvoston joka neljäs vuosi hyväksymä lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma, joka toteuttaa myös EU:n nuorisolan yhteisiä tavoitteita.

Kiristynyt taloustilanne kasvattaa nuorten välistä eriarvoisuutta ja edellyttää uudenlaisia ratkaisuja nuorisotyössä ja -politiikassa. Nuorten mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnassa ovat viime vuosien aikana kehittyneet. Alueelliset erot ovat edelleen huomattavia, kuten myös nuorisoryhmien väliset erot. Nuorten osallistuminen tapahtuu nykyisin aiempaa enemmän perinteisen järjestötoiminnan ulkopuolella, erityisesti verkkoyhteisöissä.

Nuorisopolitiikan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ovat:

1. Nuorten aktiivinen kansalaisuus kasvaa

Edistetään nuorten tavoitteellista toimintaa yhteiskunnassa. Luodaan edellytyksiä nuorten osallistumiselle ja vaikuttamiselle sekä harrastustoiminnalle.

2. Nuorten sosiaalinen vahvistaminen lisääntyy

Parannetaan nuorten arjen hallintaa ja ehkäistään syrjäytymistä. Tavoitteena on saada jokainen nuori mukaan yhteiskunta- ja työelämään.

3. Nuorten kasvu- ja elinolot paranevat

Pyritään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa saamaan nuorten elinolot samalle tasolle muiden väestöryhmien kanssa.

Nuorisotyön ja -politiikan tunnuslukuja

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2016 arvio
Nuorten aktiivinen kansalaisuus			
— Nuorisovaltuustojen tms. kattavuus kunnista (Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry)	75 %	70 % ¹	85 %
Nuorten sosiaalinen vahvistaminen			
— Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut, kattavuus kunnista	69 %	67 %	75 %
— Työpajojen kattavuus kunnista	86 %	88 %	90 %
— Nuoria (alle 29 v.) työpajoissa	14 720	13 885	13 000
— Alle 29 v. työttömät (TEM:n työllisyyskatsaus)	44 229	50 400	50 000
— Etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret/joista pitempiäaikaista etsivän nuorisotyön tukea tarvitsevat	27 117/16 627	24 579/16 848	22 000/15 000
— Etsivä nuorisotyö, kattavuus kunnista	87 %	93 %	100 %
Nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen			
— Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, kattavuus kunnista	83 %	90 %	100 %
Peruskouluikäiset, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää (Kouluterveyskysely THL) ²	8 %	8 %	7 %
Terveydentilansa erittäin tai melko hyväksi kokevat peruskouluikäiset (Kouluterveyskysely THL)	84 %	84 %	85 %

¹⁾ Nuorisovaltuustoja on Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry:n mukaan yhdistetty

²⁾ THL:n kouluterveyskyselyä ei tehty vuonna 2014

Kirkollisasiat

Opetus- ja kulttuuriministeriön tavoitteena on turvata toimintaedellytykset evankelis-luterilaiselle ja ortodoksiselle kirkolle sekä muille uskonnollisille yhdyskunnille, edistää mahdollisuuksia uskonnon tunnustamiseen ja harjoittamiseen sekä muilla tavoin edistää uskonnonvapauden toteutumista. Hautaustoimen yleisessä järjestämisessä lähtökohtana on uskonnonvapauden ja yhdenvertaisuuden sekä arvokkuuden ja kunnioittavuuden toteutuminen.

Kansainvälinen yhteistyö

Vahvistetaan suomalaisen koulutuksen ja osaamisen vientiä hyödyntämällä olemassa olevaa kansainvälistä kiinnostusta sekä suomalaisten koulutuksen järjestäjien ja muiden toimijoiden korkeaa osaamista.

Vaikutetaan Euroopan unionissa sekä kansainvälisissä järjestöissä Suomen tavoitteiden edistämiseen koulutus- ja tutkimuspolitiikkaa, kulttuuri-, audiovisuaali-, liikunta- sekä nuorisopolitiikkaa koskevilla asioissa.

Valtionosuusmäärärahat opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla (1 000 euroa)

Mom.	Toimintamuoto	2014	2015	2016	2015/2016 muutos
29.10.30	Yleissivistävä koulutus ¹	844 023	731 212	704 870	-26 342
29.10.34	Koulurakentaminen ²	46 400	0	0	0
29.20.30	Ammatillinen koulutus ¹	722 067	492 096	468 108	-23 988
29.30.30	Vapaa sivistystyö	164 818	156 545	157 589	1 044
29.30.31	Ammatillinen lisäkoulutus ³	138 075	133 006	337 005	203 999

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Mom.	Toimintamuoto	2015/2016			
		2014	2015	2016	muutos
29.30.32	Oppisopimuskoulutus ¹	124 843	110 042	106 650	-3 392
29.30.33	Nuorten aikuisten osaamisohjelma	52 000	57 440	37 440	-20 000
29.30.51	Ammatilliset erikoisoppilaitokset	15 879	16 055	16 055	0
29.80.30	Kirjastot	4 713	4 750	3 900	-850
29.80.31 ja 52	Teatterit ja orkesterit	80 851	78 415	81 733	3 318
29.80.32 ja 52	Museot	36 811	35 764	39 424	3 660
29.80.33	Kuntien kulttuuritoiminta	106	106	0	-106
29.80.34	Kirjastorakentaminen	4 500	4 500	0	-4 500
29.90.50 ja 52	Liikunnan koulutuskeskukset	17 773	17 963	18 150	187
29.90.50	Kuntien liikuntatoimi	19 200	19 327	19 399	72
29.91.50	Kuntien nuorisotyö	8 099	8 061	8 048	-13
Yhteensä		2 280 158	1 865 282	1 998 371	133 089

Arvio valtionosuuksien ja -avustusten jakautumisesta

Kunnat ja kuntayhtymät	1 117 277	913 988	979 202	65 214
— Kunnat	-382 109	-312 584	-334 887	-22 303
— Kuntayhtymät	1 499 386	1 226 572	1 314 089	87 517
Yksityiset	1 162 881	951 294	1 019 169	67 875

¹⁾ Momenttien 29.10.30, 29.20.30 ja 29.30.32 mitoituksessa on otettu huomioon vuodesta 2015 lukien ammattikorkeakoulujen rahoitusuudistuksesta aiheutuva kuntien rahoitusosuuden kasvun vaikutus valtionosuuksiin, yhteensä -291 milj. euroa.

²⁾ Avustukset perustamishankkeisiin on siirretty momentille 28.90.30 oppilaitosten osalta vuodesta 2015 lukien ja kirjastojen vuodesta 2016 lukien. Uusia hankkeita ei rahoiteta.

³⁾ Työvoimakoulutuksen hankintaan liittyvät määrärahat ehdotetaan siirrettäväksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle vuodesta 2016 lukien.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukainen kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen käyttökustannuksiin on 58,11 % lisätynä 290 948 000 eurolla kunnan rahoitusosuuden ammattikorkeakoulujen rahoituksesta poistamisen johdosta. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) muuttamiseksi siten, että opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla valtionosuusindeksin korottaminen jätetään säästösyistä tekemättä vuonna 2016.

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot

Arpajaislain (1047/2001) mukaisesti raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuotto käytetään tieteen, taiteen, urheilun ja liikuntakasvatuksen sekä nuorisotyön edistämiseen. Veikkausvoittovarot muodostavat keskeisen rahoituslähteen tieteen, taiteen, urheilun ja liikuntakasvatuksen sekä nuorisotyön sektoreilla. Arpajaislain mukaan em. pelejä toimeenpanevan rahapeliyhteisön asianomaisen tilikauden voittoa sekä voittovaroista myönnettävistä lainoista kertyviä kuoletuksia ja korkoja vastaavaksi arvioitu määräraha otetaan vuosittain valtion talousarvioon.

Veikkaus Oy:n varsinainen tuottoarvio vuodelle 2016 on 520,9 milj. euroa. Varsinaisen tuottoarvion lisäksi Veikkaus Oy:n jakamattomien voittovarojen rahastoa puretaan yhteensä 16,5 milj. euroa, jolloin veikkausvoittovaroja on käytettävissä vuonna 2016 yhteensä 537,403 milj. euroa eli noin 3,7 milj. euroa vähemmän vuoden 2015 talousarvioon verrattuna. Tuottoarvio on kohdennettu edunsaajille jakosuhdelain mukaisesti.

Voittovaroista ehdotetaan myönnettäväksi momentilta 29.40.53 tieteen tukemiseen 103,4 milj. euroa, momentilta 29.80.52 taiteen tukemiseen 233,3 milj. euroa, momentilta 29.90.50 liikunnan tukemiseen 147,6 milj. euroa ja momentilta 29.91.50 nuorisotyön tukemiseen 53,1 milj. euroa.

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Tieteen, taiteen, liikunnan ja nuorisotyön valtionrahoituksen määräksi luvuissa 29.40, 80, 90 ja 91 vuodelle 2016 ehdotetaan 1 118,4 milj. euroa, josta 537,4 milj. euroa eli 48,1 % myönnetään veikkausvoittovaroista.

Veikkausvoittovarot ja samoihin tarkoituksiin myönnettyt muut määrärahat, milj. euroa

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	TP	TP	TP	TP	TP	TP	TA	TAE	TAE
Kirjastojen käyttökustannusten valtionosuus	115,2	119,5	-	-	-	-			
— veikk.varat	24,7	13,1	-	-	-	-			
— budj.varat	90,5	106,4	¹	-	-	-			
Tiede	283,7	332,1	355,1	388,3	409,9	398,8	308,6	314,7	430,0
— veikk.varat	77,1	86,9	95,8	100,3	101,2	102,2	103,2	102,6	103,4
— budj.varat ²	206,6	245,2	259,3	288,0	308,7	296,6	205,4	212,1	326,6
Taide	311,2	363,9	400,6	425,1	432,6	451,8	455,2	452,0	472,7
— veikk.varat	164,5	191,3	209,3	220,3	222,4	224,6	237,1	237,0	233,3
— budj.varat	146,7	172,6	191,3	204,8	210,2	227,2	218,1	215,0	239,4
Liikunta	106,7	127,6	137,6	142,5	153,6	151,7	147,6	188,8	148,4
— veikk.varat	104,0	124,3	135,8	141,9	150,9	151,6	147,4	148,2	147,6
— budj.varat	2,7	3,3	1,8	0,6	2,7	0,1	0,1	40,6	0,7
Nuoriso	47,0	55,6	69,3	65,2	71,8	73,9	74,7	74,8	67,3
— veikk.varat	37,4	44,7	51,3	51,5	51,9	52,4	53,1	53,4	53,1
— budj.varat	9,6	10,9	18,0	13,7	19,9	21,5	21,6	21,4	14,2
Veikkausvoittovarot yhteensä ilman kirjastoa	383,0	447,2	492,2	514,0	526,4	530,8	540,8	541,1	537,4
Veikkausvoittovarot yhteensä	407,7	460,3	492,2	514,0	526,4	530,8	540,8	541,1	537,4

¹⁾ Kirjastojen käyttökustannusten valtionosuus on siirretty vuodesta 2010 lukien rahoitettavaksi valtiovarainministeriön pääluokasta.

²⁾ Määrärahoihin ei sisälly yliopistojen valtionrahoituksen mom. 29.40.50 määrärahat.

Eräisiin käyttötarkoituksiin varatut määrärahat veikkausvoittovaroista ja muilta talousarvion momenteilta (euroa)

	Veikkaus- voittovarot	Yleiset budjettivarat	Yhteensä
Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenot	3 627 000	1 251 000	4 878 000
Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat	70 673 000	230 133 000	300 806 000
Valtionosuus ja -avustus teattereille ja orkestereille	40 064 000	41 669 000	81 733 000
Valtionosuudet museoille	19 380 000	20 071 000	39 451 000
Liikunnan koulutuskeskukset	16 914 000	664 000	17 578 000
Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen ja etsivä nuorisotyö	6 000 000	13 523 000	19 523 000

Hallinnonalan tietohallinto

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla ja toimialalla yhteisen tietopohjan vahvistamista sekä toiminnan ja toimintatapojen kehittämistä digitalisaation avulla jatketaan.

Talousarvioesitykseen liittyvät sukupuolivaikutukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan määrärahoista yli puolet on siirtomenoja, joiden vaikutukset sukupuolten asemaan riippuvat rahoituksen saajien päätöksistä.

Naisten ja miesten koulutustaso eroaa nuorissa ikäryhmissä varsin huomattavasti naisten eduksi. Perusopetuksen suorittamatta jättäminen, pelkän perusopetuksen varaan jääminen sekä ammatillisen tai korkeakoulutuksen keskeyttäminen on tyypillistä erityisesti poikaoppilaille ja miesopiskelijoille. Perusopetuksen laadun parantamisen, joustavan perusopetuksen käytäntöjen sekä ammatilliseen koulutukseen valmistavan koulutuksen arvioidaan pienentävän erityisesti ilman ammatillista koulutusta jäävien osuutta väestöstä ja siltä osin sukupuolten koulutustasoeroja.

Tyttöjen ja poikien opiskeluvaihto- ja työelämän segregatiota. Jatketaan toimia, joilla vaikutetaan tyttöjen ja poikien opiskeluvaihtoihin.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan toiminnot suuntautuvat lähtökohtaisesti sukupuolineutraalisti. Liikuntatoimen valtionavustuspoliittinen lähtökohtana on liikuntalain mukainen tasa-arvon edistäminen, ja tämä otetaan huomioon avustuskriteereissä. Tasa-arvo sisältyy myös nuorisolain arvoihin. Nuorisotyössä avustusta suunnataan tarvittaessa eriytetysti tyttöjä ja poikia koskeviin hankkeisiin. Monikulttuurisuuden lisääntyessä eriytetyn toiminnan tarve nuorisotyössä kasvaa. Kulttuuriala on sekä toimijoiden että palvelujen käytön ja harrastamisen osalta naisvaltaista, mutta miesten osuus kulttuuripalveluiden käyttäjinä on noussut 2000-luvulla. Toisaalta naisten toimeentulo taiteen aloilla on keskimäärin miehiä heikompi, ja asia on tarkoitus huomioida luovan työn tekijöiden toimintaedellytyksiä parannettaessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa tilastoinnin ja tutkimusten avulla hallinnonalaan toimintojen sukupuolivaikutuksia ja ottaa nämä huomioon talousarviota laadittaessa.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2015	2016
		varsinainen	esitys
		talousarvio	
29.40	Korkeakouluopetus ja tutkimus		
	— Suomen Akatemian tutkimushankevaltuus	318,8	308,4
29.40.20	Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	-	
	— hankintavaluutus	-	25,0
29.40.54	Strateginen tutkimusrahoitus (arviomääräraha)		
	— tutkimushankevaltuus	55,6	55,6
29.80.34	Valtionosuus ja avustus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)		
	— perustamishankevaltuus	13,50	-
29.80.54	Valtionavustus taide- ja kulttuurilaitosten toimitilainvestointeihin (kiinteä määräraha)		
	— perusparannus- ja pienhankevaltuus	-	50,0

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

		2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
29.80.75	<i>Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)</i> — perusparannus- ja pienhankevaltuus	1,30	6,30

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2014—2016

	v. 2014 tilinpäätös 1000 €	v. 2015 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2016 esitys 1000 €	Muutos 2015—2016	
				1000 €	%
01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	122 471	108 669	220 395	111 726	103
01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	27 776	20 645	18 874	-1 771	-9
02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 668	22 235	21 759	-476	-2
03. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMOn toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 655	8 422	8 326	-96	-1
04. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 575	3 891	3 865	-26	-1
21. Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	3 726	3 526	3 617	91	3
22. Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	14 263	14 263	14 263	—	0
(23.) Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	1 994	—	—	—	0
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonnisäveromenot (arviomääräraha)	33 717	29 198	29 327	129	0
50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)	748	998	795	-203	-20
51. Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)	3 298	3 293	3 343	50	2
52. Valtion rahoitus evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin (arviomääräraha)	—	—	114 000	114 000	0

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	v. 2014 tilinpäätös 1000 €	v. 2015 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2016 esitys 1000 €	Muutos 2015—2016	
				1000 €	%
66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	2 051	2 198	2 226	28	1
10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus	952 430	792 236	762 852	-29 384	-4
01. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	50 524	46 754	43 575	-3 179	-7
02. Ylioppilastutkintolautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 349	2 270	2 336	66	3
20. Yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	12 717	10 697	11 072	375	4
30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	829 537	731 212	704 870	-26 342	-4
(34.) Valtionosuus ja -avustus oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	56 000	—	—	—	0
51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	1 303	1 303	999	-304	-23
20. Ammatillinen koulutus	731 598	504 675	482 652	-22 023	-4
01. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 494	6 314	8 279	1 965	31
21. Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	4 365	6 265	6 265	—	0
30. Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	718 739	492 096	468 108	-23 988	-5
30. Aikuiskoulutus	528 269	506 491	689 387	182 896	36
20. Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot (siirtomääräraha 2 v)	23 147	19 147	19 527	380	2
21. Aikuiskoulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	7 010	6 890	8 689	1 799	26
30. Valtionosuus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	164 502	156 545	157 589	1 044	1

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	v. 2014 tilinpäätös 1000 €	v. 2015 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2016 esitys 1000 €	Muutos 2015—2016	
				1000 €	%
31. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen (arviomääräraha)	136 199	133 006	337 005	203 999	153
32. Valtionosuus ja -avustus oppisopimuskoulutukseen (arviomääräraha)	116 012	110 042	106 650	-3 392	-3
33. Nuorten aikuisten osaamisohjelma (arviomääräraha)	58 234	57 440	37 440	-20 000	-35
51. Valtionosuus ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	15 800	16 055	16 055	—	0
53. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	7 366	7 366	6 432	-934	-13
40. Korkeakouluopetus ja tutkimus	2 675 161	3 209 077	3 195 245	-13 832	0
01. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 332	10 423	12 932	2 509	24
02. Arkistolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 102	18 688	18 013	-675	-4
03. Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 999	1 464	1 251	-213	-15
04. Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 869	1 863	1 751	-112	-6
20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	41 414	48 040	42 160	-5 880	-12
22. Tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoitus (siirtomääräraha 3 v)	8 500	8 500	8 500	—	0
50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	1 894 935	1 904 269	1 833 685	-70 584	-4
51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)	143 809	139 097	230 133	91 036	65
52. Erityinen valtionrahoitus Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston opetus- ja tutkimustoimintaan (kiinteä määräraha)	29 144	30 299	31 679	1 380	5

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	v. 2014 tilinpäätös 1000 €	v. 2015 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2016 esitys 1000 €	Muutos 2015—2016	
				1000 €	%
53. Veikkauksen ja raha- arpajaisten voittovarat tieteen edistämiseen (arviomääräraha)	102 361	102 601	103 359	758	1
54. Strateginen tutkimusrahoitus (arviomääräraha)	—	14 631	34 000	19 369	132
55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	402 357	861 787	857 774	-4 013	0
66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	17 340	17 415	20 008	2 593	15
(86.) Valtion rahoitus ammattikorkeakoulujen pääomaan (kiinteä määräraha)	—	50 000	—	-50 000	-100
70. Opintotuki	862 949	916 437	948 349	31 912	3
01. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	705	700	635	-65	-9
52. Opintolainojen valtiontakaus (arviomääräraha)	26 591	30 200	31 200	1 000	3
55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)	748 398	800 076	831 803	31 727	4
57. Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (arviomääräraha)	30 228	31 361	31 411	50	0
(58.) Avustus vuokratukustannusten korvaamiseen (siirtomääräraha 2 v)	5 877	2 100	—	-2 100	-100
59. Lukiokoulutuksen ja ammattillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki (arviomääräraha)	51 150	52 000	53 300	1 300	3
80. Taide ja kulttuuri	458 315	471 451	467 356	-4 095	-1
01. Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 601	4 382	4 273	-109	-2
03. Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 973	2 524	2 181	-343	-14
04. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 793	19 422	20 594	1 172	6
05. Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 812	5 649	5 467	-182	-3

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	v. 2014 tilinpäätös 1000 €	v. 2015 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2016 esitys 1000 €	Muutos 2015—2016	
				1000 €	%
06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 511	6 935	6 422	-513	-7
16. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (arviomääräraha)	18 093	18 848	18 848	—	0
20. Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyydenkohteiden tilakustannukset (siirtomääräraha 2 v)	16 950	16 945	14 613	-2 332	-14
30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)	4 713	4 750	3 900	-850	-18
31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	41 040	38 401	41 669	3 268	9
32. Valtionosuudet ja -avustukset museoille (arviomääräraha)	17 431	16 411	20 071	3 660	22
(33.) Valtionavustukset kuntien ja alueiden kulttuuritoiminnan kehittämiseen (arviomääräraha)	106	106	—	-106	-100
(34.) Valtionosuus ja -avustus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	4 500	4 500	—	-4 500	-100
35. Valtionavustus Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden merkkihankkeen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	1 000	5 000	8 000	3 000	60
40. Korvaus Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappioon (arviomääräraha)	157	252	252	—	0
41. Yksityisen kopioinnin hyvitys (siirtomääräraha 3 v)	—	11 000	11 000	—	0
42. Korvaukset suojatun aineiston käytöstä (siirtomääräraha 3 v)	4 075	8 225	8 375	150	2
50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)	1 160	1 122	2 589	1 467	131
51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)	13 893	14 470	14 507	37	0

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	v. 2014 tilinpäätös 1000 €	v. 2015 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2016 esitys 1000 €	Muutos 2015—2016	
				1000 €	%
52. Veikkauksen ja raha- arpajaisten voittovarat taiteen edistämiseen (arviomääräraha)	237 010	236 962	233 322	-3 640	-2
53. Valtionavustus tilakustannuksiin (kiinteä määräraha)	28 369	29 837	25 085	-4 752	-16
54. Valtionavustus taide- ja kulttuurilaitosten toimitilainvestointeihin (kiinteä määräraha)	7 210	8 177	5 300	-2 877	-35
55. Digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuus ja säilyttäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 200	2 200	2 200	—	0
59. Eräät avustukset Kansallisgallerialle (siirtomääräraha 2 v)	14 670	11 245	10 000	-1 245	-11
(70.) Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)	500	150	—	-150	-100
72. Kansallisgallerian kokoelman kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)	739	739	739	—	0
75. Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)	3 800	3 149	7 899	4 750	151
95. Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	10	50	50	—	0
90. Liikuntatoimi	187 402	188 751	148 366	-40 385	-21
50. Veikkauksen ja raha- arpajaisten voittovarat urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)	147 295	148 194	147 622	-572	0
52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille ja rahoitus liikuntatieteellisten hankkeiden arviointikustannuksiin (kiinteä määräraha)	107	557	744	187	34
(54.) Avustus Helsingin Olympiastadionin perusparannukseen (siirtomääräraha 3 v)	40 000	40 000	—	-40 000	-100
91. Nuorisotyö	74 337	74 762	67 323	-7 439	-10

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	v. 2014 tilinpäätös 1000 €	v. 2015 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2016 esitys 1000 €	Muutos 2015—2016 1000 €	%
50. Veikkauksen ja raha- arpajaisten voittovarat nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)	52 787	53 362	53 100	-262	0
51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)	21 000	21 000	13 523	-7 477	-36
52. Saamelaisten kulttuuri- ja kielipesätoiminta (siirtomääräraha 2 v)	550	400	700	300	75
Yhteensä	6 592 933	6 772 549	6 981 925	209 376	3

Henkilöstön kokonaismäärä 3 472 3 430 3 384

01. (29.01, osa) Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

Valtio saa luopua yksinomistuksestaan CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy:ssä.

Selvitysosa: CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy on valtion sataprosenttisesti omistama yhtiö, jonka omistajapohjaa on tarkoituksena laajentaa yliopistolain (558/2009) 1 §:ssä mainituilla yliopistoilla ja ammattikorkeakoululain (932/2014) 7 §:n mukaisen toimiluvan saaneilla ammattikorkeakouluilla, jotta yhtiön palvelut saadaan tukemaan tieteen ja tutkimuksen resurssien hyödyntämistä nykyistä tehokkaammalla tavalla.

01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 18 874 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan menoihin.

Selvitysosa: Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa osana valtioneuvostoa koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan kehittämisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Ministeriö vahvistaa toiminnallaan yhteiskunnan osaamisen ja luovuuden perustaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toiminnallista tuloksellisuutta koskevat tavoitteet:

1. Ministeriön strateginen toiminta on toimintaympäristön muutoksia ennakoivaa ja ministeriön toimialaa ohjaavaa. Tiedolla johtaminen tukee ministeriön päätöksentekoa ja strategista toimintaa.
2. Lainsäädäntöprosessi on selkeästi ja suunnitelmallisesti johdettu. Lainsäädännön valmistelu on laadukasta ja asiantuntevaa.
3. Toiminnan ja talouden suunnittelussa varaudutaan talouden ja työllisyyden kehityksestä sekä muusta yhteiskunnallisesta kehityksestä aiheutuviin vaikutuksiin. Jatketaan hallinnonalan rakenteen

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

uudistamista. Toimialan ohjaus edistää yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden toteutumista.

4. Ministeriön johtaminen ja toimintatavat tukevat asetettujen tulostavoitteiden saavuttamista ja henkilöstön työhyvinvointia. Kehitetään ministeriön henkilöstöstrategian mukaisesti pitkäjänteistä ja ennakoivaa henkilöstösuunnittelua ja johtamista.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014	2015	2016
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	28 400	20 845	19 074
Bruttotulot	748	200	200
Nettomenot	27 652	20 645	18 874
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 057		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 181		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 23.01.02	-75
VNHY:n perustamisesta aiheutuva siirto momentille 23.01.01	-1 234
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-24
Palkkaliukumasäästö	-127
Palkkausten tarkistukset	47
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-132
Toimintameno-säästö (HO 2015)	-220
Valtion vahingonkorvaustoiminnan keskittäminen (siirron palautus momentilta 28.20.01)	2
Tasomuutos	-8
Yhteensä	-1 771

2016 talousarvio	18 874 000
2015 talousarvio	20 645 000
2014 tilinpäätös	27 776 000

02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 21 759 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) oppimateriaalin kehittämiseen ja tuottamiseen

2) enintään 650 000 euroa ruotsinkielisen ja muun vähälevikkisen oppimateriaalimyynnin liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen

- 3) enintään 50 000 euroa avustuksina jaettavaksi vähälevikkisen ruotsinkielisen oppimateriaalin tuottamiseen
- 4) 500 000 euroa avustuksena saamelaiskäräjille saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen
- 5) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Opetushallitus toimii asiantuntijakeskusvirastona, joka vastaa toimialaansa kuuluvan varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kehittämisestä, edistää koulutuksen tuloksellisuutta sekä seuraa varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestämistä. Opetushallitus toteuttaa toimialansa opetussuunnitelmien, tutkintojen ja valmentavien koulutusten valmistelu-, päätös- ja toimeenpanotehtävät, valmistelee varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä toteuttaa koulutuksen tuloksellisuuden parantamiseen tähtäävää informaatio-ohjausta ja hanketoimintaa. Opetushallitus toteuttaa virastolle erikseen säädetyt ja määrätyt hallinto- ja palvelutehtävät. Opetushallitus vastaa ulkomailla suoritettujen korkeakoulutukintojen rinnastamisesta ja toisessa EU/ETA-maassa hankitun ammattipätevyuden tunnustamisesta sekä auktorisoitujen kääntäjien ja kielitutkintojen tutkintojärjestelmien kehittämisestä ja valvonnasta. Opetushallituksen yhteydessä toimii 26 koulutustoimikuntaa ja 147 tutkintotoimikuntaa, joiden hallintotehtävistä Opetushallitus huolehtii. Opetushallitus tulosohjaa Opetushallituksen kirjanpitoyksikköön kuuluvia valtion oppilaitoksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa Opetushallitukselle seuraavat tavoitteet:

Koulutuksen normatiivinen ohjaus

- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden valmistelu
- Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden toimeenpanon tukeminen
- Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden valmistelu
- Ammatillisten tutkintojen ja valmistavien koulutusten perusteiden uudistaminen ja muiden määräysten uudistaminen uusien säädösten mukaiseksi
- Ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittäminen ja tutkintorakenne-esitysten valmistelu
- Opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteiden rakenteistaminen ja sähköistäminen.

Informaatio-ohjaus ja hanketoiminta

- Kehittämisen-, kokeilu- ja käynnistämishankkeiden toteuttaminen koulutuspoliittisten ohjelmien mukaisesti
- Hyvien käytäntöjen, toimintamallien ja -menetelmien tuottaminen ja levittäminen yhteistyössä koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten kanssa
- Nuorten oppisopimuskoulutuksen ja työssäoppimisen kehittäminen sekä yksilöllisten opintopolkujen ja joustavien tutkinnon suorittamistapojen vahvistamiseen osallistuminen
- Osaamisperusteisen, työelämän tarpeita vastaavan, yksilöllisen ja joustavan ammatillisen koulutuksen kehittämisen tukeminen
- Tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön edistäminen
- Oppilaitosten työrauhaa sekä oppilas- ja opiskelijahuoltoa koskevien uudistusten toimeenpanon tuki.

Koulutuksen järjestäminen ja koulutuksen tuloksellisuuden parantaminen

- Koulutuspoliittisen päätöksenteon ja koulutuksen kehittämisen tietoperustaisuuden vahvistaminen sekä indikaattori- ja tilannekatsaustuotanto päätöksentekijöiden ja koulutuksen kehittäjien tarpeisiin
- Mallien ja käytäntöjen levittäminen ja juurruttaminen opintojen läpäisyasteen nostamiseksi ja opintojen nopeuttamiseksi
- Ennakointitiedon tuottaminen, määrällisen ja laadullisen ennakkoinnin yhteensovittaminen
- Ammatillisen koulutuksen laatustrategian toimeenpano
- Paikallisen ja alueellisten kehittämissuunnitelmien valmistelun tukeminen opetustoimen johdon kehittämisohjelmalla sekä kehittämisverkoston avulla tavoitteena opetushallinnon tehokkuuden ja tuottavuuden parantaminen sekä koulutuksen järjestäjäkentän muutoksesta nousevien opetushallinnon uudistamistarpeiden tukeminen hallitusohjelman ja sen toimintasuunnitelman mukaisesti
- Jatketaan Opintopolku.fi -palvelukokonaisuuden kehittämistä ja laajentamista. Kehitetään uutta todennetun osaamisen rekisteriä. Korkeakoulujen sähköistä hakujärjestelmää kehitetään toisen vaiheen edellyttämin toiminnallisuuksin.

Rakenteellinen kehittäminen

- Kehittämistoiminnan kokoaminen laajoihin, kansallista koulutuspolitiikkaa tukeviin hankkeisiin
- Opetustoimen henkilöstökoulutuksen kehittäminen tukemaan eri koulutusmuotojen ja koko opetustoimen kansallisia kehittämisohjelmia siten, että yhteyttä opettajien peruskoulutukseen tiivistetään
- Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen rakenteellisen kehittämisen tukeminen
- Tutkintotoimikuntien toiminnan kehittäminen ja määrän vähentäminen sekä Opetushallituksen yhteyteen perustettavan näyttötutkintosihteeristön toiminnan organisointi
- Koulutustoimikuntien toiminnan kehittäminen.

Toiminnallinen tehokkuus

- Opetushallitus kehittää rakenteitaan, toimintatapojaan ja -prosessejaan sekä palveluitaan tehokkaan ja laadukkaan toiminnan turvaamiseksi keskittyen ydintehtäviinsä
- Opetushallitus kehittää toimintaansa Opetushallituksen sopeuttamissuunnitelman mukaisesti
- Opetushallitus tukee maksullisella palvelutoiminnallaan koulutuspoliittisten tavoitteiden toteutumista ja edistää opetustoimen tuloksellisuutta
- Opetushallitus turvaa vähälevikkisen oppimateriaalin saatavuuden
- Opetushallituksen liiketaloudellisen toiminnan tavoitteena on taloudellisen kannattavuuden säilyminen.

Tuotokset ja laadunhallinta

Opetushallituksen suoritteet (kpl)

	2012	2013	2014	2015	2016
	toteutuma	toteutuma	toteutuma	tavoite	tavoite

1. Perustoiminnan tuotoksia

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2012	2013	2014	2015	2016
	toteutuma	toteutuma	toteutuma	tavoite	tavoite
Opetussuunnitelmien perusteet	2	-	3	-	1
Tutkinnon perusteet/ammattikoulutus					
— Perustutkinnot	1	1	52	52	15
— Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	45	40	30	30	30
— Ammatillisen, lukiokoulutuksen, ammattikorkeakoulun ja yliopistojen yhteishaun hakijamäärät	314 500	349 035	281 130	262 000	260 000
— Opintopolku-palvelun käyttäjämäärät				2 500 000	3 000 000
— Opetustoimen henkilöstön täydennyskoulutuksiin osallistuneiden määrät	33 042	27 946	35 068	20 000	20 000
2. Maksullisen palvelutoiminnan tuotokset					
Julkisoikeudelliset suoritteet					
— Opetushallinnon tutkinto	345	460	349	300	300
— Päätös korkeakoulututkinnon tunnustamisesta	720	897	853	850	850
— Valtionhallinnon kielitutkinnot	1 200	1 249	1 034	1 200	1 200
— Aikuiskoulutuksen näyttötutkintojen tutkintomaksut (kpl)	48 000	49 419	49 000	47 000	47 000
Liiketaloudelliset suoritteet					
— Koulutettavapäivät	12 995	10 922	10 671	10 000	10 000
— Tilatut konsultoinnit ja arvioinnit	59	27	4	4	4
— Myydyt julkaisut ja oppimateriaalituotteet	69 140	73 672	62 771	60 000	60 000
— Ulkomaisten tutkintojen vastaavuuslausunnot	71	60	51	50	50
3. Palvelukyvyyn tunnuslukuja					
— Tutkinnon tunnustamista koskevien päätösten käsittelyaika (kk)	3,5	3,5	3,0	3,5	3,5
— Maksullisten koulutusten asiakastyytyväisyys (1—5)	4,3	4,3	4,3	4,1	4,1

Henkilöstövoimavarat

— Opetushallituksen henkilöstön asiantuntijuus ja osaaminen perustuvat tietoperusteisuuteen, verkostoitumiseen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen.

— Opetushallitus kehittää johtamista ja esimiestyötä.

— Opetushallitus edistää työhyvinvointia ottamalla huomioon työntekijöiden ikään ja elämäntilanteeseen liittyvät tekijät.

— Opetushallitus turvaa riittävät resurssit ydintehtävien hoitamiseen kehittämällä henkilöstörakennetta, henkilöstösuunnittelua, työtä ja osaamista sekä toimimalla verkostoyhteistyössä.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2012	2013	2014	2015	2016
	toteutuma	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 arvio
Henkilötyövuodet (momentti 29.01.02)	264	261	251	217	223
Henkilötyövuodet (muut momentit)	23	24	20	20	20
Määräaikaiset koko henkilöstömäärästä %	8,2	15,5	9,8	6,1	9,0
Työtyytyväisyysindeksi	3,4	3,5	3,3	3,6	3,4
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	8,6	8,1	7,7	8,0	7,5
Koulutustasoindeksi	6,1	6,2	6,2	6,0	3,1

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	31 505	28 005	29 359
Bruttotulot	8 027	8 000	7 600
Nettomenot	23 478	20 005	21 759
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 230		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 420		

Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, liiketaloudelliset suoritteet, vähälevikkinen oppimateriaalituotanto (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 289	1 250	1 280
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 807	1 900	1 930
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-518	-650	-650
Kustannusvastaavuus, %	71	66	66
Hintatuki	330	650	650
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen, %	90	100	100

Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, muut liiketaloudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	2 245	2 550	2 550
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 866	2 100	2 300

	2014	2015	2016
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	379	450	250
Kustannusvastaavuus, %	120	121	111

Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2014	2015	2016
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	3 618	3 500	3 550
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	3 576	3 500	3 550
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	42	-	-
Kustannusvastaavuus, %	101	100	100

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirron palauttaminen momentille 29.30.20 (säästöjen jaksottaminen)	-175
Siirron palautus (opiskelijavalintapalvelut)	-150
Siirron palautus momentille 29.10.01 (säästöjen jaksottaminen)	-525
Siirto momentilta 28.70.20, todennetun osaamisen rekisteri	880
Omakustannuseriaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-196
Palkkaliukumasäästö	-88
Palkkausten tarkistukset	27
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-99
Toimintameno säästö (HO 2015)	-130
Vuokramenojen indeksikorotus	15
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-22
Tasomuutos	-13
Yhteensä	-476

2016 talousarvio	21 759 000
2015 I lisätalousarvio	880 000
2015 talousarvio	22 235 000
2014 tilinpäätös	22 668 000

03. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMOn toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 326 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) 1 600 000 euroa ulkomailla tapahtuvan Suomen kielen ja kulttuurin opetuksen järjestämiseen ja tunnettuuden lisäämiseen mukaan lukien ulkomailla palvelevien yliopisto-opettajien sekä muiden asiantuntijoiden, yhteensä enintään 47 henkilön, palkkaukseen

2) 2 930 000 euroa opiskelija-, harjoittelija-, opettaja-, nuoriso- ja asiantuntijavaihtoon sekä virkamiesvaihtoon myönnettäviin stipendeihin, apurahoihin ja avustuksiin.

Momentille saa nettobudjetoida Euroopan unionin rahoittaman Erasmus + -ohjelman ja Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittaman Nordplus-ohjelman apurahoja koskevat tulot ja menot.

Selvitysosa: Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO on asiantuntija- ja palveluvirasto, jonka tehtävänä on edistää suomalaisen yhteiskunnan kansainvälistymistä koulutuksen, työelämän, kulttuurin ja kansalaistoiminnan alueilla sekä nuorison keskuudessa erilaisten liikkuvuus- ja yhteistyöinstrumenttien sekä tiedon avulla.

Toiminnan tavoitteena on aidosti kansainvälinen ja avarakatseinen yhteiskunta, jonka jäsenet osaavat ja haluavat toimia monikulttuurisessa yhteisössä ja näkevät erilaisuuden rikkautena.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMOille seuraavat tavoitteet:

Toiminnallinen tuloksellisuus

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO

— toimeenpanee apuraha- ja muita liikkuvuus- ja yhteistyöohjelmia sekä vastaa Euroopan unionin Erasmus + -ohjelman sekä Luova Eurooppa -ohjelman, Kansalaisten Eurooppa ja Management Partnership -ohjelman kansallisesta toimeenpanosta ja pohjoismaisen Nordplus- ja Nordkurs-ohjelman toimeenpanosta

— vahvistaa kansainvälistä liikkuvuutta ja yhteistyötä sekä edistää suomalaisen koulutuksen ja kulttuurin kansainvälistä näkyvyyttä ja kilpailukykyä varsinkin painopistealueina olevien Brasilian, Kiinan, Pohjois-Amerikan sekä Venäjän kanssa

— koordinoi Science without Borders -ohjelman opiskelijaliikkuvuusosiota Brasilian kanssa solmitun sopimuksen mukaisesti

— kehittää Suomen kielen ja kulttuurin opetusta ulkomaisissa yliopistoissa sekä järjestää ulkomaisille yliopisto-opiskelijoille suomen kielen kursseja Suomessa

— vahvistaa omaa asiantuntijarooliaan, lisää eri kohderyhmille tarkoitettujen ohjelmien osallistujamääriä sekä tehostaa informaation ja tiedon tuottamista ja levittämistä koskien suomalaisten ja ulkomaisten toimijoiden liikkuvuutta ja yhteistyötä

— edistää kansalaisten tasa-arvoisia mahdollisuuksia osallistua ohjelmiin tiedottamalla kansainvälistymisen mahdollisuuksista ja seuraamalla toiminnan kansallista ja alueellista vaikuttavuutta.

Määrälliset tavoitteet

	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 tavoite
EU:n Erasmus + -ohjelma ¹	21 998	22 056	23 521	18 990	19 750
— Suomesta lähteneet	15 236	14 941	13 553	10 900	11 400
— Suomeen saapuvat ²	6 762	7 115	7 030	7 000	7 050
— Nuoriso-ohjelmaan osallistujat				1 090	1 120
EU:n nuorisotoimintaohjelmaan (YIA) osallistuvat³	3 744	3 954	2 938		

	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 tavoite
Rahoitus Pohjoismaiden ministerineuvoston ohjelmista					
— Nordplus Högre utbildning (opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuus)			3 428	3 800	3 800
Rahoitus kansallisista määrärahoista					
— Eurooppa			154	300	200
— Aasia ⁴	126	200	322	250	200
— Pohjois-Amerikka	116	250	136	250	200
— Venäjä	889	500	870	850	850
— Muut apurahat ja kansainvälinen harjoittelu	686	510	259	360	300
North-South -kehitysmahojelma	492	300	459	450	450
Suomen kielen ja kulttuurin edistäminen					
— kesäkurssiapurahat ja opetusvierailut	223	270	233	270	230
Yhteensä	28 274	31 760	22 388	25 520	25 800

¹⁾ Vuoteen 2013 EU:n Elinikäisen oppimisen ohjelma, vuodesta 2014 yhdistetty Erasmus + -ohjelma

²⁾ Seurantaindikaattori. Rahoitus ei tule Suomesta.

³⁾ Vuodesta 2014 yhdistetty Erasmus + -ohjelma

⁴⁾ Vuodesta 2013 vain Kiina

Toiminnallinen tehokkuus

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMOn tuottavuuden lisäämiseksi jatketaan toimintaprosessien ja sähköisten palveluiden kehittämistä sekä vahvistetaan kestävän kehityksen mukaista toimintaa.

CIMO tiivistää yhteistyötä hallinnonalan muiden toimijoiden kanssa tuottavuuden ja tehokkuuden parantamiseksi.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Toiminnan tuloksellisuutta tuetaan panostamalla henkilöstökoulutukseen ja osaamisen kehittämiseen päämääränä tasa-arvoinen, ammatillisesti korkeatasoinen työyhteisö, jossa henkilöstön asiantuntijuus kasvaa sisäisen ja ulkoisen vuorovaikutuksen avulla.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 tavoite
Henkilötyövuodet:					
— CIMO	109,4	107,0	106,1	107,0	107,0
— Ulkomaanlehtorit	20,8	19,3	17,1	19,0	18,0
<i>Yhteensä</i>	<i>130,2</i>	<i>126,3</i>	<i>123,2</i>	<i>126,0</i>	<i>125,0</i>
Määräaikaiset koko henkilöstömäärästä %	21,4	18,9	17,7	19,0	18,0
Työtyytyväisyysindeksi (asteikko 1—5)	3,3	3,6	3,4	3,6	3,6
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	8,7	9,3	11,1	8,0	8,0
Koulutustasoindeksi	6,1	6,2	6,2	6,2	6,2

Päätösosan kohdassa 1) tarkoitetut palkkausmenot määräytyvät soveltuvin osin ulkomailta työskentelevien Suomen kielen ja kulttuurin yliopisto-opettajien ohjesäännön mukaisesti.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	35 777	38 962	39 868
Bruttotulot	27 744	30 540	31 542
Nettomenot	8 032	8 422	8 326
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 346		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 968		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Nuoria koskeva uusi kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön tukimuoto	100
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-7
Omakustannuseräpäätteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-86
Palkkaliukumasäästö	-43
Palkkausten tarkistukset	16
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-43
Toimintameno säästö (HO 2015)	-30
Vuokramenojen indeksikorotus	5
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-8
Yhteensä	-96

2016 talousarvio	8 326 000
2015 talousarvio	8 422 000
2014 tilinpäätös	8 655 000

04. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 865 000 euroa.

Selvitysosa: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toimii koulutuksen ja varhaiskasvatuksen ulkopuolista arviointia suorittavana riippumattomana asiantuntijaorganisaationa, joka tuottaa tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa ja varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kehittämistä varten.

Arviointikeskuksen tehtävänä on:

- toteuttaa varhaiskasvatukseen ja koulutukseen sekä opetuksen, koulutuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjien ja korkeakoulujen toimintaan liittyviä arviointeja arviointisuunnitelman mukaisesti
- tehdä arviointisuunnitelman mukaisesti perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden saavuttamista koskevia oppimistulosten arviointeja, ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden ja ammatillisen aikuiskoulutuksen tutkinnon perusteiden sekä taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden saavuttamista koskevia oppimistulosten arviointeja

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

- tukea opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä sekä korkeakouluja arviointia ja laadunhallintaa koskevilla asioilla
- kehittää koulutuksen ja varhaiskasvatuksen arviointia
- huolehtia muista tehtävistä, jotka säädetään tai määrätään sen tehtäviksi.

Arviointikeskuksen yhteydessä toimiva arviointineuvosto osallistuu arviointikeskuksen strategiseen suunnitteluun, päättää laajakantoisista tai periaatteellisesti merkittävistä lausunnoista ja aloitteista, laatii esityksen arviointisuunnitelmasta arvioitavista kohteista aikatauluineen sekä esityksen arviointisuunnitelman muutoksista.

Arviointineuvoston yhteydessä toimivan korkeakoulujen arviointijaosto päättää korkeakouluja koskevien arviointien hankesuunnitelmasta, suunnittelu- ja arviointiryhmien kokoonpanosta sekä korkeakoulujen laatu järjestelmien auditointien lopputulosten hyväksymisestä.

Arviointikeskuksen asettaman arviointiasiain neuvottelukunnan tehtävänä on edistää arviointikeskuksen ja sidosryhmien välistä yhteistyötä sekä arviointikeskuksen tuottaman arviointitiedon hyödyntämistä.

Arviointikeskuksen toimintaperiaatteena on:

- noudattaa arvioinnin riippumattomuuden ja kehittävän arvioinnin periaatetta
- julkistaa käyttämänsä arviointiperusteet ja arviointiensä tulokset
- huolehtia tiedonvälityksestä sidosryhmille
- toimittaa arvioinnissa mukana olleille oppilaitoksille, varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjille sekä korkeakouluille niitä koskevat arviointitulokset
- osallistua kansainväliseen arviointitoimintaan ja yhteistyöhön
- osallistua säännöllisesti oman toimintansa ulkopuoliseen arviointiin.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tavoitteena on:

- suorittaa vuosille 2016—2019 vahvistettavaan arviointisuunnitelmaan vuodelle 2016 sisältyvät tehtävät
- käynnistää oppimistulosten arvioinnin sähköisten järjestelmien suunnittelu toimialan kokonaisarkkitehtuurin mukaisesti yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa
- parantaa auditointien vaikuttavuutta.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, suoritteet

	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 tavoite
Arvioinnit ja auditoinnit, kpl	31	43	45
— yleisivistävä	8	11	12
— ammatillinen	14	18	19
— korkeakoulutus	6	9	9
— sektorirajat ylittävät	3	5	5

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 tavoite
Arviointiraportit, kpl	11	26	35
— yleissivistävä	8	6	9
— ammatillinen	3	9	11
— korkeakoulutus		8	10
— sektorirajat ylittävät		3	5
Tiedotus- ja julkistamistilaisuudet, kpl	6	20	30
Tilaisuuksien osallistujat	475	600	600

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	3 320	3 991	3 965
Bruttotulot	621	100	100
Nettomenot	2 699	3 891	3 865
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 082		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 913		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-2
Palkkaliukumasäästö	-9
Palkkausten tarkistukset	15
Toimintameno-säästö (HO 2015)	-30
Yhteensä	-26

2016 talousarvio	3 865 000
2015 talousarvio	3 891 000
2014 tilinpäätös	3 575 000

21. Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 617 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) menoihin, jotka aiheutuvat osallistumisesta kansainvälisten järjestöjen toimintaan ja pohjoismaiseen kulttuuriyhteistyöhön
- 2) kulttuurisopimusten ja vaihto-ohjelmien toimeenpanosta aiheutuviin menoihin

3) ulkomaille suuntautuvan kulttuuri- ja sivistystoiminnan edellyttämiin palkkaus- ja ohjelmamenoihin tarkoitettujen avustusten ja apurahojen maksamiseen henkilöille ja yhteisöille, jotka edistävät opetus-, tiede- ja kulttuurivaihtoa sekä Suomen kulttuurin tunnetuksi tekemistä ulkomailla.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Fulbright-stipendivaihtotoiminta	269 000
Suomen puheenjohtajuus Pohjoismaiden ministerineuvostossa	500 000
Muut kansainväliset hankkeet	2 848 000
Yhteensä	3 617 000

Määrärahalla rahoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan monenkeskiseen ja kahdenväliseen kansainväliseen yhteistyöhön, ulkosuomalaistoimintaan sekä sukukansayhteistyöhön liittyviä hankkeita.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maaileman lehdistönvapauden konferenssi 2016	160
Menosäästön uudelleenkohdennus	-100
Suomen puheenjohtajuus Pohjoismaiden ministerineuvostossa	500
Järjestötukien säästö (HO 2015)	-469
Yhteensä	91

2016 talousarvio	3 617 000
2015 talousarvio	3 526 000
2014 tilinpäätös	3 726 000

22. (29.01.22, osa) Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 14 263 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää tekijänoikeuslakiin (404/1961) perustuvien kopiointi- ja muiden käyttöoikeuskorvausten sekä kopiointia, tallennusta ja käyttöoikeuksia koskevan tiedotus- ja selvitystoiminnan menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta maksetaan tekijänoikeuslakiin perustuvia korvauksia valtionhallinnossa ja oppilaitoksissa tapahtuvasta suojatun aineiston käytöstä tekijänoikeuksien haltijoita edustavien järjestöjen kanssa tehtävien sopimusten mukaisesti.

2016 talousarvio	14 263 000
2015 talousarvio	14 263 000
2014 tilinpäätös	14 263 000

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

(23.) Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

2014 tilinpäätös 1 994 000

29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 29 327 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös momenttien 29.80.41 ja 29.80.42 menoihin liittyvien arvonlisäverosuukausien maksamiseen arvonlisäverolain (758/2008) 45 §:n 3 momentissa tarkoitetuille tekijänoikeuksien haltijoita edustaville järjestöille.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtori (siirto momentille 28.01.29)	-339
VNHY:n perustamisesta aiheutuva siirto momentille 23.01.29	-183
Tasomuutos	651
Yhteensä	129

2016 talousarvio	29 327 000
2015 talousarvio	29 198 000
2014 tilinpäätös	33 716 873

50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 795 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1. Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain (1331/2003) mukainen valtionavustus	575 000
2. Paasikivi-Seura	10 000
3. Tammenlehvän perinneliitto	63 000
4. Ruotsinkielisen viittomakielen elvytysohjelma	147 000
Yhteensä	795 000

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Järjestötukien säästö (HO 2015)	-103
Tasomuutos	-100
Yhteensä	-203

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

2016 talousarvio	795 000
2015 talousarvio	998 000
2014 tilinpäätös	748 000

51. Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 3 343 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Avustus ortodoksiselle kirkolle (L 985/2006, 119 §)	2 497 000
2.	Avustukset Suomen Merimieskirkolle — mistä merimieskirkkojen rakennusavustuksiin ja rakennuslainojen hoitoon (enintään)	134 000 52 000
3.	Avustukset eräiden siirtoväen sankarihautojen hoitoon ja luovutetun alueen hautausmaiden kunnostamiseen	32 000
4.	Avustus rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille	600 000
5.	Avustus uskontojen vuoropuhelun edistämiseen	80 000
Yhteensä		3 343 000

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksikorotus ortodoksisen kirkon avustukseen	33
Kertaluonteisen lisäyksen poistuminen	-150
Rotterdamin merimieskirkon peruskorjauksen rahoituksen päättyminen	-400
Tasokorotus liittyen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoitusuudistukseen	1 000
Järjestötukien säästö (HO 2015)	-435
Tasomuutos	2
Yhteensä	50

2016 talousarvio	3 343 000
2015 I lisätalousarvio	100 000
2015 talousarvio	3 293 000
2014 tilinpäätös	3 298 000

52. Valtion rahoitus evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 114 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain (430/2015) mukaiseen rahoitukseen.

Selvitysosa: Evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoitus uudistuu. Seurakuntien oikeus yhteisöveron tuottoon poistuu ja tilalle tulee lakisääteinen valtion rahoitus evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin. Rahoituksen perusteena ovat

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

hautaustoimeen, väestökirjanpitoon ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyvät laissa säädetyt tehtävät. Rahoituksen määräksi vuonna 2016 on laissa säädetty 114 000 000 euroa. Rahoituksen määrää korotetaan vuosittain kuluttajahintaindeksin mukaista yleisen hintatason muutosta vastaavasti.

2016 talousarvio 114 000 000

66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 226 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Unescon ja muiden hallitustenvälisen monikeskisen sivistyksellisen yhteistyön järjestöjen ja ohjelmien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Unescon jäsenmaksu	1 478 000
Suomen maksuosuus Euroopan nuorisosäätiöön	37 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston nuorisokortin osittaissopimuksesta	5 000
Suomen maksuosuus WIPOlle	110 000
Suomen maksuosuus ICCROMille	22 000
Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelua koskevasta sopimuksesta aiheutuvat menot	15 000
OECD/CERI jäsenmaksu	26 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston EURIMAGES-rahastoon	320 000
Suomen maksuosuus Euroopan audiovisuaaliselle observatoriolle	22 000
Suomen maksuosuus Euroopan nykykielten keskukselle	32 000
Suomen maksuosuus WADAlle	57 000
OECD/INES jäsenmaksu	28 000
Suomen maksuosuus kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevasta Unescon yleissopimuksesta	20 000
Suomen maksuosuus urheilun dopinginvastaisesta Unescon yleissopimuksesta	20 000
Suomen maksuosuus aineettoman kulttuuriperinnön suojelua koskevasta Unescon yleissopimuksesta	16 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston urheilua koskevasta laajennetusta osittaissopimuksesta	18 000
Yhteensä	2 226 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valuuttakurssimuutoksiin varautuminen Unescon jäsenmaksussa	28
Yhteensä	28

2016 talousarvio	2 226 000
2015 talousarvio	2 198 000
2014 tilinpäätös	2 051 498

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Varhaiskasvatuksen ja yleissivistävän koulutuksen (esiopetus, perusopetus, lisäopetus, lukiokoulutus, taiteen perusopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminta) tavoitteena on turvata sivistykselliset perusoikeudet jokaiselle lapselle, oppilaalle ja opiskelijalle sekä edistää heidän hyvinvointiaan, kehitystään ja oppimistaan. Varhaiskasvatuksen ja yleissivistävän koulutuksen kehittämisen lähtökohtana on yhdenvertaisten mahdollisuuksien luominen sekä laadukkaan kasvatuksen ja koulutuksen takaaminen kaikille asuinpaikasta, kielestä ja taloudellisesta asemasta riippumatta. Tavoitteena on varhaiskasvatuksen sekä koulu- ja oppilaitosverkon toimintakyvyn ja saavutettavuuden sekä toiminnan vaikuttavuuden turvaaminen.

Varhaiskasvatus koostuu kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudesta. Varhaiskasvatuksen lähtökohtana on laaja-alaiseen, monitieteiseen tietoon ja tutkimukseen sekä pedagogisten menetelmien hallintaan perustuva kokonaisvaltainen näkemys lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta. Varhaiskasvatuksella luodaan vahvaa perustaa lapsen persoonallisuuden sekä taitojen, kykyjen ja arvopohjan tasapainoiselle kasvuille, kehitykselle, elinikäiselle oppimiselle sekä hyvinvoinnille ja terveydelle. Tavoitteena on vahvistaa varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen jatkumoa. Varhaiskasvatuspalveluilla tuetaan työn ja perheen yhteensovittamista. Subjektiviivista päivähoito-oikeutta rajoitetaan osa-aikaiseksi silloin, kun vanhempi on kotona äitiys-, isyys-, vanhempain- tai hoitovapaalla tai kotihoidontuella. Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja korotetaan.

Esiopetuksessa varmistetaan laadukas oppimisen ja kehityksen jatkumo varhaiskasvatuksesta perusopetukseen kaikille lapsille. Esiopetus lisää koulutuksellista tasa-arvoa ja vähentää syrjäytymistä. Perusopetuksen lähtökohtina ovat laadukas ja turvallinen lähikoulu sekä yhtenäinen peruskoulu. Tavoitteena on kehittää koulua lasten ja nuorten oppimista ja hyvinvointia edistävänä yhteisönä. Tämä saavutetaan turvaamalla ammattitaitoinen ja laadukas opetus, ohjaus ja tukitoimet, oppilas- ja opiskelijahuolto sekä turvallinen oppimisympäristö.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin vahvistaminen alkaa varhaiskasvatuksessa ja jatkuu esi- ja perusopetuksessa, toisen asteen koulutuksessa sekä muussa yleissivistävässä koulutuksessa. Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus toteutetaan laadukkaasti ja tuloksellisesti siten, että oppilaat ja opiskelijat saavuttavat jatko-opintojen edellyttämät valmiudet ja koulutuksen keskeyttäminen vähenee. Koulutuksellista tasa-arvoa edistetään. Yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvataan kansallisilla ja kansainvälisillä arviointi- ja tutkimustuloksilla.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatusta koskevien asiakasmaksusäännösten valmistelua jatketaan.

Parannetaan peruskoulun edellytyksiä toimia kaikkien lasten oppivelvollisuuskouluna huomioimalla koulujen toimintaympäristö niiden rahoituksessa.

Suunnataan voimavaroja perusopetuksen oppimistapoja ja -ympäristöjä kehittäviin toimenpiteisiin ja varmistetaan perusopetuksen saavutettavuus myös jatkossa. Tuetaan aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjontaa perusopetuksen 1.—2. luokan oppilaille sekä erityistä tukea tarvitseville. Suunnataan esi- ja perusopetukseen kehittämistoimia, joilla parannetaan oppimistuloksia sekä tuetaan oppimisen ja pedagogiikan kehittämistä lähikouluperiaatetta vahvistaen. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen

arviointia kehitetään. Luonnontieteiden ja matematiikan osaamista ja kiinnostusta oppimiseen vahvistetaan jatkamalla valtakunnallisen kehittämissuunnitelman toteuttamista. Jatketaan kielitaidon vahvistamista tukemalla kielikylypytoimintaa. Tuetaan tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden oppimisen ja hyvinvoinnin tukea osana yleisopetusta sekä koulupudokkuutta estäviä toimia. Parannetaan perusopetuksen oppimistuloksia sekä kavennetaan niissä syntyneitä eroja.

Tuetaan lukiolaisten nopeaa valmistumista sekä siirtymää työelämään. Kehitetään lukiokoulutuksen järjestäjäverkon rakennetta vapaaehtoisuuden pohjalta. Valmistellaan rahoitusjärjestelmän uudistaminen siten, että suoritusten ja vaikuttavuuden painoarvo rahoituksen perusteena on merkittävä. Rahoitusjärjestelmä tukee, kannustaa ja ohjaa koulutuksen järjestäjiä toiminnan vaikuttavuuden, laadun ja tehokkuuden parantamiseen ja turvaa koulutuksen alueellisen saatavuuden. Rahoitus maksetaan koulutuksen järjestäjälle.

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden uudistamista jatketaan siten, että ne voidaan ottaa käyttöön 1.8.2016. Lisätään lukiokoulutuksen ja korkea-asteen välistä yhteistyötä.

Toteutetaan lukiokoulutuksen kehittämishanke, jolla pyritään muun muassa lisäämään merkittävästi tieto- ja viestintäteknikan käyttöä, monipuolistamaan opiskelu- ja opetusmenetelmiä sekä lisäämään toiminnallista yhteistyötä muiden koulumuotojen ja työelämän kanssa.

Vahvistetaan lasten ja nuorten emotionaalisia ja psykososiaalisia taitoja sekä jatketaan toimia koulukiusaamisen vähentämiseksi. Jatketaan psykososiaalisen hyvinvoinnin ja elämänhallintataitojen edistämiseen sekä kiusaamisen ja sen vaikutusten vähentämiseen liittyvän Kaikki Mukaan (KaMu) -toimenpideohjelman kehittämistä toisen asteen oppilaitoksissa vuonna 2016. Panostetaan kouluviihtyvyyteen sekä koulurauhaan ja nostetaan lasten ja nuorten henkisen sekä fyysisen hyvinvoinnin tasoa.

Ylioppilastutkintoa kehitetään tukemaan koulutuksen yleissivistäviä tavoitteita ja mahdollistamaan tutkinnon laajempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Valmistellaan tieto- ja viestintäteknikan asteittaista käyttöönottoa. Ensimmäiset kokeet (saksa, filosofia ja maantiede) järjestetään tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntäen syksyllä 2016 ja koko tutkinto keväällä 2020. Uudistetaan äidinkielen, vieraiden kielten ja matematiikan kokeita. Matematiikan kokeen rakenteellinen uudistus toteutetaan 2016 ja äidinkielen koeuudistukset 2018.

Tuetaan oppimisympäristöjen kehittämistä ja monipuolistamista sekä kehitetään vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen pedagogiikkaa ja edistetään opetushenkilöstön osaamista sekä painotetaan tulevaisuuden taitopohjaa. Laajennetaan oppimistapoja ottamalla käyttöön digitaalisia oppimisympäristöjä sekä uudistetaan pedagogiikkaa. Edistetään yleissivistävässä koulutuksessa siirtymistä kohti digitaalisia materiaaleja ja kehitetään tapoja tukea opettajien omaa oppimateriaalien tuotantoa ja levitystä muidenkin käyttöön. Edistetään koulutuspalveluiden standardointia ja kehitetään alaikäisten tunnistautumiskäytäntöä osana kansallista palveluarkkitehtuuria.

Järjestetään varhaiskasvatuksen ja yleissivistävän koulutuksen seminaareja Suomen toimiessa Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajamaana vuonna 2016.

OECD:n PISA-tutkimuksen tulokset Suomen osalta 2003—2012 ja tavoite vuodelle 2015

	2003 toteutuma	2006 toteutuma	2009 toteutuma	2012 toteutuma	2015 ^T tavoite
Lukutaito	543	547	536	524	538—550

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2003 toteutuma	2006 toteutuma	2009 toteutuma	2012 toteutuma	2015 ¹ tavoite
Matematiikka	544	548	541	541	538—550
Luonnontiede	548	563	554	554	550—560

¹⁾ Tutkimuksen tekovuodet. Tietojen julkistamisvuodet ovat 2004, 2007, 2010, 2013 ja 2016.

Päivähoitoon osallistuvien määrät sekä yleissivistävän koulutuksen oppilasmäärät, opetustunnit ja ohjaustunnit vuosina 2013—2016

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio	2016 tavoite
Päivähoito ¹	211 550	212 050	212 550	213 050
Esiopetus ²	59 800	60 420	62 500	62 000
Perusopetus	526 850	530 000	531 000	531 000
Lisäopetus	1 840	1 230	2 060	2 060
Vaikeimmin kehitysvammaiset oppilaat	1 470	1 450	1 470	1 470
Muut vammaisoppilaat	10 260	10 200	10 430	10 430
Maahanmuuttajien valmistava opetus	2 800	3 020	3 050	3 100
Joustavan perusopetuksen oppilaat (enintään)	1 840	1 860	2 000	2 000
Sisäoppilaitoslisä	530	450	540	540
Vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi/ruotsi toisena kielenä sekä heidän muun opetuksensa tukeminen (enintään)	20 690	22 610	24 000	24 000
Nuorten lukiokoulutus	99 460	97 800	102 000	101 000
Aikuisten lukiokoulutus	25 650	25 240	26 000	26 000
— josta yli 18-vuotiaat	5 650	6 000	7 100	7 000
— aikuislukioiden/-linjojen aineopiskelijoiden suorittamien lukion pakollisten ja syventävien/valinnaisten kurssien lukumäärien perusteella lasketut opiskelijat	1 150	1 190	1 200	1 200
Taiteen perusopetus ³				
— musiikkioppilaitosten tunnit	1 653 000	1 653 000	1 653 000	1 653 000
— muun taiteen perusopetuksen tunnit	140 800	140 800	140 800	140 800
Aamu- ja iltapäivätoiminta ³⁾				
— osallistuvat lapset	56 000	56 000	56 000	56 000
— ohjaustunnit	3 390 000	3 390 000	3 390 000	3 390 000

¹⁾ Kuntien järjestämä päivähoito, sisältää koko- ja osapäivähoidossa päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevat lapset yhteensä.

²⁾ Esi- ja perusopetuksen luvut ovat toteutumavuoden syksyn valtionosuustietoja (kunnat, kuntayhtymät, yksityiset opetuksen järjestäjät)

³⁾ Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä ohjaustuntien määrä

Ylioppilastutkintoon osallistuu vuonna 2016 noin 77 850 kokelasta, ja heidän arvioidaan suorittavan yhteensä noin 196 300 koetta.

01. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 43 575 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

- 1) Eurooppa-koulujen opettajien ja hallintohenkilökunnan palkkausmenojen ja muiden menojen maksamiseen
- 2) valtion yleissivistävien oppilaitosten kansainvälistämiseen, maahanmuuttajien täydentävään opetukseen, VALTERI-koulun palvelu- ja kehittämiskeskustoimintaan sekä avustuksina oppimisympäristöjen kehittämiseen ja monipuolistamiseen
- 3) Helsingin eurooppalaisen koulun toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Suomalais-venäläinen koulu ja Helsingin ranskalais-suomalainen koulu toimivat esi-, perus- ja lukio-opetuksen kouluina. Koulut kehittävät kulttuuriyhteyksien ja verkottumisen kautta koulujen kielten- ja kulttuuriopetusta. Valtion yleissivistävää erityiskoulua (VALTERI-koulu) kehitetään. Helsingin eurooppalaisen koulun tehtävänä on tarjota Eurooppa-koulujen opetussuunnitelmiin perustuvaa opetusta.

Oppilasmäärät

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 tavoite
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	814	803	840	815
Suomalais-venäläinen koulu	683	696	705	689
Valtion yleissivistävä erityiskoulu (VALTERI-koulu)	454	401	403	383
Eurooppa-koulut (suomalaiset oppilaat)	606	598	620	620
Koulukotien perusopetus	141	120	128	120
Helsingin eurooppalainen koulu	267	276	270	283
Yhteensä	2 965	2 894	2 986	2 930

VALTERI-koulun ohjaustoiminnan tunnusluvut

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 tavoite
Ohjaustoiminta kentällä				
— ohjauskäyntejä	1 108	1 505	1 535	1 569
— oppilaita	918	842	798	802
Tilapäinen opetus ja kuntoutus				
— Tukijaksopäivät	3 258	3 830	3 653	3 679
— Tukijaksojen oppilaat	445	443	445	449

Henkilötyövuodet

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 tavoite
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	75,6	76,2	76	76
Suomalais-venäläinen koulu	81,1	82,7	81	81

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 tavoite
Valtion yleissivistävä erityiskoulu (VALTERI-koulu)	616,3	614,9	610	608
EU:n Eurooppa-koulut	33	32	32	32
Helsingin eurooppalainen koulu	59,8	60,5	61	61
Yhteensä	865,8	866,3	860	858

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kielikoulut	3 685 000
VALTERI-koulu	34 128 000
Koulukotien perusopetus	1 584 000
EU:n Eurooppa-koulut	1 690 000
Helsingin eurooppalainen koulu	2 488 000
Yhteensä	43 575 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	67 539	66 754	64 575
Bruttotulot	21 199	20 000	21 000
Nettomenot	46 340	46 754	43 575
Siirtyneet erät			
— edelliseltä vuodelta siirtyneet	13 067		
— seuraavalle vuodelle siirtyneet	17 251		

Kuntien rahoitusosuus valtion yleissivistävän lukiokoulutuksen kustannuksiin, 1 136 000 euroa, on otettu huomioon momentin 29.10.30 mitoituksessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Onerva Mäen koulun kertamenon poistuminen	-1 250
Onerva Mäen koulun lisävuokran tarkistus	750
Onerva Mäen koulun livävuokravaltuuden päättyminen	-190
Onerva Mäen koulun väliaikaistilojen vuokrauksen päättyminen	-820
Siirron palautus momentilta 29.01.02 (Opetushallituksen toimintamenojen turvaaminen)	525
Siirron palautus momentilta 29.01.02 (opiskelijavalintapalvelut)	7
Siirto momentille 29.10.02 ylioppilastutkinnon sähköistäminen	-100
Suomalais-venäläisen koulun lisävuokran päättyminen	-50
Suomalais-venäläisen koulun peruskorjauksen lisävuokravaltuuden päättyminen	-1 000
Suomalais-venäläisen koulun peruskorjaushankkeen aikaistuminen	600
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-59
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-1 220
Palkkaliukumäsäästö	-258
Palkkausten tarkistukset	96

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Toimintamenojen tuottavuussäästö	-227
Vuokramenojen indeksikorotus	77
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-44
Tasomuutos	-16
Yhteensä	-3 179

2016 talousarvio	43 575 000
2015 I lisätalousarvio	—
2015 talousarvio	46 754 000
2014 tilinpäätös	50 524 000

02. Ylioppilastutkintolautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 336 000 euroa.

Selvitysosa:

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014	2015	2016
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	8 869	9 568	9 494
Bruttotulot	6 868	7 298	7 158
Nettomenot	2 001	2 270	2 336
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 078		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 426		

Nettobudjetoitavat tulot kertyvät ylioppilastutkintolautakunnan suoritteista perittävistä maksuista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (908/2010) mukaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 29.10.01, ylioppilastutkinnon sähköistäminen	100
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-4
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-9
Toimintameno-säästö (HO 2015)	-20
Vuokramenojen indeksikorotus	1
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-2
Yhteensä	66

2016 talousarvio	2 336 000
2015 talousarvio	2 270 000
2014 tilinpäätös	2 349 000

20. Yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 11 072 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen sekä niihin liittyvien kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeista aiheutuvien suunnittelu-, käynnistämis- ja toimintamenojen sekä avustusten maksamiseen
- 2) EU:n ja OECD:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen
- 3) yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen tilastoinnin, tietoteknisten palvelujen sekä toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmien rahoittamiseen
- 4) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa: Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Digitaalisuutta hyödyntävien työtapojen päivittämisen tukeminen opetuksessa	375
Yhteensä	375

2016 talousarvio	11 072 000
2015 talousarvio	10 697 000
2014 tilinpäätös	12 717 000

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 704 870 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen
- 2) enintään 3 800 000 euroa edellä mainitun lain 13 §:n 3 momentin mukaisille muille kuin oppivelvollisille järjestettävän perusopetuksen aineenopetuksen käyttökustannuksiin
- 3) enintään 2 386 000 euroa avustuksina yksityisten opetuksen järjestäjien käyttökustannuksiin
- 4) enintään 6 000 000 euroa joustavan perusopetuksen käyttökustannuksiin
- 5) enintään 1 300 000 euroa opetus- ja kulttuuriministeriön määräämin perustein edellä mainitun lain 44 §:n mukaisten avustusten maksamiseen opetustuntikohtaista taiteen perusopetuksen valtionosuutta saaville opetuksen järjestäjille

6) enintään 150 000 euroa muiden kuin opetustuntikohtaista valtionosuutta saavien taiteen perusopetuksen järjestäjien harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin

7) enintään 5 575 000 euroa yleissivistävän koulutuksen innovatiivisiin oppimisympäristöihin, digitaalisiin koulutuspalveluihin, tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön edistämiseen sekä sen hyödyntämisen kehittämiseen ylioppilastutkinnon suorittamisessa ja ylioppilastutkintolautakunnan tieto- ja viestintäteknologiseen varustamiseen sekä koulujen ja oppilaitosten kansainväliseen toimintaan

8) enintään 6 365 000 euroa yleissivistävän koulutuksen laadun kehittämiseen jolla pyritään monipuolistamaan työtapoja, opetusmenetelmiä ja lisäämään opiskelutaitoja ja -motivaatiota sekä lisäämään opiskelun vuorovaikutteisuutta ja vahvistamaan yhteisöllisyyttä ja toiminnallista yhteistyötä muiden koulumuotojen ja työelämän kanssa.

9) enintään 7 645 000 euroa avustuksina esi- ja perusopetuksen erityisopetuksen laadun kehittämiseen ja siihen liittyvään koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen

10) enintään 9 175 000 euroa koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin

11) enintään 842 000 euroa avustuksina kielikylytoiminnan laajentamiseen

12) enintään 2 865 000 euroa avustuksina koululaisten kerhotoiminnan tukemiseen

13) Suomen ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla tehdyn sopimuksen mukaisten menojen maksamiseen

14) enintään 11 975 000 euroa opetus- ja kulttuuriministeriön määräämin perustein edellä mainitun lain 45 §:n mukaisten avustusten maksamiseen täydentävän vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen sekä heidän muun opetuksensa tukemiseen

15) opetus- ja kulttuuriministeriön määräämin perustein edellä mainitun lain 45 §:n mukaisten avustusten maksamiseen saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestämiseen

16) enintään 120 000 euroa saamelaiskäräjien käytettäväksi valtionavustuksen maksamiseen saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen kunnille saamenkielisten lasten varhaiskasvatuspalveluiden turvaamiseksi

17) rahoituslain 45 §:n 1 momentin ja saamenkieliseen ja saamen kielen opetukseen perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen (1769/2009) mukaisten valtionavustusten maksamiseen

18) Euroopan kemikaaliviraston henkilöstön lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseen Suomessa samoin edellytyksin kuin muilla kunnassa asuvilla.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä ohjaustuntien määrä on enintään 3 390 000 tuntia. Ohjaustuntien hinta on 26,00 euroa.

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä tuntimäärä on musiikin perusopetuksessa enintään 1 653 000 ja muussa opetustuntiperusteisen valtionosuuden piiriin kuuluvassa taiteen perusopetuksessa enintään 140 800 tuntia.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009), kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) ja perusopetuslain (628/1998) muuttamisesta.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

1) Laskennalliset kustannukset (opiskelijamäärä * yksikköhinta)	621 138 000
— kunnallinen lukiokoulutus (88 200 * 6 071,83 €)	535 534 000
— yksityinen lukiokoulutus (9 800 * 6 399,43 €, sis. alv.)	62 716 000
— kunnallinen yli 18-vuotiaana aloittaneiden lukiokoulutus (5 400 * 3 381,79 €)	18 262 000
— yksityinen yli 18-vuotiaana aloittaneiden lukiokoulutus (1 300 * 3 558,41 €, sis. alv.)	4 626 000
Kuntien rahoitusosuus	-447 004 000
Perusopetus, vaikeimmin kehitysvammaiset	45 818 000
Perusopetus, muut vammaisoppilaat	202 655 000
Maahanmuuttajien valmistava opetus	50 588 000
Lisäopetus	17 068 000
Muiden kuin oppivelvollisten esi- ja perusopetus	14 905 000
Sisäoppilaitoslisä	1 672 000
Koulukotikorotus	1 078 000
Aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuus	50 240 000
Opetustuntikohtainen taiteen perusopetuksen valtionosuus	78 807 000
Ulkomailla toimivien koulujen valtionosuus	3 384 000
Yksityisen opetuksen järjestäjän alkavan ja laajenevan toiminnan rahoitus	3 358 000
2) Muiden kuin oppivelvollisten perusopetuksen aineenopetus (enintään)	3 800 000
3) Avustukset yksityisten opetuksen järjestäjien käyttökustannuksiin (enintään)	2 386 000
4) Joustavan perusopetuksen lisä (enintään)	6 000 000
5) Avustukset opetustuntikohtaista taiteen perusopetuksen valtionosuutta saaville opetuksen järjestäjille (enintään)	1 300 000
6) Avustukset muille kuin opetustuntikohtaista valtionosuutta saaville taiteen perusopetuksen järjestäjille (enintään)	150 000
7) Yleissivistävän koulutuksen innovatiivisiin oppimisympäristöihin, digitaalisiin koulutuspalveluihin, tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön edistämiseen sekä sen hyödyntämisen kehittämiseen ylioppilastutkinnon suorittamisessa ja ylioppilastutkintolautakunnan tieto- ja viestintäteknologiseen varustamiseen sekä koulujen ja oppilaitosten kansainväliseen toimintaan (enintään)	5 575 000
8) Yleissivistävän koulutuksen laadun kehittäminen (enintään)	6 365 000
9) Esi- ja perusopetuksen erityisopetuksen laadun kehittämiseen ja siihen liittyvään koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen (enintään)	7 645 000
10) Koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin (enintään)	9 175 000
11) Kielikylpytoiminnan laajentaminen (enintään)	842 000
12) Kerhotoiminnan tukeminen (enintään)	2 865 000
13) Ulkomaanopetuksen menot	190 000
14) Vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen sekä heidän muun opetuksensa tukeminen (enintään)	11 975 000
15) Rahoituslain 45 §:n mukaiset avustukset saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestämiseen	75 000
16) Saamenkielisten lasten päivähoitopalveluiden turvaamiseen saamelaiden kotiseutualueen kunnissa (enintään)	120 000

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

17) Rahoituslain 45 §:n 1 momentin ja saamenkieliseen ja saamen kielen opetukseen perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen (1769/2009) mukaisten valtionavustusten maksamiseen	2 200 000
18) Euroopan kemikaaliviraston henkilöstön lasten päivähoidon tuki	500 000
Yhteensä	704 870 000

Päivähoitopalvelun EU:n kemikaaliviraston henkilöstön lapselle tuottavalla kunnalla on oikeus periä palvelun tuottamisesta aiheutuneiden kokonaiskustannusten ja perheen maksuosuuden välinen erotus Suomen valtiolta.

Määrärahan mitoituksessa käytetyt arviot (ei sis. alv)

Kotikuntakorvauksen perusosa	6 059,65 euroa/asukas
Lukiokoulutus	6 120,91 euroa/opisk.
Taiteen perusopetus	
— opetustuntikohtainen yksikköhinta	76,16 euroa/opetustunti
Aamu- ja iltapäivätoiminta	26,00 euroa/ohjaustunti

Valtionosuuden mitoituksessa huomioon otettu kuntien rahoitusosuus sisältää 9 107 000 euroa kuntien osuutena lukiokoulutuksesta harjoittelukouluissa ja valtion yleissivistävissä oppilaitoksissa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluontoisten erien nettomuutos valtionavustuksista	-9 950
Kunnan rahoitusosuuden määräytymisperusteiden muutos	1 517
Lukiokoulutukseen valmistava koulutus	1 000
Lukiokoulutuksen opiskelijamääräarvion alentaminen	-9 183
Maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilasmääräarvion lisäys	4 110
Perusopetuksen opetusryhmäkoon pienentämisen avustuksista luopuminen	-30 000
Yksikköhintojen tason tarkistus, lukiokoulutus ja taiteen perusopetus	1 767
Yksikköhintojen tason tarkistus, perusopetus	24 397
Yleissivistävän koulutuksen laadun parantamiseen myönnetty avustukset	-10 000
Yhteensä	-26 342

2016 talousarvio	704 870 000
2015 I lisätalousarvio	6 050 000
2015 talousarvio	731 212 000
2014 tilinpäätös	829 537 328

(34.) Valtionosuus ja -avustus oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

2014 tilinpäätös	56 000 000
------------------	------------

51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 999 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen kodin ja koulun yhteistyöstä huolehtiville järjestöille, Kerhokeskus - Koulutyön tuki ry:lle, koulun vapaan harrastustoiminnan tukemiseen, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry:lle, Ympäristökasvatuksen seura ry:lle, Kesälukioseura ry:lle, Suomi-koulujen Tuki ry:lle ja Suomi-koulujen toimintaan ja kehittämiseen sekä kotiperuskoulu/hemgrundskola -toimintaan, sekä vaihto-oppilasjärjestöjen ja lukiolaisten tiedeolympiatoiminnan tukemiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertamenojen poistuminen	-175
Järjestötukien säästö (HO 2015)	-129
Yhteensä	-304

2016 talousarvio	999 000
2015 talousarvio	1 303 000
2014 tilinpäätös	1 303 000

20. Ammatillinen koulutus

Selvitysosa: Ammatillisen koulutuksen päämääränä on vahvistaa työ- ja elinkeinoelämän kilpailukykyä ja yhteiskunnan hyvinvointia kansainvälistyvässä ja nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä vastaamalla työ- ja elinkeinoelämän osaamistarpeisiin, parantamalla väestön ammatillista osaamista sekä tukemalla elinikäistä oppimista ja työelämälähtöistä innovaatiotoimintaa. Työelämä- ja asiakaslähtöisyys sekä toiminnan joustavuus ja ketteruus ovat keskeisiä tekijöitä, joilla vahvistetaan ammatillisen koulutuksen vaikuttavuutta, laatua ja osuvuutta.

Työikäisen väestön osaamisperustan vahvistaminen, osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen ja yhteisötakuun toteutuminen edellyttävät sekä nuorille että aikuisille soveltuvia joustavia hakeutumis- ja koulutusväyliä, riittävää, työelämän ja yksilöiden tarpeiden kannalta oikein kohdentuvaa ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen tarjontaa sekä oppisopimuskoulutuksen ja muiden työvaltaisten opiskelumuotojen ja digitaalisten oppimisympäristöjen monipuolista hyödyntämistä.

Ammatillisen koulutuksen yhteiskunnallista merkitystä vahvistetaan. Koulutuksen rahoitusta ja rakenteita uudistetaan jatko-opintokelpoisuus säilyttäen. Huolehditaan alueellisesti kattavasta koulutuksesta sekä tiivistetään koulutuksen ja työelämän välistä yhteistyötä. Poistetaan koulutuksen päällekkäisyyksiä. Poistetaan nuorten ja aikuisten ammatillisen koulutuksen raja-aidat ja kootaan koulutustarjonta, rahoitus ja ohjaus yhtenäiseksi kokonaisuudeksi opetus- ja kulttuuriministeriön alle. Lisätään ammatillisen koulutuksen ja korkea-asteen välistä yhteistyötä.

Tehdään ammatillisen koulutuksen rahoitus- ja ohjausjärjestelmästä yhtenäinen kokonaisuus yhdistämällä ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen sekä oppisopimuskoulutuksen erilliset säätely-, ohjaus- ja rahoitusjärjestelmät. Uudistus valmistellaan vuoden 2016 aikana. Jatkossa ammatillista koulutusta säädellään yhdellä toimintalailla ja yhdellä järjestämisluvalla, joihin sisältyvät kokonaisuudessaan ammatillinen perus- ja lisäkoulutus sekä oppisopimuskoulutus. Lisäksi käynnistetään tulosneuvotteluihin perustuvan tulosohjausmenettelyn kokeiluhankkeet vuonna 2016. Ammatillisen koulutuksen säätelyprosesseja tehostetaan ja päätöksenteon läpinäkyvyyttä lisätään ministeriön ja koulutuksen järjestäjien välisellä sähköisellä päätöksenteko- ja asiointijärjestelmällä.

Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen sekä oppisopimuskoulutuksen erilliset rahoitusjärjestelmät uudistetaan yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Ammatillisen koulutuksen rahoitus myönnetään suoraan koulutuksen järjestäjälle. Tavoitteena on vahvistaa koulutuksen työelämävastaavuutta ja osaamisperusteisuutta, turvata koko ikäluokan kouluttaminen ja työelämän tarpeisiin vastaava aikuiskoulutus sekä lisätä toiminnan joustavuutta. Kannustetaan koulutuksen järjestäjiä toiminnan tehostamiseen lisäämällä koulutuksen vaikuttavuuden (työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen), opiskelijoiden osaamisen kertymisen (suoritetut tutkinnot ja tutkinnon osat) ja toiminnan tehokkuuden (läpäisy, aikaisemman osaamisen tunnustaminen) painoarvoa rahoituksessa. Lisätään työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja koulutuksen joustavuutta kehittämällä rahoitusta siten, että se mahdollistaa koulutuksen eri muotojen joustavan yhdistelyn työelämän ja yksilöiden tarpeiden mukaisesti. Uudistuksella pyritään lisäksi turvaamaan rahoituksen ennakoitavuus ja riittävä vakaus.

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmä muodostuu selkeästä, joustavasta, elinikäistä oppimista tukevasta ja työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin nopeasti reagoivasta tutkintorakenteesta ja tutkinnoista. Ammatillisen koulutuksen tutkintorakennetta kehitetään kokonaisuutena tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa päällekkäisyyksien poistamiseksi ja nykyistä laaja-alaisempien tutkintojen muodostamiseksi. Opintopolkujen joustavoittamiseksi ja monipuolistamiseksi yksilölliset valinnan mahdollisuudet lisääntyvät siten, että tutkintoihin voi sisällyttää osia muista tutkinnoista yli tutkintorajojen ja paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia. Ammatillisten tutkintojen ja niiden osien tuottaman osaamisen laajuus määritellään osaamisperusteisesti eurooppalaiseen opintosuoritusten siirtojärjestelmään (ECVET) perustuvina osaamispisteinä. Ammatillisen koulutuksen järjestäjiä tuetaan uudistuksen toimeenpanossa. Lisäksi edistetään tutkinnon osien suorittamismahdollisuutta, kuitenkin siten että jokaiselle vailla ammatillista tutkintoa olevalle ensisijaiseksi tavoitteeksi asetetaan koko tutkinnon suorittaminen.

Toteutetaan koko ammatillisen koulutuksen järjestäjaverkkoa koskeva rakenteiden ja prosessien uudistaminen vapaaehtoisuuteen perustuvana prosessina siten, että uudistus tulee voimaan 1.1.2017. Toiminnan päällekkäisyydet nuorten ja aikuisten ammatillisen koulutuksen järjestämisessä puretaan ja koulutuksen järjestäjien hallintoa virtaviivaistetaan. Uudistuksella pyritään lisäämään ammatillisen koulutuksen vaikuttavuutta, joustavuutta ja kustannustehokkuutta sekä varmistamaan yksilöiden ja työelämän tarpeisiin vastaavien koulutuspalveluiden saatavuus maan kaikissa osissa ja molemmissa kieliryhmissä. Uudistetaan ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjä ja koulutuksen järjestäjien toimintaprosesseja hyödyntämällä digitaalisia ratkaisuja.

Tavoitteena on aikaansaada toimintaedellytyksiltään vahvoja monialaisia ammatillisen koulutuksen järjestäjiä, jotka kykenevät vastaamaan omalla toiminta-alueellaan työelämän ja yksilöiden osaamistarpeisiin asiakaslähtöisesti ja tehokkaasti käyttäen hyödyksi koko ammatillisen koulutuksen palveluvalikoimaa. Lisäksi järjestäjaverkkoon voi kuulua erikoistuneita, toimintaedellytyksiltään vahvoja koulutuksen järjestäjiä, jotka kykenevät tarjoamaan valtakunnallisesti, toimialakohtaisesti tai muutoin merkittäviä koulutuspalveluja. Aikuiskoulutus kuuluu lähtökohtaisesti kaikkien ammatillisen koulutuksen järjestäjien tehtäviin ja osaamisalueisiin.

Toiminnan tuloksellisuus

Perusasteen päättäneiden ja vailla toisen asteen tutkintoa tai koulutuspaikkaa olevien pääsy ammatilliseen peruskoulutukseen turvataan. Opiskelijavalintojen uudistamista jatketaan yhtenäistämällä ammatilliseen perustutkintoon johtavan koulutuksen pääsy- ja soveltuvuuskokeita. Yhteishaun ulkopuolisten koulutusten ja aikuiskoulutuksen hakupalvelut keskitetään Opintopolkuun. Opintopolun palvelut mahdollistavat myös yhteishakujen ulkopuolella tapahtuvan koulutukseen hakeutumisen, koulutuspaikan vaihtamisen ja opiskelijaksi ottamisen prosessit.

Ammatillisen koulutuksen tuottamaan osaamiseen kohdistuvat vaatimukset lisääntyvät samanaikaisesti, kun koulutukseen käytettävät resurssit vähenevät ja uusien opiskelijoiden yksilölliset erot ovat yhä suurempia. Tämä edellyttää opiskelijan ja työelämän tarpeista lähteviä joustavia opintopolkua sekä tavoitteellista oppimista tukevia monimuotoisia oppimisympäristöjä, ja pedagogisia toimintamalleja sekä riittävästi opinto-ohjausta ja muita ohjaus- ja tukipalveluja. Vuonna 2015 käynnistetyllä uudella ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavalla koulutuksella voidaan tehostaa jouhevaa siirtymistä perusopetuksen jälkeiseen ammatilliseen koulutukseen, tukea nuorten koulutusvalintoja ja mahdollistaa yksilöllisten opintopolkujen muodostaminen. Koulutuksen työelämävastaavuutta vahvistetaan kehittämällä perustutkinnon suorittamiseen malleja, joissa hyödynnetään nykyistä laajemmin ja monipuolisemmin työvaltaisia opiskelumenetelmiä, työpaikalla tapahtuvaa opiskelua sekä koulutuksen eri järjestämismuotoja.

Tavoitteeksi asetetaan, että ammatillisen peruskoulutuksen keskeyttämisaste laskee 7 prosenttiin vuonna 2016, kun se oli 8,5 % vuonna 2013¹. Läpäisyaste pyritään nostamaan 66 prosenttiin vuonna 2016, kun se oli arviolta 63 % vuonna 2013².

Ammatillisen koulutuksen laadun, tehokkuuden ja vaikuttavuuden varmistamiseksi koulutuksen järjestäjien tulee kehittää johtamis- ja toimintajärjestelmiään vuonna 2015 tehdyn laadunhallintajärjestelmien itsearvioinnin tulosten pohjalta.

Toiminnan laajuus

Koko tutkinnon suorittamiseen tähtäävän ammatillisen peruskoulutuksen tarjonta mitoitetaan siten, että perusopetuksen päättävälle ikäluokalle voidaan tarjota mahdollisuus lukio- tai ammatillisiin opintoihin. Lisäksi ammatillisen peruskoulutuksen opiskelupaikkoja varataan riittävästi lukion jälkeen ammatilliseen koulutukseen hakeutuville, aiemman koulutuksen keskeytymisen tai muun syyn johdosta ilman tutkintoa jääneille nuorille, ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaa koulutusta tarvitseville sekä työelämästä tai muutoin koulutusjärjestelmän ulkopuolelta tuleville ilman ammatillista tutkintoa oleville aikuisille. Koulutustarjontaa voidaan suunnata lisäksi ammatillisen perustutkinnon jo suorittaneille silloin, kun se tukee alueen/väestön työllisyyttä.

Ammatillisen peruskoulutuksen uusien opiskelijoiden, tutkintojen ja opiskelijamäärien sekä koulutuksen järjestäjien lukumäärien arvioidaan kehittyvän seuraavasti:

Ammatilliseen perustutkintoon johtavan/valmistavan koulutuksen uudet opiskelijat (oppilaitosmuotoinen koulutus)¹

	2011 toteutuma	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio	2016 arvio
Perustutkintoon johtava/valmistava koulutus yhteensä	61 022	61 429	60 793	61 000	61 000	60 000
— perustutkintoon johtava koulutus (nuorten koulutus)	49 858	49 381	47 204	45 500	45 500	45 000

¹ Lähde: Tilastokeskus. Ammatillisen koulutuksen keskeyttäneistä osa siirtyy muiden sektoreiden koulutukseen, joten kokonaan opiskelunsa keskeyttäneiden osuudeksi tavoitellaan noin 6,0 prosenttia vuonna 2016, kun se oli 7,6 % vuonna 2013. Tilasto ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta eikä erityisoppilaitoksissa järjestettävää koulutusta.

² Lähde: Tilastokeskus. Läpäisyaste tarkoittaa tässä kolme vuotta tilastointivuotta aikaisemman kalenterivuoden uusista opiskelijoista niiden osuutta, jotka ovat suorittaneet ammatillisen perustutkinnon enintään kolmessa vuodessa. Tilasto ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta eikä oppisopimuskoulutusta.

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2011 toteutuma	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio	2016 arvio
— näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon valmistava koulutus (aikuiskoulutus)	11 164	12 048	13 589	15 500	15 500	15 000

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus. Vain opetushallinnon alainen valtionosuusrahoitteinen koulutus. Oppisopimusmuotoisen peruskoulutuksen tavoitteenasettelu esitetään luvussa 29.30.

Ammatillisen perustutkinnon suorittaneet (oppilaitosmuotoinen koulutus)¹

	2011 toteutuma	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio	2016 arvio
Perustutkinnot yhteensä	40 155	41 813	42 197	43 100	44 300	44 500
— peruskoulutuksessa suoritettut tutkinnot (nuorten koulutus)	34 581	35 773	35 440	35 800	36 000	35 000
— näyttötutkintona suoritettut tutkinnot (aikuiskoulutus)	5 574	6 040	6 757	7 300	8 300	9 500

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus. Vain opetushallinnon alainen valtionosuusrahoitteinen koulutus. Oppisopimusmuotoisen peruskoulutuksen tavoitteenasettelu esitetään luvussa 29.30.

Ammatillisen peruskoulutuksen vuosiopiskelijamäärät (oppilaitosmuotoinen koulutus)¹

	2011 toteutuma	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 arvio
Peruskoulutus yhteensä	150 557	150 295	150 470	150 238	149 200	148 200
— josta erityisopetus	21 264	21 904	22 660	23 256	23 500	23 500
1. Nuorten peruskoulutus yhteensä	132 595	131 281	129 830	127 053	125 000	123 500
1.1. Tutkintoon johtava koulutus	126 055	124 881	123 553	120 934	118 800	117 300
1.2. Valmentavat koulutukset ²	6 540	6 400	6 277	6 120	6 200	6 200
2. Aikuisten peruskoulutus (näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon valmistava koulutus)	17 962	19 014	20 640	23 185	24 200	24 700

¹⁾ Lähde: valtionosuusjärjestelmä. Vuosiopiskelijamäärä on kevään ja syksyn tilastointipäivien opiskelijamäärien aritmeettinen keskiarvo. Oppisopimusmuotoisen peruskoulutuksen tavoitteenasettelu esitetään luvussa 29.30.

²⁾ Syksyllä 2015 alkavasta koulutuksesta lukien ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus (ammattistartti), vammaisten valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus, talouskouluopetus sekä oppisopimuskoulutuksen ennakkojakso yhdistettiin yhdeksi ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaksi koulutukseksi (VALMA). Samassa yhteydessä osasta vammaisten valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta muodostettiin erillinen työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA).

Ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksen perusteena olevat opiskelijamäärät (oppilaitosmuotoinen koulutus)¹

	2011 toteutuma	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 arvio
Peruskoulutus yhteensä	148 235	148 971	149 640	149 755	148 600	147 700

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2011 toteutuma	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 arvio
1. Kunnallinen ammatillinen koulutus	118 446	119 134	119 289	119 022	118 000	117 320
— josta kuntajärjestäjien	23 851	23 843	30 362	30 760	30 960	31 400
— josta kuntayhtymäjärjestäjien	94 595	95 291	88 927	88 262	87 040	85 920
2. Yksityinen ammatillinen koulutus	29 648	29 693	30 199	30 592	30 460	30 240
3. Valtion järjestämä ammatillinen koulutus	141	144	152	141	140	140

¹⁾ Lähde: valtionosuusjärjestelmä. Oppilaitosmuotoisessa peruskoulutuksessa rahoituksen perusteena oleva opiskelijamäärä perustuu kevään ja syksyn tilastointipäivien opiskelijamäärien painotettuun keskiarvoon (kevään opiskelijamäärä kerrotaan 7:llä ja syksyn opiskelijamäärä 5:llä). Koulutuksen järjestämislupien enimmäisopiskelijamäärän ylittävä opiskelijamääräosuus ei sisälly rahoituksen perusteena olevaan opiskelijamäärään.

Ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjien lukumäärät (oppilaitosmuotoinen koulutus)¹

	2011 toteutuma	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 toteutuma	2016 arvio
Kaikki järjestäjät yhteensä	139	137	134	131	130	125
— kuntajärjestäjät	12	11	11	11	10	9
— kuntayhtymäjärjestäjät	39	38	36	35	34	34
— yksityiset järjestäjät	87	87	86	84	85	81
— valtio koulutuksen järjestäjänä	1	1	1	1	1	1

¹⁾ Kalenterivuoden alun tilanne.

Ammatillisen koulutuksen kokonaisuuden jäsentymisen eri osa-alueisiin ilmenee seuraavasta taulukosta. Ammatillista koulutusta rahoitetaan tämän luvun lisäksi myös luvun 29.30 (Aikuiskoulutus) momenteilta. Taulukossa on mainittu talousarvion luku, jolta koulutusta vuonna 2016 rahoitetaan.

Ammatillinen koulutus

Peruskoulutus					Lisäkoulutus	
Oppilaitosmuotoinen koulutus			Oppisopimuskoulutus		Oppisopimus koulutus	
Perus- tutkintoon johtava koulutus	Koulutukseen ja työhön valmentavat koulutukset	Näyttö- tutkintoon valmistava koulutus	Perus- tutkintoon johtava koulutus	Näyttö- tutkintoon valmistava koulutus	Näyttö- tutkintoon valmistava koulutus	Näyttö- tutkintoon valmistava koulutus
rahoitus kokonaan luvussa 29.20	rahoitus kokonaan luvussa 29.20	rahoitus luvussa 29.20 ja 29.30 ¹⁾	rahoitus kokonaan luvussa 29.30	rahoitus kokonaan luvussa 29.30	rahoitus kokonaan luvussa 29.30	rahoitus kokonaan luvussa 29.30

¹⁾ Näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon valmistavan koulutuksen valtionosuusrahoitus on luvussa 29.20 ja valtionavustusrahoitus luvussa 29.30.

01. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 279 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) Saamelaisalueen koulutuskeskuksen ja Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen kansainvälistämiseen, oppimisympäristöjen kehittämiseen ja tietoverkkojen rakentamiseen sekä tieto- ja viestintätekniiikan käyttöön opetuksessa ja opiskelussa, maahanmuuttajien tukiopetukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen, työnantajille maksettaviin koulutuskorvauksiin ja EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen

2) enintään 2 400 000 euroa Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen.

Selvitysosa: Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus tuottaa merenkulkuelinkeinon, viranomaisten ja vesillä liikkuvien kansalaisten turvallisuustasoa parantavaa ja ylläpitävää sekä ympäristöönnettomuuksia ehkäisevää turvallisuuskoulutusta pelastautumiskoulutusyksikössä Lohjalla ja palokoulutusyksikössä Upinniemessä. Tavoitteena on, että vuonna 2016 Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus kouluttaa yhteensä 3 800 henkilöä.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen tehtävänä on lisätä saamelaisväestön ammatillista osaamista, järjestää saamelaisalueen elinkeinoelämän tarpeita vastaavaa koulutusta ja edistää alueen työllisyyttä sekä säilyttää ja kehittää saamelaiskulttuuria ja saamen kieltä. Koulutuskeskuksen erityistehtävänä on palvella Euroopan unionin ainutta alkuperäiskansaa. Vuonna 2016 koulutuskeskuksen ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärä on noin 140 ja ammatillisessa lisäkoulutuksessa toteutetaan noin 4 800 opiskelijatyöpäivää. Saamen kielen ja kulttuurin lukuvuosikoulutuksessa toteutetaan noin 7 200 opiskelijatyöpäivää ja kurssitoiminnassa 5 250 opiskelijatyöpäivää.

Henkilötyövuodet

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 tavoite
Saamelaisalueen koulutuskeskus	70,2	71,2	71	70
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus	23,3	23,6	24	25
Yhteensä	93,5	94,8	95	95

Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	825	850	850
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset	3 114	3 250	3 250
Osuus yhteisistä kustannuksista	889	950	950
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	4 003	4 200	4 200
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-3 178	-3 350	-3 350

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Kustannusvastaavuus, %	21 %	20 %	20 %
Hintatuki	0	2 400	2 400
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen, %	21 %	77 %	77 %

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Saamelaisalueen koulutuskeskus	4 929 000
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen hintatuki	2 400 000
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen muut menot	950 000
Yhteensä	8 279 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	11 046	8 114	9 979
Bruttotulot	1 675	1 800	1 700
Nettomenot	9 371	6 314	8 279
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 003		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 126		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen säästön palautus	2 000
Saamelaisalueen koulutuskeskuksen tilojen peruskorjaus- ja muutostyöt	150
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-149
Palkkaliikumasäästö	-15
Palkkausten tarkistukset	7
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-41
Vuokramenojen indeksikorotus	21
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-8
Yhteensä	1 965

2016 talousarvio	8 279 000
2015 I lisätalousarvio	—
2015 talousarvio	6 314 000
2014 tilinpäätös	8 494 000

21. Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 6 265 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ammatillisen koulutuksen kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeista aiheutuvien suunnittelu-, käynnistämisen- ja toimintamenojen sekä avustusten maksamiseen
- 2) työpaikalla tapahtuvan oppimisen sekä työvaltaista oppimista ja koulutuksen eri järjestämismuotoja joustavasti yhdistävien koulutusmallien kehittämishankkeiden menojen ja avustusten maksamiseen
- 3) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen
- 4) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

2016 talousarvio	6 265 000
2015 talousarvio	6 265 000
2014 tilinpäätös	4 365 000

30. Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 468 108 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten sekä muiden avustusten maksamiseen
- 2) enintään 6 072 000 euroa edellä mainitun lain 44 §:ssä tarkoitettuihin avustuksiin sekä avustuksina ammatillisen koulutuksen yhteisiin tehtäviin ja laatupalkintoihin ja Örebron kuulovammaisten oppilaitoksen suomalaisten ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden kustannusten kattamiseen
- 3) enintään 851 000 euroa avustuksina ammatillisen erityisopetuksen kehittämiseen ja työelämälähtöisyyden vahvistamiseen
- 4) enintään 1 825 000 euroa ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjen ja koulutuksen järjestäjien toimintaprosessien kehittämiseen digitaalisten ratkaisujen avulla.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Laskennalliset kustannukset (opiskelijat * omistajatyypin mukainen yksikköhinta)	1 565 347 000
— kunnallinen ammatillinen koulutus (117 320 * 9 854,77 €)	1 156 162 000
— yksityinen ammatillinen koulutus (30 240 * 13 531,27 €, sis. alv.)	409 185 000
Kuntien rahoitusosuus	-1 106 987 000
Arvonlisäverojen takaisin maksamisesta aiheutuvien kulujen kompensointi	1 000 000
Rahoituslain mukaiset avustukset, yhteiset tehtävät, laatupalkinnot sekä Örebron kuulovammaisten oppilaitos (enintään)	6 072 000
Erityisopetuksen kehittäminen ja työelämälähtöisyyden vahvistaminen (enintään)	851 000
Ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjen ja koulutuksen järjestäjien toimintaprosessien kehittäminen digitaalisten ratkaisujen avulla (enintään)	1 825 000

Yhteensä	468 108 000
-----------------	-------------

Valtionosuuden määräytymisperusteena käytetty ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta on 10 465,32 euroa opiskelijaa kohden.

Valtionosuuden mitoituksessa huomioon otettu arvio kuntien rahoitusosuudesta sisältää kuntien osuutena Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa ja Pelastusopistossa annettavan koulutuksen kustannuksiin yhteensä 2 457 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Menovähennys opiskelijamääriä sopeuttamalla	-8 130
Muut muutokset	41
Nuorisotakuun toteuttaminen opiskelijamäärää porrastamalla	4 065
Poistojen takuukorotuksen päättyminen vuoteen 2015 nykyisen lain 1705/2009 23 b §:n mukaisesti	-8 683
Poistojen takuukorotuksen päätymisen vaikutus HE 304/2014 perustelujen mukaisesti täysimääräisenä (HO 2015)	-16 200
Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus	4 919
Yhteensä	-23 988

2016 talousarvio	468 108 000
2015 I lisätalousarvio	—
2015 talousarvio	492 096 000
2014 tilinpäätös	718 739 040

30. Aikuiskoulutus

Selvitysosa: Tämän luvun momenteilta rahoitetaan ammatillista lisäkoulutusta, oppisopimuskoulutusta, vapaata sivistystyötä, sivistys- ja neuvontajärjestöjä, opetustoimen henkilöstökoulutusta sekä aikuiskoulutuksen kehittämistä. Aikuiskoulutuksen ja vapaan sivistystyön voimavaroja sisältyy opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla lisäksi lukujen 29.10, 29.20, 29.40 ja 29.90 määrärahoihin.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Aikuiskoulutuspolitiikan tehtävänä on työvoiman saatavuuden ja osaamisen turvaaminen, koko aikuisväestön koulutus- ja sivistysmahdollisuuksista huolehtiminen sekä yhteiskunnan eheyden ja tasa-arvon vahvistaminen. Aikuiskoulutuspolitiikalla tuetaan pyrkimyksiä työurien pidentämiseen, työllisyysasteen nostamiseen, tuottavuuden parantamiseen, aikuiskoulutuksen suhteen aliedustettujen ryhmien osallistumisen lisäämiseen, monikulttuurisuuden vahvistamiseen sekä elinikäisen oppimisen edellytysten toteutumiseen. Aikuiskoulutusta suunnataan myös opetustoimen henkilöstön osaamisen varmistamiseen sekä maahanmuuttajien työllistymisen ja integraation tukemiseen. Vapaa sivistystyö vahvistaa toiminnallaan yhteiskunnan eheyttä, aktiivista kansalaisuutta sekä elinikäistä oppimista. Vapaa sivistystyö vastaa muutoin koulutustarjonnan ulkopuolelle jäävien ryhmien sivistyksellisiin tarpeisiin.

Tavoitteeksi asetetaan, että vuosittain koulutukseen osallistuvien osuus työikäisestä aikuisväestöstä kasvaa 60 prosenttiin. Tavoitteena on, että mikään osa aikuisväestöstä ei jää aikuiskoulutuksen ulkopuolelle.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Toteutetaan nuorten aikuisten osaamisohjelmaa ja nuorisotakuun toimenpiteitä. Edistetään nuorten oppisopimuskoulutusta ja nuorten oppilaitosmuotoisen koulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen yhdistämistä suoritettavissa tutkinnoissa.

Otetaan käyttöön vapaan sivistystyön uusi rahoitusjärjestelmä, joka lisää rahoituksen ennakoitavuutta. Edistetään vapaan sivistystyön ylläpitäjäverkoston rakenteellista kehittämistä. Maahanmuuttajataustaisen ja maahanmuuttajien opetuksessa toimivan opetustoimen henkilöstön SPECIMA-tyyppistä täydennyskoulutusohjelmaa jatketaan.

Opetushenkilökunnan mahdollisuuksia ammatillisen osaamisen kehittämiseen parannetaan jatkamalla Osaava-täydennyskoulutusohjelmaa. Tavoitteena on, että vuonna 2016 osaamista parantavaan täydennyskoulutukseen osallistuu 70 000 opetustoimen henkilöstöön kuuluvaa.

Elinikäistä oppimista tukevia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja kehitetään.

Toiminnan laajuus

Opetushallinnon alaista aikuiskoulutusta järjestetään kaikilla koulutussektoreilla. Tutkintoon johtavassa ammatillisessa aikuiskoulutuksessa opiskelee vuosittain noin 120 000 opiskelijaa. Näistä runsas puolet opiskelee oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa ja vajaa puolet oppisopimuskoulutuksessa. Vapaana sivistystyönä järjestettyyn koulutukseen osallistuu vuosittain noin miljoona henkilöä. Näistä kansalaisopistojen opiskelijoita on noin 600 000.

Omaehtoisen aikuiskoulutuksen opiskelijamäärä ja suoritettut tutkinnot koulutusmuodoittain opetushallinnon alaisessa aikuiskoulutuksessa ja vapaassa sivistystyössä

Koulutusmuoto	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio	2016 arvio
Aikuisten perusopetus					
tutkinto-opiskelijat	2 530	2 440	2 500	2 500	2 500
aineopiskelijat	1 561	1 619	1 600	1 600	1 600
Aikuisten lukiokoulutus					
tutkinto-opiskelijat	9 357	9 043	10 000	10 000	10 000
aineopiskelijat	18 586	18 245	18 000	18 000	18 000
Ammatillinen peruskoulutus					
näyttötutkintoon valmistava					
oppilaitosmuotoinen koulutus, opiskelijat	28 759	31 851	32 000	32 000	32 000
oppisopimuskoulutus, opiskelijat	19 776	20 279	22 000	22 000	22 000
suoritettut tutkinnot, yhteensä	10 483	11 182	13 000	13 000	13 000
Ammatillinen lisäkoulutus					
näyttötutkintoon valmistava koulutus,					
opiskelijat	35 402	35 852	37 500	38 000	38 000
oppisopimuskoulutus, opiskelijat	35 670	31 068	31 500	31 500	30 500
suoritettut tutkinnot	17 468	16 609	17 100	17 200	17 000
ei-tutkintoon valmistava lisäkoulutus,					
muu kuin oppisopimuskoulutus ¹	3 278	3 306	3 100	3 100	3 100
ei-tutkintoon valmistava lisäkoulutus,					
oppisopimuskoulutus	4 654	1 896	2 000	2 000	2 000
Ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutus					

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2012	2013	2014	2015	2016
Koulutusmuoto	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio	arvio
amk-tutkinto, opiskelijat	21 598	21 827	21 500	21 500	21 500
ylempi amk-tutkinto, opiskelijat	7 820	8 541	9 200	9 200	9 200
avoin ammattikorkeakoulu, opiskelijat ²	8 368	10 105	10 000	10 000	10 000
suoritetut amk-tutkinnot	3 759	4 011	4 100	4 100	4 100
suoritetut ylemmät amk-tutkinnot	1 708	1 948	2 100	2 100	2 100
Yliopistojen aikuiskoulutus					
avoin yliopisto-opetus ja erilliset opinnot, opiskelijat ³	82 629	84 646	85 000	85 000	85 000
Vapaan sivistystyön oppilaitokset⁴					
kansalaisopistot, opiskelijat	1 140 455	1 158 271	1 100 000	1 100 000	1 100 000
kansanopistot, opiskelijat	138 702	119 546	110 000	110 000	110 000
kesäyliopistot, opiskelijat	53 008	53 249	50 000	50 000	50 000
opintokeskukset, opiskelijat	238 507	228 480	220 000	220 000	220 000
liikunnan koulutuskeskukset, opiskelijat	86 842	103 337	100 000	100 000	100 000

¹⁾ Henkilötyövuosia.

²⁾ Mukana ainoastaan ulkopuoliset osallistujat, ei amk:n omia tutkinto-opiskelijoita, jotka suorittavat amk:n opintoja.

³⁾ Luvut eivät sisällä ikäihmisten yliopistossa opiskelevia, joita ei tilastoida vuodesta 2010 lähtien. Rahoitus perustuu muiden kuin yliopiston omien opiskelijoiden suorittamiin opintosuorituksiin.

⁴⁾ Vapaan sivistystyön oppilaitosten opiskelijamäärät ovat osallistujien bruttomääriä, nettomäärät ovat tässä esitetyjä pienempiä.

20. Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 19 527 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) opetustoimen (ml. varhaiskasvatus) ja sitä tukevan henkilöstön henkilöstö- ja lisäkoulutukseen, näyttötutkintomestarikoulutukseen sekä niiden seurantaan ja arviointiin
- 2) kielitutkintojen kehittämiseen ja toimeenpanoon, auktorisoitujen kääntäjien koulutuksen ja tutkintojen kehittämiseen sekä oikeustulkki- ja rekisterin kehittämiseen
- 3) erityisryhmien koulutukseen
- 4) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös siirtomenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi oikeustulkki- ja rekisteristä. Rekisterin ylläpitämisestä aiheutuvat kustannukset katetaan rekisteröintiä koskevilla hakemusmaksuilla.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

1. Opetustoimen henkilöstökoulutus	
Yleissivistävään koulutukseen liittyvä henkilöstökoulutus, ml. varhaiskasvatus	4 510 000
Ammatilliseen koulutukseen liittyvä henkilöstökoulutus	1 733 000
Aikuiskoulutukseen ja vapaaseen sivistystyöhön liittyvä henkilöstökoulutus	950 000

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Aluehallinnon toteuttama henkilöstön täydennyskoulutus	605 000
Koko opetustoimen henkilöstöä koskeva täydennyskoulutus	1 733 000
Opetustoimen henkilöstökoulutuksen neuvottelukunnan kustannukset sekä opetustoimen henkilöstökoulutuksen seurannan ja arvioinnin kehittäminen	197 000
Maahanmuuttajataustaisen opetus- ja opetuksen tukihenkilöstön koulutus (Specima)	1 500 000
Opetushenkilöstön erikoistumiskoulutus	1 600 000
Opetustoimen henkilöstön Osaava-ohjelma (ml. TALIS 2013)	5 675 000
Yhteensä	18 503 000
2. Kielitutkintojen ja oikeustulkikirekisterin kehittäminen ja toimeenpano	
Kielitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano	372 000
Oikeustulkikirekisterin kehittäminen	50 000
Auktorisoitujen kääntäjien tutkintojärjestelmän kehittäminen	102 000
Yhteensä	524 000
3. Erityisryhmien koulutus	
Suomessa asuvien ulkomaalaisten opetus	500 000
Yhteensä	500 000
Kaikki yhteensä	19 527 000

Valtion rahoittamaan opetustoimen lyhyt- ja pitempiketoiseen perus- ja toisen asteen sekä ammatillisen aikuiskoulutuksen ja vapaan sivistystyön henkilöstökoulutukseen osallistuu yhteensä noin 70 000 henkilöä vuonna 2016. Opetustoimen henkilöstön ammatillisen osaamisen varmistamiseksi jatketaan Osaava-ohjelmaa, jonka tarkoituksena on edistää työurien pidentämistä sekä lisätä ammatillista kehittymistä, parantaa työolosuhteita ja edistää koulutukseen osallistumista. Jatketaan direktiivissä 2010/64/EU tarkoitettua oikeustulkikirekisterin kehittämistoimia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluontoisen siirron poistuminen (29.01.02)	500
Kertaluontoisen siirron poistuminen (29.10.30)	2 000
Siirto momentille 29.01.02 (Perustoiminnan turvaaminen)	-325
Siirto momentille 29.30.21 (Ammattitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano)	-1 395
Siirto momentille 29.30.21 (Näyttötutkintojärjestelmän ylläpitäminen ja kehittäminen)	-400
Yhteensä	380

2016 talousarvio	19 527 000
2015 talousarvio	19 147 000
2014 tilinpäätös	23 147 000

21. Aikuiskoulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 689 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) aikuiskoulutuspolitiikkaa, aikuisopiskelua, tutkintojärjestelmiä, koulutustarjontaa ja elinikäistä oppimista koskevasta valtakunnallisesta tutkimus-, kehittämis- ja kokeilutoiminnasta,

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

maahanmuuttajien koulutuksen kehittämisestä sekä aikuisopiskelun tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittämisestä aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

2) muista kuin rakennerahastoista rahoitettavista EU:n tutkimus- ja koulutushankkeista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen sekä OECD:n toteuttaman aikuisten osaamista mittaavan kansainvälisen aikuistutkimuksen (PIAAC) kansallisesta toimeenpanosta ja käytöstä aiheutuviin kustannuksiin

3) korkeakoulujen erikoistumiskoulutuksen toteuttamiseen ja siirtymävaiheen tukemiseen

4) rakennemuutoksen johdosta käynnistettävien täydennyskoulutusohjelmien ja erikoistumiskoulutusten rahoittamiseen

5) enintään neljäätoista henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Ammatillisen aikuiskoulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen kehittäminen	310 000
Korkeakoulujen aikuiskoulutuksen kehittäminen	300 000
Vapaan sivistystyön ja yleissivistävän aikuiskoulutuksen kehittäminen	180 000
Maahanmuuttajien koulutuksen kehittäminen	190 000
Elinikäisen oppimisen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittäminen	154 000
Aikuisopiskelua ja elinikäistä oppimista koskeva tutkimus, arviointi ja seuranta (ml. PIAAC, aikuiskoulutustutkimus)	750 000
Aikuiskoulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen liittyvä EU- ja kansainvälinen yhteistyö	390 000
Muu elinikäisen oppimisen ja aikuiskoulutusjärjestelmän kehittäminen	170 000
Korkeakoulujen erikoistumiskoulutuksen kehittäminen ja siirtymävaiheen tukeminen	4 000 000
Ammattitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano	1 395 000
Näyttötutkintojärjestelmän ylläpitäminen ja kehittäminen	400 000
ICT-alan rakennemuutoksen häirttavaikutusten minimoimiseksi käynnistettäviin täydennyskoulutusohjelmiin ja erikoistumiskoulutukseen	450 000
Yhteensä	8 689 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Opiskelijavalintapalvelut (siirron muutos momentille 29.01.02)	4
Siirto momentilta 29.30.20 (Ammattitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano)	1 395
Siirto momentilta 29.30.20 (Näyttötutkintojärjestelmän ylläpitäminen ja kehittäminen)	400
Yhteensä	1 799

2016 talousarvio	8 689 000
2015 talousarvio	6 890 000
2014 tilinpäätös	7 010 000

30. Valtionosuus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 157 589 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen kansalaisopistoille, kansanopistoille, opintokeskuksille ja kesäyliopistoille sekä Snellman-korkeakoulu-nimiselle oppilaitokselle

2) enintään 6 156 000 euroa edellä mainitun lain 14 §:n mukaisiin avustuksiin.

Valtionosuuteen oikeuttavat yksiköt

	enimmäismäärä	yksikkö
Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin	1 793 046	opetustunti
Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin	255 187	opiskelijaviikko
Valtionosuus opintokeskusten käyttökustannuksiin	166 405	opetustunti
Valtionosuus kesäyliopistojen käyttökustannuksiin	55 747	opetustunti

Kansanopistojen valtionosuuteen oikeuttavista laskennallisista opiskelijaviikoista suunnataan enintään 5 750 opiskelijaviikkoa Lehtimäen opisto -nimiselle kansanopistolle ja enintään 4 400 opiskelijaviikkoa Snellman-korkeakoulu -nimiselle vapaan sivistystyön oppilaitokselle. Tunti- tai opiskelijaviikkokiintiön estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Valtionosuuksien ja -avustusten arvioitu jakautuminen (euroa)

	Valtionosuus	Valtionavustus	Yhteensä
Kansalaisopistot	85 974 000	3 186 000	89 160 000
Kansanopistot	46 080 000	2 770 000	48 850 000
Opintokeskukset	14 117 000	150 000	14 267 000
Kesäyliopistot	5 262 000	50 000	5 312 000
Yhteensä	151 433 000	6 156 000	157 589 000

Määräraha käytetään vapaan sivistystyön oppilaitosten tehtävään järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Valtionavustusten painotuksena on tukea vapaan sivistystyön rakenteellista kehittämistä, laatua ja vaikuttavuutta sekä koulutuspoliittisesti tärkeiden kohderyhmien koulutusmahdollisuuksia. Nuorisotakuun opintotietoliavustukset suunnataan nuorten maahanmuuttajien opiskelu- ja kielitaitoa parantavaan koulutukseen. Kansanopistojen valtionavustuksista suunnataan ylimääräisenä opintotietoliavustuksena 440 000 euroa Lehtimäen opisto nimiselle opistolle korvaamaan ylimenokaudeksi alentunutta valtionosuusprosenttia.

Määrärahan mitoituksessa käytetyt keskimääräiset yksikköhinnat

Kansalaisopistot	83,60 euroa/opetustunti
Kansanopistot	299,51 euroa/opiskelijaviikko
Opintokeskukset:	130,51 euroa/opetustunti
Kesäyliopistot	157,96 euroa/opetustunti

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertamenon poistuminen	-200
Yksikköhintojen tason tarkistus, kansalaisopistot ja opintokeskukset	1 244
Yhteensä	1 044

2016 talousarvio	157 589 000
2015 talousarvio	156 545 000
2014 tilinpäätös	164 501 592

31. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen lisäkoulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 337 005 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen
- 2) enintään 1 550 000 euroa koulutuksen laadun kehittämiseen, näyttötutkintojärjestelmän kehittämiseen ja koe- ja materiaalipalveluihin sekä edellisiin vuosiin kohdistuviin loppusuorituksiin ja oikaisuihin
- 3) enintään 205 200 000 euroa työvoimakoulutuksen hankinnasta, tiedottamisesta, tarjouspyyntö- ja hankintailmoittelusta, työvoimakoulutuksen suunnittelua ja hankintatoimintaa tukevasta kehittämis-, kokeilu- ja selvitystyöstä ja koulutus- ja konsulttipalvelujen hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia opiskelijatyövuosia on enintään 16 200. Opiskelijatyövuosikiintiön estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtionosuus käyttökustannuksiin	130 255 000
Valtionavustus työelämän palvelutoiminnan ja koulutuksen laadun kehittämiseen, näyttötutkintojen koe- ja materiaalipalveluihin sekä edellisvuosien loppusuorituksiin ja oikaisuihin (enintään)	1 550 000
Työvoimakoulutuksen hankinta, kehittämis-, tiedotus- ja ilmoitustoiminta (enintään)	205 200 000
Yhteensä	337 005 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Ammatillisen koulutuksen poistojen takuukorotuksen päättymisen vaikutus yksikköhintaan (HO 2015)	-2 905
Omaehtoisen ammatillisen lisäkoulutuksen valtionosuuden osuuden kasvu	1 704
Siirto momentilta 32.30.51 (työvoimakoulutuksen hankinta)	205 200
Yhteensä	203 999

2016 talousarvio	337 005 000
2015 talousarvio	133 006 000
2014 tilinpäätös	136 198 614

32. Valtionosuus ja -avustus oppisopimuskoulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 106 650 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten valtionosuuksien ja enintään 13 350 000 euroa valtionavustusten maksamiseen.

Oppisopimusopiskelijoiden enimmäismäärä ammatillisessa lisäkoulutuksessa on 19 651. Oppisopimuksena järjestettävän ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen yksikköhinta on 3 268,70 euroa ja muun ammatillisen lisäkoulutuksen 2 360,73 euroa opiskelijaa kohden.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Peruskoulutuksen laskennalliset kustannukset (opiskelijat * yksikköhinta)	106 778 000
— kunnallinen ammatillinen koulutus (11 500 * 6 868 €)	78 980 000
— yksityinen ammatillinen koulutus (3 847 * 7 226 €, sis. alv)	27 798 000
Kuntien rahoitusosuus	-73 252 000
Lisäkoulutus	
— ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistava koulutus (14 738 * 3 268,70 €)	48 175 000
— muu lisäkoulutus (4 913 * 2 360,73 €)	11 599 000
Valtionavustus nuorten oppisopimuskoulutuksen edistämiseen, tuettuun oppisopimuskoulutukseen ja muuhun kehittämiseen	5 850 000
Valtionavustus korotettuun koulutuskorvaukseen	5 000 000
Valtionavustus työpaikkaohjaajien koulutukseen	2 500 000
Yhteensä	106 650 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ammatillisen koulutuksen poistojen takuukorotuksen päättymisen vaikutus yksikköhintaan (HO 2015)	-792
Määräaikaisen lisäyksen poistuminen	-7 500
Valtionosuus oppilaitosmuotoisten ja oppisopimuskoulutusten yhdistelmiin	4 900
Yhteensä	-3 392

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

2016 talousarvio	106 650 000
2015 I lisätalousarvio	-1 500 000
2015 talousarvio	110 042 000
2014 tilinpäätös	116 011 714

33. Nuorten aikuisten osaamisohjelma (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 37 440 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten oppisopimuksena järjestettävän ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavan ammatillisen lisäkoulutuksen valtionosuuksien maksamiseen

2) enintään 32 596 000 euroa valtionavustuksina näyttötutkintoon valmistavaan ammatilliseen peruskoulutukseen, ammattitutkintoon valmistavaan koulutukseen ja erikoisammattitutkintoon valmistavaan koulutukseen, tutkintotilaisuuksien järjestämiseen sekä tuki-, ohjaus- ja neuvontapalveluihin. Rahoitusta voidaan käyttää tutkinnon osien suorittamiseen.

Oppisopimusopiskelijoiden enimmäismäärä ammatillisessa lisäkoulutuksessa on enintään 1 520. Oppisopimuksena järjestettävän ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen yksikköhinta on 3 268,70 euroa.

Suoritekiintiöiden estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien sekä valtionavustusten enimmäismäärästä myöntämättä jätetyn euromäärän suuruisten valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa: Nuorten aikuisten osaamisohjelman mukaisesti määrärahaa käytetään vailla perusasteen jälkeistä koulutusta olevien 20—29 -vuotiaiden nuorten aikuisten oppilaitosmuotoisesti tai oppisopimuskoulutuksena järjestettävään ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavaan koulutukseen, näyttötutkintoon valmistavaan oppilaitosmuotoiseen ammatilliseen peruskoulutukseen sekä tutkinnon osiin ja aikuisille suunnattujen ohjaus- ja neuvontapalvelujen vahvistamiseen. Tavoitteena on, että ohjelmakauden aikana opintonsa aloittaisi vuosittain noin 4 000 kohderyhmään kuuluvaa opiskelijaa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtionavustus oppilaitosmuotoisen koulutuksen kustannuksiin sekä ohjaus- ja neuvontapalveluihin (enintään)	32 471 000
Valtionosuus oppisopimuksena järjestettävän koulutuksen käyttökustannuksiin	4 969 000
Yhteensä	37 440 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määräaikaisen lisäyksen poistuminen	-20 000
Yhteensä	-20 000

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Momentin nimike on muutettu.

2016 talousarvio	37 440 000
2015 I lisätalousarvio	1 500 000
2015 talousarvio	57 440 000
2014 tilinpäätös	58 233 924

51. Valtionosuus ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 16 055 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia opiskelijatyöpäiviä on yhteensä enintään 221 530, josta Suomen Ilmailuopiston osuus on enintään 11 600 opiskelijatyöpäivää.

Selvitysosa: Valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 72,47 euroa opiskelijatyöpäivää kohden.

2016 talousarvio	16 055 000
2015 talousarvio	16 055 000
2014 tilinpäätös	15 800 305

53. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 6 432 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin
- 2) avustusten maksamiseen Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle, Marttaliitto ry:lle ja Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle ja niiden edelleen jaettavaksi piiri- tai jäsenjärjestöilleen, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle, Sami Duodji ry:lle, järjestöille sivistystyöhön, Karjalan Liitto ry:lle, Sofian kannatusyhdistys ry:lle sekä Kriittiselle korkeakoululle.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin	274 000
Kotitalousneuvontajärjestöjen toimintaan	1 960 000
Käsi- ja taideteollisuusjärjestöjen toimintaan	2 247 000
Opintokeskusta ylläpitävien järjestöjen sivistys- ja kulttuuritoimintaan	1 142 000
Karjalan Liitolle	134 000

Vapaan sivistystyön keskusjärjestöjen toimintaan ja muiden järjestöjen sivistystoimintaan	510 000
Sofian kannatusyhdistys ry:n ulkosuomalaisten sivistystoimintaan	85 000
Kriittisen korkeakoulun toimintaan	80 000
Yhteensä	6 432 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertalisäyksen poistuminen	-100
Järjestötukien säästö (HO 2015)	-834
Yhteensä	-934

2016 talousarvio	6 432 000
2015 talousarvio	7 366 000
2014 tilinpäätös	7 366 000

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

Valtuus

Suomen Akatemian momenteilta 29.40.51 ja 29.40.53 rahoitettaviin tutkimushankkeisiin ja Akatemian rahoittamaan tutkimuksen edistämiseen saa vuonna 2016 hyväksyä sitoumuksia 308 376 000 euron arvosta. Valtuudesta vähintään 10 000 000 euroa on tarkoitettu kansallisen, kansainvälisen tason tutkimusinfrastruktuurien vahvistamiseen ja vähintään 10 000 000 euroa on tarkoitettu tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-ohjelman (ICT) toteuttamiseen ja 50 000 000 euroa yliopistojen profiloitumisen vahvistamiseen. Lisäksi mikäli vuoden 2015 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta hyväksyä sitoumuksia vuonna 2016.

Tieteellisten seurain valtuuskunnalle voidaan edelleen luovuttaa tilat vastikkeetta.

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

- Yliopistot ja ammattikorkeakoulut edistävät toiminnallaan suomalaista kilpailukykyä, hyvinvointia ja sivistystä sekä kestäväää kehitystä. Toiminta on korkealaatuista, kansainvälistä, vaikuttavaa, eettistä ja tukee monikulttuurisen yhteiskunnan kehitystä.
- Suomen tieteen kansainvälinen taso, tieto- ja osaamis pohja vahvistuvat sekä kansantalouden innovaatiokapasiteetti kasvaa.
- Tuetaan ennakoitien pohjalta yhteiskunnan, kulttuurin ja työelämän uudistumista sekä turvataan korkeasti koulutetun työvoiman ja tutkijakunnan saatavuus.
- Korkeakoulutuksen ja korkeakoulututkintojen sisältöjä kehitetään määrällisesti ja laadullisesti paremmin yhteiskunnan ja työelämän muuttuvia tarpeita vastaavaksi. Opintoprosesseja ja joustavia opiskelumahdollisuuksia kehitetään siten, että työurat pitenevät.
- Edistetään tutkimusaineistojen, tutkimustulosten ja osaamisen laajaa hyödyntämistä ja avoimuutta, mukaan lukien kaupallistaminen.
- Edistetään monitieteistä, ratkaisukeskeistä ja päätöksentekoa tukevaa tutkimusta.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Korkeakoulut (yliopistot ja ammattikorkeakoulut) kehittävät toimintaansa kansainvälisinä ja vetovoimaisina oppimis- ja tutkimusympäristöinä. Korkeakoulut profiloituvat omille vahvuusalueilleen ja niiden rooli eurooppalaisen korkeakoulu- ja tutkimusalueen toimijoina vahvistuu. Yliopistoja ja ammattikorkeakouluja kehitetään edelleen tutkintojen erilaisten tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta.

Korkeakoulut järjestävät toimintansa taloudellisesti, tuottavasti ja tehokkaasti. Korkeakoulut edistävät profiloitumista tukevaa työnjakoa ja tiivistävät yhteistyötä keskenään sekä yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa. Korkeakoulut jatkavat alakohtaista ja alojen välistä toiminnallista ja rakenteellista kehittämistä osaamisen kokoamiseksi ja epätarkoituksenmukaisten päällekkäisyyksien purkamiseksi. Korkeakoulut keskittävät voimavaroja harvempiin, vaikuttavampiin ja taloudelliselta kantokyvyltään aiempaa vahvempiin toiminnallisiin yksiköihin. Korkeakoulut vahvistavat osaamisellaan eri toimijoita yhdistäviä alue- ja alakohtaisia innovaatio- ja osaamiskeskittymiä. Korkeakoulut luovat tutkimuslaitosten kanssa pitkäjänteisesti yhteisiä tutkimusympäristöjä, joilla on edellytykset menestyä kansainvälisessä ja monitieteisessä toimintaympäristössä. Huippututkimuksen edellytyksiä vahvistetaan ja luodaan edellytyksiä nousevien alojen kehittämiseksi. Yliopistot edistävät tutkijanuraa. Korkeakoulut tiivistävät yritysten kanssa keskinäistä yhteistyötä koulutuksessa, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa.

Korkeakoulut suunnittelevat koulutustarjontansa ja -rakenteensa siten, että tutkintoon johtava koulutus ja muu koulutus muodostavat työelämän tarpeisiin vastaavan yhtenäisen elinikäistä oppimista tukevan kokonaisuuden. Korkeakoulujen opiskelijavalintoja uudistetaan siten, että ensimmäistä korkeakoulupaikkaa hakevien osuutta sisäänotettavista lisätään. Saatetaan loppuun vuosina 2014—2015 hakijasuman purkamiseksi toteutettu korkeakoulujen yhteensä noin 3 000 aloituspaikan määräaikainen lisäys. Korkeakoulupaikkojen käytön tehostamiseksi kehitetään korkeakoulujen yhteistä sähköistä hakujärjestelmää. Tutkinnon jälkeisen koulutuksen kehittämällä tuetaan osaamisen uusintamista ja työurien pidentämistä.

Korkeakoulut nostavat koulutuksen laatua ja hyvän oppimisen edellytyksiä yhteistyötä lisäämällä, sekä uudistamalla koulutussisältöjä, opetusmenetelmiä, ja oppimisympäristöjä. Korkeakoulut hyödyntävät digitalisaation ja uuden pedagogiikan tuomia uusia mahdollisuuksia täysimääräisesti. Opetusta jaksotetaan uudella tavalla ympärivuotiseksi kolmannelle lukukaudelle. Korkeakoulut kehittävät toimintaansa siten, että ne ovat kilpailukykyisiä, tasa-arvoisia, esteettömiä ja kiinnostavia työ- ja oppimisympäristöjä.

Tiedepoliittisin instrumentein edistetään vahvojen ja verkottuneiden tutkimus- ja osaamiskeskittymien muodostumista, kansainvälistymistä ja kytkeytymistä EU:n ja globaaleihin tutkimus- ja osaamisverkostoihin. Tutkimusrahoituksella vahvistetaan huippututkimuksen edellytyksiä ja tutkimusinfrastruktuureja sekä kansallisia vahvuuksia tukevaa ja synnyttävää tutkimusta ja innovaatiotoimintaa. Tutkimuslaitosten ja -rahoituksen kokonaisuudistuksen puitteissa tehostetaan korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten yhteistyötä ja sen vaikuttavuutta sekä suunnataan voimavaroja uudelleen yhteiskunnan muuttuneiden tarpeiden mukaisesti.

Edistetään tutkimuksen media- ja kansalaisnäkyvyyttä, tiedekasvatusta sekä tutkimustulosten hyödyntämistä elinkeinoelämän kehittämisessä ja julkisessa päätöksenteossa.

Tutkimustoiminnan ja tietoyhteiskunnan kehittäminen turvataan korkeatasoisilla tukipalveluilla ja tutkimuksen tietohuollolla. Tutkimusaineistojen avointa saatavuutta parannetaan. Avointa tieteellistä

julkaisutoimintaa sekä aineistojen haettavuutta ja pitkäaikaissäilyttämistä edistetään hallinnonalojen välisenä yhteistyönä.

Tutkimuksen laatu ja vaikuttavuus

	2010	2011	2012	2013	2014 arvio	2015 arvio	2016 arvio
T&K-menojen BKT-osuus (%)	3,73	3,64	3,43	3,32	3,13	3,10	3,10
Tutkimushenkilöstön osuus työllisistä (%)	2,44	2,35	2,35	2,35	2,35	2,35	2,35
Tieteelliset julkaisut miljoonaa asukasta kohden (kpl) ¹	1 900	2 000	2 100	2 100	2 100	2 200	2 200

¹ Lähde Thomson Reuters, Web of science tietokannat, vuoden 2013 tieto arvio

Tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

Vuosi	Myöntämisvaltuus	Menot						
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
2009	258,5	1,8						
2010	369,1	17,8	2,4					
2011	316,1	45,9	12,6	3,7				
2012	282,4	70,6	36,7	11,3	3,9			
2013	302,6	82,7	73,6	39,8	17,6	4,5		
2014	280,0	64,4	72,6	69,0	42,5	13,5	3,8	
2015	318,8	19,8	70,9	75,9	85,9	57,7	8,6	
2016	308,4		26,7	66,0	72,0	78,9	56,4	8,4
Yhteensä		303,0	295,5	265,7	221,9	154,6	68,8	8,4

Myöntämisvaltuuden muutoksessa on otettu lisäyksenä huomioon 1 000 euroa työmarkkinaratkaisusta ja vähennyksenä 10 000 000 euroa hallitusohjelman mukaisena menosäästönä, 6 000 euroa palkkaliikumasaästönä ja 623 000 euroa 1-vuotisten hankkeiden rahoituksen osuutena, jota ei sisällytetä myöntövaltuuteen.

01. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 12 932 000 euroa.

Selvitysosa: Suomen Akatemia on tieteellisen tutkimuksen keskeinen rahoittaja Suomessa ja aktiivinen toimija kansallisessa ja kansainvälisessä tiede- ja innovaatiopolitiikassa. Suomen Akatemian yhteydessä toimii strategisen tutkimuksen neuvosto, jonka hallinnolliset palvelut tuottaa Akatemian hallintovirasto.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Suomen Akatemia kohdentaa tutkimusrahoitusta suomalaisen tutkimuksen vahvuusalueisiin huolehtien samalla tieteen monimuotoisuudesta ja uudistumisesta. Akatemia tukee kaikissa rahoitusmuodoissa uusia tieteellisiä avauksia ja läpimurtoja sekä innovaatioiden syntymistä.

- Akatemia tukee riittävän ja kansainvälisesti kilpailukykyisen tutkijakunnan kehittymistä ottaen huomioon Suomen tutkimuksen vahvuusalueet sekä tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän tarpeet.
- Akatemia tukee tutkimusyhteistyötä strategisesti valittujen kohdemaitten kanssa. Akatemia edistää tutkijoiden kansainvälistä liikkuvuutta ja verkostoitumista tukemalla tutkijoiden ja tutkimusorganisaatioiden osallistumista eurooppalaiseen ja globaaliin tutkimusyhteistyöhön.
- Akatemia edistää tieteellisten aineistojen ja julkaisujen avointa saatavuutta.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

- Suomen Akatemia kehittää työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja -hyvinvointi. Akatemia kehittää rakenteitaan, toimintatapojaan ja päätöksentekojärjestelmäänsä tehokkaan ja laadukkaan toiminnan turvaamiseksi keskittyen ydintehtäviinsä.

Tunnuslukuja	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 tavoite	2016 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus				
Hankekanan volyymi, strateginen painotus (%)				
Akatemian tutkimusohjelmat	8	6	kasvaa	säilyy ennallaan
Huippuyksikköohjelmat	8	9	kasvaa	säilyy ennallaan
Tutkimusinfrastruktuurit	2	4	kasvaa	säilyy ennallaan
Tuotokset ja laadunhallinta				
Käsiteltyjen hakemusten määrä ¹	3 800	4 186	3 800	4 600
Tutkimusohjelmat/joissa kv. rahoitusyhteistyötä	11/11	13/11	12/12	13/13
Toiminnallinen tehokkuus				
Rahoitustoiminnan kokonaiskustannukset/rahoituspäätökset (%)	3,4	3,2	<3,5	<3,5
Henkisten voimavarojen hallinta				
Sairauspäivien lkm/htv	10,3	9,5	<8	<8
Henkilötyövuodet ²	135,3	137,5	<=151	<=147

¹ Vuoden 2015 luku ei sisällä syksyllä 2014 toimintansa aloittavan strategisen tutkimuksen neuvoston käsittelemiä hakemuksia.

² Vuoden 2015 tavoiteluku sisältää enintään 16 htv:n lisäyksen strategisen tutkimuksen neuvoston hallinointiin.

Suomen Akatemian tulostavoitteiden toteuttamiseen käytetään myös momenttien 29.40.22, 29.40.51, 29.40.53, 29.40.54 ja 29.40.66 määrärahoja.

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseen Suomen Akatemian suoritteista perittävistä maksuista (xxx/2015).

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	12 835	10 623	13 142
Bruttotulot	545	200	210
Nettomenot	12 290	10 423	12 932

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	7 802		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 844		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen säästön palautus			3 000
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-48
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa			-194
Palkkaliukumasäästö			-54
Palkkausten tarkistukset			23
Toimintamenojen tuottavuussäästö			-59
Toimintameno-säästö (HO 2015)			-160
Vuokramenojen indeksikorotus			14
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö			-13
Yhteensä			2 509

2016 talousarvio	12 932 000
2015 talousarvio	10 423 000
2014 tilinpäätös	12 332 000

02. Arkistolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 18 013 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) arkistolaitoksen kansainvälisen yhteistyön edellyttämien järjestöjen ja ohjelmien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien hankkeiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Arkistolaitos on asiantuntija- ja palveluorganisaatio, jonka toiminnan tavoitteena on, että yhteiskunnan ja yksilön kannalta merkittävä arkistoaines säilyy suppeassa ja käyttökelpoisessa muodossa ja on tehokkaasti käytettävissä. Arkistolaitoksen tehtävänä on varmistaa kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvien asiakirjojen säilyminen ja niiden käytettävyys, tukea tutkimusta ja kehittää arkistotointa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

- Arkistolaitos kehittää ja ohjaa arkistotointa siten, että julkisen sektorin asiakirjahallintoa ja arkistotointa hoidetaan tehokkaasti ja taloudellisesti.
- Arkistolaitos säilyttää hallussaan olevat arkistoaineokset tehokkaasti ja turvallisesti sekä parantaa niiden käytettävyttä ja saatavuutta.

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

— Arkistolaitos tarjoaa asiakkailleen monipuolista, luotettavaa ja nopeaa tietopalvelua kehittämällä sähköistä tilaus- ja asiakaspalvelua.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— Arkistolaitos kehittää työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja -hyvinvointi. Arkistolaitos kehittää rakenteitaan, toimintatapojaan ja organisaatiotaan tehokkaan ja laadukkaan toiminnan turvaamiseksi keskittyen ydintehtäviinsä.

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseen arkistolaitoksen suoritteiden maksuista (1064/2013).

Tunnuslukuja	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 tavoite	2016 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus				
Arkistoaineksen kokonaismäärä (hyllymetriä)	195 292	200 631	204 000	208 000
Digitoitu aineisto (kuvatiedostojen määrä)	21 495 535	27 169 3185	23 100 000	37 000 000
Tutkijasalikäynnit (kpl)	37 160	34 272	35 000	33 000
Aineiston verkkokäyttö (latauksia kpl)	33 740 000	44 213 096	40 000 000	60 000 000
Tuotokset ja laadunhallinta				
Aineistojen kartunta (hm/vuosi)	5 339	5 674	4 000	4 000
Digitointi (kuvatiedostoja/vuosi)	4 706 756	5 673 783	1 000 000	5 000 000
Annettu koulutus (luentotunnit/osallistujat)	266/1 004	306/618		
Annetut todistukset ja selvitykset (kpl)	23 120	22 088	22 000	23 000
Toiminnallinen tehokkuus				
Arkistoaineksen kokonaismäärä hm/htv	837	860	946	1 005
Henkisten voimavarojen hallinta				
Sairauspäivien lkm/htv	7,2	9,7	<8	<8
Henkilötyövuodet ¹	239,5	242,3	220	215

¹ Sisältää myös määräaikaisten hankkeiden henkilöstön.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	19 702	19 388	18 713
Bruttotulot	600	700	700
Nettomenot	19 102	18 688	18 013
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	749		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 043		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tekninen tarkistus			-5
--------------------	--	--	----

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Uuden keskusarkiston muuton valmistelu, varustaminen ja aineistohallintajärjestelmä	515
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-11
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-1 047
Palkkaliukumasäästö	-75
Palkkausten tarkistukset	28
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-94
Toimintameno säästö (HO 2015)	-130
Vuokramenojen indeksikorotus	71
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-18
Tasomuutos	91
Yhteensä	-675

2016 talousarvio	18 013 000
2015 I lisätalousarvio	820 000
2015 talousarvio	18 688 000
2014 tilinpäätös	19 102 000

03. Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 251 000 euroa.

Selvitysosa: Kotimaisten kielten keskus on asiantuntija- ja palveluorganisaatio, joka huoltaa suomea ja ruotsia sekä koordinoi saamen kielten, viittomakielten ja romanikielen huoltoa. Kotimaisten kielten keskuksen tehtävänä on lisäksi neuvonta, sanakirjatyö sekä kielenhuoltoon ja sanakirjatyöhön liittyvä tutkimus.

Tunnuslukuja	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 tavoite	2016 tavoite
Julkaisutoiminta, kpl	527	553	300	300
Tietopalvelutehtävät, kpl	1 338	1 548	1 000	1 000
Sähköiset aineistot ¹	44 395	56 061	51 000	116 000
Sairauspäivien lkm/htv	5,9	7,2	<8	<8
Henkilötyövuodet	76,1	85,5	<88	<88

¹⁾ Aineiston määrän ja jalostusasteen kehittyminen kumulatiivisesti.

Kotimaisten kielten keskuksen tulostavoitteiden toteuttamiseen käytetään myös momentin 29.40.53 määrärahoja.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	2 732	2 064	1 751
Bruttotulot	733	600	500
Nettomenot	1 999	1 464	1 251
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 384		

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2014	2015	2016
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 239		

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseen Kotimaisten kielten keskuksen suoritteiden maksuista (1063/2013).

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-1
Omakustannuseriaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-84
Palkkaliukumasäästö	-7
Palkkausten tarkistukset	3
Strategisen tutkimuksen rahoitusväline (siirto momentille 29.40.54)	-93
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-7
Toimintameno-säästö (HO 2015)	-10
Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta (siirto momentille 23.01.22)	-17
Vuokramenojen indeksikorotus	4
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-1
Yhteensä	-213

2016 talousarvio	1 251 000
2015 talousarvio	1 464 000
2014 tilinpäätös	1 999 000

04. Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 751 000 euroa.

Selvitysosa: Varastokirjaston tehtävänä on vastaanottaa ja säilyttää tieteellisistä ja yleisistä kirjastoista siirrettävää aineistoa sekä asettaa se käyttöön. Varastokirjasto vastaa osaltaan valtakunnallisen kokoelmapolitiikan kehittämisestä. Toiminnan tarkoituksena on vähentää kaikkien Suomen kirjastojen kokoelmatilan tarvetta ottamalla vastaan niiden aineistoa.

Tunnuslukuja	2013	2014	2015	2016
	toteutuma	toteutuma	tavoite	tavoite
Vastaanotetun aineiston määrä (hm)	6 459	6 766	5 000	5 000
Tilausten määrä	80 871	83 038	81 000	83 000
Sairauspäivien lkm/htv	13,3	15,8	<8	<8
Henkilötyövuodet ¹	22,3	23,7	19	19

¹) Vuoden 2014 htv luku sisältää 3,7 htv:tä määräaikaista aineistojen rästäiprojektityötä.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2014	2015	2016
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	1 706	1 869	1 756
Bruttotulot	4	6	5
Nettomenot	1 702	1 863	1 751
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	78		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	250		

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetusministeriön asetukseen Varastokirjaston suoritteista perittävistä maksuista (1346/2006).

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-1
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-92
Palkkaliukumasäästö	-6
Palkkausten tarkistukset	2
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-9
Toimintameno säästö (HO 2015)	-10
Vuokramenojen indeksikorotus	6
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-2
Yhteensä	-112

2016 talousarvio	1 751 000
2015 talousarvio	1 863 000
2014 tilinpäätös	1 869 000

20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 42 160 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ammattikorkeakouluja, yliopistoja ja tiedelaitoksia koskevan tutkimus-, arviointi-, selvitys- ja kehittämistoiminnan menojen ja avustusten maksamiseen sekä CIMOn kanssa erikseen sovittaviin korkeakoulujen kansainvälistymistä edistäviin apurahoihin

2) korkeakoulujen ja tieteen yhteisten tietoteknisten palvelujen ja tietoverkon rahoittamiseen, korkeakoulujen ja tieteen toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmien sekä muiden vastaavien yhteisten menojen keskitettyyn rahoittamiseen

3) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen

4) enintään 186 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin

5) enintään 18 000 000 euroa avustuksina korkeakoulutuksen aloituspaikkojen määräaikaiseen lisäykseen

6) rakennemuutoksen johdosta käynnistettävien tutkintoon johtavien muuntokoulutusohjelmien rahoittamiseen.

Selvitysosa: Kehittämistoimilla tuetaan erityisesti korkeakoulu- ja tutkimusjärjestelmän rakenteellista kehittämistä ja uudistamista. Tavoitteena on korkeakoulujen ja tieteen yhteisillä tai yhtenäisillä tietoteknisillä palveluilla kohottaa tukitoimintojen palvelutasoa, alentaa kustannuksia ja edistää sähköistä asiointia. Opintojen nopeuttamiseksi ja opintojen aloitusiän alentamiseksi kehitetään uutta korkeakoulujen sähköistä hakujärjestelmää. Korkeakouluopintoihin sijoittumisen nopeuttamiseksi korkeakoulutuksen aloituspaikkoja on lisätty määräaikaisesti yhteensä noin 3 000 vuosina 2014—2015. Aloituspaikkalisäykset on kohdennettu ennakoitien mukaisesti aloille, joilla on työvoimakysyntää ja aloille, joilla on merkitystä tulevaisuuden kasvupotentiaalin kannalta.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tutkimus-, arviointi-, selvitys- ja kehittämistoiminta	6 210 000
Korkeakoulujen ja tieteen yhteiset tietotekniset palvelut ja tietoverkko	17 950 000
Korkeakoulutuksen aloituspaikkojen määräaikainen lisäys	18 000 000
Yhteensä	42 160 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteiset lisäykset	-5 880
Yhteensä	-5 880

2016 talousarvio	42 160 000
2015 talousarvio	48 040 000
2014 tilinpäätös	41 414 000

22. Tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoitus (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää tutkimusinfrastruktuurihankkeista aiheutuvien palkkaus- ym. menojen ja valtionavustusten maksamiseen sekä tutkimusinfrastruktuurihankkeiden kansainväliseen yhteistyöhön osallistumisesta ja kansainvälisten järjestöjen rahoitusosuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös arvioinneista aiheutuvien menojen maksamiseen. Määräraha budjetoidaan maksupäätösperusteisesti.

Selvitysosa: Rahoituksella vahvistetaan tutkimuksen infrastruktuureja ja edistetään kansallista infrastruktuuripolitiikkaa. Rahoituksen suuntaamisessa otetaan huomioon tutkimusinfrastruktuurien tiekartta vuosille 2014—2020, jossa on tunnistettu Suomen kansallisesti ja kansainvälisesti keskeisimmät tutkimusinfrastruktuurit.

2016 talousarvio	8 500 000
2015 talousarvio	8 500 000
2014 tilinpäätös	8 500 000

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 833 685 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yliopistoille yliopistolain (558/2009) mukaisena rahoituksena

- 1) 1 602 752 000 euroa laskennallisin perustein määräytyvään perusrahoitukseen
- 2) 157 273 000 euroa korvausta yliopistoille aiheutuneisiin arvonlisäverolain (1501/1993) 39 ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä yliopistojen muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen kustannuksiin
- 3) 46 660 000 euroa Aalto-yliopistolle toiminnan lisärahoitukseen
- 4) 27 000 000 euroa muiden kuin Aalto-yliopiston toiminnan lisärahoitukseen.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen yliopistolain (558/2009) väliaikaisesta muuttamisesta siten, että mitä lain 49 §:n 2 momentissa säädetään ei sovelleta vuosina 2016—2019 yliopistoindeksin vaikutuksen huomioon ottamisen osalta menosäästön johdosta. Lisäksi vuonna 2016 toteutetaan hallitusohjelman mukaisesti 50 miljoonan euron pysyvä menosäästö korkeakoulujärjestelmän ja tutkimustoiminnan kustannustehokkuuden parantamisen ja hallinnon sekä korkeakouluverkon rationalisoinnin perusteella. Yliopistojen valtionrahoitus määräytyy yliopistolain (558/2009) 49 §:n, yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen (770/2009) ja yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (182/2012) perusteella. Perusrahoitusta kohdennetaan yliopistoille laskennallisin perustein ottaen huomioon toiminnan laajuus, laatu ja vaikuttavuus (75 %) sekä muiden koulutuksen ja tiedepolitiikan tavoitteiden perusteella (25 %). Toiminnan laajuuden, laadun ja vaikuttavuuden perusteella määräytyvä rahoitusosio jakaantuu koulutuksen osuuteen, joka on 41 prosenttia koko perusrahoituksesta ja tutkimuksen osuuteen, joka on 34 prosenttia koko perusrahoituksesta. Valtion rahoituksella kannustetaan yliopistoja profiloitumisen ja jatkuvan laadun parantamisen ohella tuottavaan ja taloudelliseen toimintaan.

Yliopistojen rahoitusmalli korostaa laatua, vaikuttavuutta, tuloksellisuutta ja kansainvälistymistä. Valtion rahoitusta kohdennetaan erityisesti suoritettujen tutkintojen ja opintopisteiden sekä tieteellisten julkaisujen ja kilpailun tutkimusrahoituksen perusteella. Kansainvälistyminen otetaan huomioon useamman kriteerin kautta. Muut koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteet ottavat huomioon yliopistojen valtakunnalliset tehtävät, alakohtaisuuden, harjoittelukoulut ja Kansalliskirjaston toiminnan. Tähän kokonaisuuteen liittyy myös strategiaperusteinen rahoitus, joka perustuu yliopistojen strategiatyöhön ja sen keskeisiin painopisteisiin sekä yliopistojen profiloitumiseen.

Yliopistojen perusrahoitusta korotetaan kertaluonteisia eriä lukuun ottamatta yliopistoindeksin mukaista vuotuista kustannustason nousua vastaavasti.

Kohdan 2 korvausta tarkistetaan vuosittain viimeksi toteutuneen yliopistokohtaisen euromääräisen arvonlisäverokertymän perusteella.

Kohdassa 4 tarkoitettu rahoitus kohdennetaan yliopistojen kesken yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen 5 ja 6 §:n mukaisten rahoitusperusteiden mukaisessa suhteessa.

Helsingin yliopiston yhteydessä toimii Kansalliskirjasto, jonka tehtävistä säädetään yliopistolaissa (558/2009) ja kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä annetussa laissa (1433/2007). Tavoitteena on vahvistaa Kansalliskirjaston roolia kirjastoalan kansallisena kehittäjänä ja koko kirjastoverkon peruspalvelujen tarjoajana.

Opettajankoulutusta järjestävissä yliopistoissa on opetusharjoittelua ja opettajankoulutuksen kehittämistä varten harjoittelukouluja, joiden tavoitteena on opettajankoulutusta palvelevan toiminnan korkea taso ja läheinen vuorovaikutus yliopiston muun toiminnan kanssa. Harjoittelukoulujen oppilasmäärä on noin 8 100, josta reilu 2 200 on lukiolaisia.

Valtio on varautunut pääomittamaan yliopistoja kolminkertaisesti yliopistojen keräämään yksityiseen pääomaan nähden, kuitenkin enintään 150 milj. eurolla. Valtion vastinrahoitukseen oikeuttava varainkeruu toteutetaan 1.11.2014—30.6.2017 välisenä aikana siten, että vastinrahoituspäätökset tehdään yhdellä kertaa loppuvuodesta 2017.

Yliopistojen toiminnallisen tuloksellisuuden tunnuslukuja ja määrälliset tavoitteet

	2010 toteutuma	2012 toteutuma	2014 toteutuma	2016 ¹ tavoite
Alemmat korkeakoulututkinnot	12 300	13 014	13 500	14 200
Ylemmät korkeakoulututkinnot	14 384	13 829	14 855	15 000
Tohtorintutkinnot	1 518	1 649	1 860	1 635
Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat ²	7 809	9 628	9 700	8 950
Vaihto-opiskelijat (lähteneet ja saapuneet, yli 3 kk)	10 444	10 661	10 942	11 950
Tieteelliset julkaisut/opetus- ja tutkimushenkilökunta ²	1,57	1,68	1,72	1,75
Tohtorintutkinnot/tutkijanuravaihe IV, htv	0,57	0,63	0,74	0,72
Opettaja- ja tutkijavierailut/opetus- ja tutkimushenkilökunta	0,36	0,39	0,40	0,42
Ylemmät kk-tutkinnot/opetus- ja tutkimushenkilökunta	0,78	0,77	0,83	0,88
Lukuvuodessa vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden osuus	26,0 %	26,9 %	30,0 %	31,7 %

¹⁾ Määrällisissä tavoitteissa vuoden 2016 arvo on keskimääräinen tavoite vuosille 2013—2016.

²⁾ Vuoden 2014 luku arvio.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Yliopistojen laskennallinen perusrahoitus	1 602 752 000
— Kansalliskirjasto	16 481 000
— Harjoittelukoulut	47 835 000
— Yliopistojen muu laskennallinen perusrahoitus	1 538 436 000
Aalto-yliopiston toiminnan lisärahoitus	46 660 000
Muiden yliopistojen kuin Aalto-yliopiston toiminnan lisärahoitus	27 000 000
Arvonlisäverolain (1501/1993) 39 § ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä yliopistojen muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen osuus yliopistoille aiheutuneista kustannuksista	157 273 000

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

— Arvio vuoden 2016 ALV-kompensaatioksi	150 059 000
— Vuoden 2014 korvauksiin kohdennetun ALV-kompensaation ja toteutuman välisen eron mukainen tarkistus	7 214 000
Yhteensä	1 833 685 000

Kuntien rahoitusosuus harjoittelukouluissa annettavan lukiokoulutuksen kustannuksiin, 8 135 000 euroa, on otettu huomioon momentin 29.10.30 mitoituksessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

ALV-kompensaation tarkentuminen	-4 402
Kasvutoimi (siirto momentille 29.40.51)	-5 000
Kertaluonteisen lisäyksen poistuminen	-11 189
Kustannustehokkuuden parantaminen ja hallinnon sekä korkeakouluverkon rationalisointi (HO 2015)	-50 000
Sektoritutkimuslaitosten siirtoon liittyvä tarkennus	7
Yhteensä	-70 584

2016 talousarvio	1 833 685 000
2015 talousarvio	1 904 269 000
2014 tilinpäätös	1 894 935 000

51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 230 133 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) akatemiaprofessorien ja akatemiatutkijoiden tehtävistä, tutkimusohjelmista, tutkimuksen huippuyksiköistä, tutkijankoulutuksesta, tutkimuksen infrastruktuureista, muista tutkimushankkeista, tutkimuksen erityisrahoituksesta, valtionavustuksista ja apurahoista sekä kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen

2) kansainvälisten järjestöjen rahoitusosuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen

3) EU:n hyväksymien tutkimus- ja koulutushankkeiden menojen maksamiseen

4) Suomen Akatemian rahoittamiin tutkimushankkeisiin ja ohjelmiin liittyviin palkkaus-, eläkemaksu- ja muihin kulutusmenoihin, laite- ja ohjelmistohankintojen menoihin ja yleiskustannuksiin yhdessä momentin 29.40.53 kanssa enintään 11 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenoihin.

Kohdassa 1 tarkoitettu tutkimusrahoitus on budjetoitu maksupäätösperusteisena. Tutkimusrahoituksesta saadaan maksaa ennakoita talousarvion ulkopuolisille rahoituksen saajille.

Selvitysosa: Arviomäärärahan kasvu verrattuna vuoden 2015 määrärahaan johtuu siitä, että aikaisemmilta vuosilta siirtyneitä määrärahoja ei ole enää käytettävissä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kasvutoimi (siirto momentilta 29.40.50)	5 000
Valtuuden maksatuksen ajoituksen muutoksen vaikutus määräraharapeeseen (sis. 1- vuotisten hankkeiden määrärahalaskennan)	86 038
Palkkaliukumasäästö	-4
Palkkausten tarkistukset	2
Yhteensä	91 036

2016 talousarvio	230 133 000
2015 I lisätalousarvio	-12 000 000
2015 talousarvio	139 097 000
2014 tilinpäätös	143 809 000

52. *Erityinen valtionrahoitus Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston opetus- ja tutkimustoimintaan* (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 31 679 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yliopistolain 75 ja 92 a §:n mukaisten korvausten maksamiseen Helsingin yliopistolle ja Itä-Suomen yliopistolle apteekkiliikkeen harjoittamisesta.

Selvitysosa: Yliopistolain perusteella valtio korvaa Helsingin yliopistolle ja Itä-Suomen yliopistolle vuosittain määrän, joka vastaa niiden apteekkiliikkeen harjoittamisesta saadun elinkeinotulon perusteella maksamaa yhteisöveroa. Valtio korvaa lisäksi vuosittain yliopistolle määrän, joka vastaa yliopiston apteekkiliikkeestä suorittamaa apteekkimaksua. Määräraha on mitoitettu vuoden 2014 toteutuman, 30 813 000 euroa, perusteella ottaen huomioon lisäyksenä 866 000 euroa vuoden 2014 korvauksiin budjetoidun määrän ja toteutuman välisenä erotuksena.

Määrärahasta on tarkoitus myöntää Helsingin yliopistolle 30 510 000 euroa ja Itä-Suomen yliopistolle 1 169 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Apteekkikompensaation tarkentuminen	1 380
Yhteensä	1 380

2016 talousarvio	31 679 000
2015 talousarvio	30 299 000
2014 tilinpäätös	29 144 000

53. *Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot tieteen edistämiseen* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 103 359 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) akatemiaprofessorien ja akatemiatutkijoiden tehtävistä, tutkimusohjelmista, tutkimuksen huippuyksiköistä, tutkijankoulutuksesta, tutkimuksen infrastruktuureista, muista tutkimushankkeista,

tutkimuksen erityisrahoituksesta, valtionavustuksista ja apurahoista sekä kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen

2) arvioinneista, tieteellisestä julkaisutoiminnasta ja tieteen tunnetuksi tekemisestä aiheutuvien menojen maksamiseen

3) Suomen Akatemian käytettäväksi myöntämisvaltuuteen sisällyttömänä enintään 5 207 000 euroa 1-vuotisiin hankkeisiin: kansainvälisten järjestöjen rahoitusosuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, EU:n hyväksymien tutkimus- ja koulutushankkeiden menojen maksamiseen, tutkimusrahoituksen tietojärjestelmien kehittämis- ja ylläpitomaksuihin sekä muihin 1-vuotisiin hankkeisiin

4) Suomen Akatemian rahoittamiin tutkimushankkeisiin ja ohjelmiin liittyviin palkkaus-, eläkemaksu- ja muihin kulutusmenoihin, laite- ja ohjelmistohankintojen menoihin ja yleiskustannuksiin yhdessä momentin 29.40.51 kanssa enintään 11 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenoihin

5) yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain mukaisten menojen maksamiseen

6) Kotimaisten kielten kesuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentin mukaisesti viraston toiminnasta aiheutuviin menoihin. Määrärahaa saa käyttää yhdessä momentin 29.40.03 kanssa enintään 88 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimitettyjen virkamiesten palkkausmenoihin

7) päätöksentekoa tukevaa yhteiskunnallista tutkimusta tekeville yhteisöille ja tutkimuslaitoksille myönnettävien valtionavustusten maksamiseen

8) kansainväliseen yhteistyöhön osallistumisesta aiheutuvien menojen maksamiseen

9) tieteen edistämiseksi, tieteen ja yhteiskunnan sekä kansalliskielten ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen edistämiseksi myönnettävien valtionavustusten, -palkintojen ja apurahojen, tieteellisen kirjallisuuden kääntämis- ja painattamismenojen, tiedonjulkistamisen ja tutkimusetiikan edistämismenojen sekä tieteen tukemiseen liittyvistä tutkimuksista, selvityksistä ja julkaisuista aiheutuvien menojen maksamiseen

10) tutkimusaineistojen käytön saatavuuden parantamiseksi ja tutkimuksen infrastruktuurihankkeisiin myönnettäviin valtionavustuksiin ja valtion laitosten vastaavien hankkeiden menojen maksamiseen sekä enintään 7 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin

11) tiedeyhteisöjen käytössä olevien valtion toimitilojen vuokriin.

Kohdassa 1 tarkoitettu tutkimusrahoitus on budjetoitu maksupäätösperusteisena. Tutkimusrahoituksesta saadaan maksaa enakoita talousarvion ulkopuolisille rahoituksen saajille.

Kohdassa 6 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Suomen Akatemian käytettäväksi tutkimushankkeiden rahoittamiseen ja tieteellisen tutkimuksen edistämiseen	70 673 000
Yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain mukaisiin menoihin	5 599 000
Kotimaisten kielten keskuksen toimintaan	3 627 000
Tiedeinstituuttien ja tutkimuslaitosten, Tiedekeskus Heurekan sekä eräiden tieteellisten seurojen ja yhdistysten toiminta-avustuksiin	11 900 000
Päätöksentekoa tukevaa yhteiskunnallista tutkimusta tekeville yhteisöille ja tutkimuslaitoksille myönnettäviin avustuksiin	600 000
Eräisiin kansainvälisen tieteellisen yhteistyön menoihin, jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin	2 080 000
Tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen edistämiseen ja muihin tieteen tukemisesta aiheutuviin menoihin	8 200 000
Avustusten maksamiseen niiden tiedeinstituuttien tilakustannuksiin, jotka maksavat vuokraa Senaatti-kiinteistöille	680 000
Yhteensä	103 359 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	758
Yhteensä	758

2016 talousarvio	103 359 000
2015 talousarvio	102 601 000
2014 tilinpäätös	102 360 717

54. Strateginen tutkimusrahoitus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 34 000 000 euroa.

Valtuus

Vuonna 2015 uusia rahoituspäätöksiä saa tehdä enintään 55 631 000 euron arvosta.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston päättämien tema-alueiden ja painopisteiden mukaisesti kohdentamalla kilpailun kautta strategiseen tutkimukseen, millä tarkoitetaan pitkäjänteistä, ongelmakeskeistä ja tieteellisesti korkeatasoista yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnan toimintojen kehittämistä palvelevaa tutkimusta, jonka tarkoituksena on löytää ratkaisuja merkittäviin yhteiskunnan haasteisiin ja ongelmiin.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamien tutkimushankkeiden ja -ohjelmien, tutkimuksen infrastruktuureista, apurahoista ja kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien palkkaus- ynnä muiden menojen ja valtionavustusten maksamiseen myös ulkomaiselle organisaatiolle.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää myös arvioinneista aiheutuvien kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kansallisena vastinrahoituksena EU-hankkeiden ja muiden kansainvälisten tutkimusrahoittajien hankkeisiin, jos hankkeet ovat valtioneuvoston päättämien tema-alueiden ja painopisteiden sekä neuvoston ohjelmarakenteen mukaisia.

Määräraha budjetoidaan maksupäätösperusteisesti. Tutkimusrahoituksesta saadaan maksaa ennakoita talousarvion ulkopuolisille rahoituksen saajille lukuun ottamatta yrityksiä.

Selvitysosa: Rahoituksella on tarkoitus vahvistaa yhteiskuntapolitiikka ja yhteiskunnan toimintojen kehittämistä. Rahoitusta kohdennetaan tutkimukseen, jonka tarkoituksena on etsiä ratkaisuja merkittäviin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Rahoitusta kohdennetaan laaja-alaisesti erilaisten yhteiskunnan merkittävien ja suurien haasteiden tutkimukseen ja muun muassa tutkimukseen, joka palvelee elinkeinoelämän uudistamista ja kilpailukykyä, työelämän kehittämistä julkisen sektorin kehittämistä palvelevaan tutkimukseen jne. Rahoitus mahdollistaa tutkimuksen suuntaamisen yhteiskunnan muuttuvien tietotarpeiden mukaisesti sekä tutkimuksen katvealueille. Tutkimushankkeita rahoitetaan yhteiskunnallisen merkityksen, vaikuttavuuden ja tutkimuksen laadun perusteella.

Strategisen tutkimuksen neuvoston tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa), arvio

Vuosi	Valtuus	2015	2016	2017	2018	2019
2015	55 631	14 631	24 000	17 000		
2016	55 631		10 000	20 000	20 500	5 131
Yhteensä		14 631	34 000	37 000	20 500	5 131

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahan tarpeen ajoituksen muutos	-4 631
Strategisen tutkimuksen rahoitusväline	24 000
Yhteensä	19 369

2016 talousarvio	34 000 000
2015 talousarvio	14 631 000

55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 857 774 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ammattikorkeakouluille ammattikorkeakoululain mukaisena rahoituksena

- 1) 786 021 000 euroa laskennallisin perustein määräytyvään perusrahoitukseen
- 2) 36 235 000 euroa korvaukseen ammattikorkeakouluille aiheutuneisiin arvonlisäverolain (1501/1993) 39 ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä ammattikorkeakoulujen muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja tilavuokriin sisältyviin arvonlisäverokustannuksiin
- 3) 28 356 000 euroa korvaukseen arvonlisäverolain 30 §:n muutoksesta aiheutuviin vuokrien arvonlisäverokustannuksiin
- 4) 7 164 000 euroa ammattikorkeakoululain 68 §:n mukaiseen korvaukseen

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen ammattikorkeakoululain (932/2014) väliaikaisesta muuttamisesta siten, että mitä lain 43 §:n 2 momentissa säädetään ei sovelleta vuosina 2016—2019 ammattikorkeakouluindeksin vaikutuksen huomioon ottamisen osalta menosäästön johdosta. Lisäksi vuonna 2016 toteutetaan hallitusohjelman mukaisesti 25 miljoonan euron pysyvä menosäästö korkeakoulujärjestelmän ja tutkimustoiminnan kustannustehokkuuden parantamisen ja hallinnon sekä korkeakouluverkon rationalisoinnin perusteella. Ammattikorkeakoulujen valtionrahoitus määräytyy ammattikorkeakoululain (932/2014) 43 §:n, ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen (1129/2014) ja opetus- ja kulttuuriministeriön ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä annetun asetuksen (1457/2014) perusteella. Perusrahoitusta kohdennetaan ammattikorkeakouluille laskennallisin perustein ottaen huomioon toiminnan laatu, vaikuttavuus ja laajuus sekä muiden koulutuspolitiikan ja tutkimus- ja kehittämisspolitiikan tavoitteiden perusteella. Valtion rahoituksen määräytymisperusteissa huomioidaan koulutuspolitiikan sekä tutkimus- ja kehitystyöpolitiikan tavoitteet. Koulutuksen perusteella määräytyvä rahoitusosuus perustuu suoritettuihin ammattikorkeakoulututkintoihin (46 %) ja suoritettuihin ammatillisiin opettajankoulutusopintoihin (2 %), suoritettuihin opintopisteisiin (24 %), avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa tai muutoin erillisinä opintoina ja maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa suoritettuihin opintopisteisiin (4 %), opiskelijapalautteeseen (3 %), kansainväliseen opiskelijaliikkuvuuteen (3 %) sekä ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työllisten määrään (3 %).

Soveltavan tutkimus- ja kehitystyön perusteella määräytyvä rahoitusosuus perustuu julkaisuihin (2 %), suoritettuihin ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin (4 %), henkilöstön kansainväliseen liikkuvuuteen (1 %) sekä tutkimus- ja kehitystyön ulkopuoliseen rahoitukseen (8 %).

Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli korostaa tuloksellisuutta, laatua, vaikuttavuutta ja kansainvälistymistä. Valtion rahoitusta kohdennetaan erityisesti suoritettujen tutkintojen ja opintopisteiden sekä ulkopuolisen tki-toiminnan rahoituksen perusteella. Rahoitusmalli huomioi ammattikorkeakoulujen aluevaikuttavuuden ja työelämäyhteistyön useamman kriteerin kautta, joita ovat mm. tutkinnot, ulkopuolinen tki-toiminnan rahoitus, valmistuneet työlliset sekä suoritettut ylempät ammattikorkeakoulututkinnot.

Ammattikorkeakoulujen perusrahoitusta korotetaan kertaluonteisia erii lukuun ottamatta korkeakouluindeksin mukaista vuotuista kustannustason nousua vastaavasti.

Kohdan 2 korvaus perustuu viimeksi toteutuneen vahvistetun tilinpäätöksen tietoihin. Arvonlisäverolain 30 § muutoksen perusteella vuoden 2015 lisätalousarviossa määrärahalisäyksenä otetaan huomioon ammattikorkeakoulujen vuosien 2014 ja 2015 vuokrien arvonlisäveromenot ja vuoden 2016 lisätalousarviossa vuoden 2016 vuokrien arvonlisäveromenot vuokrasopimuksiin perustuen.

Ammattikorkeakoulujen toiminnallisen tuloksellisuuden tunnuslukuja ja määrälliset tavoitteet

	2010	2012	2014	2016 ¹
	toteutuma	toteutuma	toteutuma	tavoite
Ammattikorkeakoulututkinnot	20 581	22 123	22 778	22 800
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot	1 253	1 708	2 115	2 100
Ammatillinen opettajankoulutus, valmistuneet	1 684	1 600
Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat	7 746	9 378	..	7 775
Vaihto-opiskelijat (lähteneet ja saapuneet, yli 3 kk)	8 390	8 679	8 875	9 150

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2010 toteutuma	2012 toteutuma	2014 toteutuma	2016 ¹ tavoite
Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet viiden vuoden kuluttua aloittamisesta, % aloittaneista	57,5	56,0
Lukuvuodessa vähintään 55 op suorittaneet opiskelijat, % amk-tutkinnon opiskelijoista	36,5	41,0	..	44,8
Tutkinnot/opetus- ja t&k-henkilökunta	2,88	3,07	3,5	3,41
Opettajien ja asiantuntijoiden kv-liikkuvuus/opettajat ja t&k-henkilöstö	0,93	1,01	..	1,09
T&k-hankkeissa suoritettavat opintopisteet/läsnä olevat opiskelijat	4,83	7,07	..	8,44

¹⁾ Määrällisissä tavoitteissa vuoden 2016 arvo on keskimääräinen tavoite vuosille 2013—2016.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Ammattikorkeakoulujen laskennallinen perusrahoitus	786 021 000
Arvonlisäverolain (1501/1993) 39 § ja 40 § tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä ammattikorkeakoulujen muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen osuus ammattikorkeakouluille aiheutuneista kustannuksista	36 235 000
Arvonlisäverolain 30 § muutoksesta aiheutuva vuokrien arvonlisäverokustannuksia vastaava kompensatio	28 356 000
Ammattikorkeakoululain 68 §:n mukaiseen korvaukseen	7 164 000
Yhteensä	857 774 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ammattikorkeakoululain 68 §:n mukainen korvaus	7 164
Arvonlisäveron tarkentuminen	-9 131
Kertaluonteinen lisäys	-5 402
Kustannustehokkuuden parantaminen ja hallinnon sekä korkeakouluverkon rationalisointi (HO 2015)	-25 000
Vuokrien arvonlisäveromenojen huomioon ottaminen	28 356
Yhteensä	-4 013
2016 talousarvio	857 774 000
2015 talousarvio	861 787 000
2014 tilinpäätös	402 356 776

66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 20 008 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Suomen maksuosuuksien maksamiseen Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskukselle (CERN), Euroopan eteläiselle observatoriolle (ESO), Euroopan molekyylibiologian laboratoriolle (EMBL), Euroopan molekyylibiologian konferenssille (EMBC), Euroopan Yliopistoinstituutille (EUI) ja eurooppalaiselle synkrotonisäteilykeskukselle (ESRF) sekä vastaaville kansainvälisille tieteellisille järjestöille.

Selvitysosa: Jäsenmaksosuudet määräytyvät pääsääntöisesti jäsenmaiden kansantuoteosuuksien perusteella järjestöjen hallintoelinten tekemien päätösten mukaisesti.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansantuoteosuuksien ja valuuttakurssimuutosten aiheuttama jäsenmaksujen nousu	2 593
Yhteensä	2 593

2016 talousarvio	20 008 000
2015 talousarvio	17 415 000
2014 tilinpäätös	17 339 644

(86.) *Valtion rahoitus ammattikorkeakoulujen pääomaan (kiinteä määräraha)*

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2015 talousarvio	50 000 000
------------------	------------

70. Opintotuki

Selvitysosa: Opintotukilain (65/1994) mukainen opintotuki koostuu opintorahasta, opintotuen asumislisästä ja opintolainan valtiontakauksesta. Opintoraha on veronalainen etuus. Lisäksi opintolainojen erääntyneet korot voidaan maksaa korkoavustuksena valtion varoista ilman takaisinmaksuvelvollisuutta. Opintolainan saaneella on oikeus opintolainavähennykseen verotuksessa. Opintolainahyvitykseen on oikeus opintolainaa saaneella henkilöllä, joka on ottanut opiskelupaikan vastaan ensimmäistä korkeakoulututkintoa varten 1 päivänä elokuuta 2014 tai sen jälkeen.

Opintotukitoiminnan tavoitteena on opiskeluaikaisen toimeentulon turvaaminen ja opintotuen mitoittaminen siten, että tuetaan omaehtoiseen koulutukseen hakeutumista ja päätoimista opiskelua. Opintotukea kehitetään koulutuspoliittisten tavoitteiden pohjalta. Tavoitteena on riittävä ja kannustava opintotuki, jolla edistetään suunnitelmallista ja päätoimista opiskelua ja opintoaikojen lyhenemistä.

Koulumatkatuen tarkoituksena on korvata lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden kohtuulliset päivittäiset koulumatkakustannukset. Tukea myönnetään, kun opiskelijan yhdensuuntainen koulumatka on vähintään kymmenen kilometriä ja koulumatkakustannukset ovat yli 54 euroa kuukaudessa. Opiskelijan omavastuuosuus on 43 euroa kuukaudessa. Koulumatkakustannusten laskentaperusteista säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Opintotuen toimeenpanotehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos. Korkeakoulujen opintotukilautakunnat voivat myöntää opintotuen oman korkeakoulunsa opiskelijoille Kansaneläkelaitoksen kanssa solmitun sopimuksen perusteella. Kansaneläkelaitos maksaa korvauksen sopimuksen perusteella korkeakouluissa hoidettavista tehtävistä. Myös muilla oppilaitoksilla on opintotukiasioiden

hoitamiseen liittyviä tehtäviä. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa opintotukitoiminnan yleisestä johtamisesta, ohjauksesta ja kehittämisestä.

Opintotukimäärärahat ja opintotuen saajat

	2012	2014	2016 arvio
Opintotukimenot (milj. euroa)			
Opintoraha			
— korkea-aste	343,3	345,2	396,9
— toinen aste	131,5	137,1	151,8
Asumislisä	259,7	266	283
Koulumatkatuki	47,9	51,2	53,3
Ateriatuki	27,8	30,2	31,4
Opintotuen saajat			
Opintoraha			
— korkea-aste	185 900	184 034	188 000
— toinen aste	137 271	135 347	144 000
Asumislisä			
— korkea-aste	151 500	151 248	153 000
— toinen aste	65 984	66 618	69 000
Koulumatkatuki	68 399	67 604	69 000
Valtiontakauksen saajat			
Korkea-aste	183 251	181 272	185 000
Toinen aste	41 733	44 297	45 000

Valtion takaamien opintolainojen lainakanta oli vuoden 2014 lopussa 1 773,9 milj. euroa, josta ns. vanhojen opintolainojen osuus oli 0,77 milj. euroa. Opintolainaa oli vuoden 2014 lopussa 362 182 henkilöllä. Keskimääräinen opintolainan määrä oli ammatillisen perustutkinnon suorittaneella 4 500 euroa, ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneella 7 000 euroa ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneella 9 000 euroa.

Määrärahan mitoitusperusteet

	2012	2014	2016 arvio
Keskimääräinen opintotuki			
Opintoraha, €/kk			
— korkea-aste	287	290	312
— toinen aste	151	160	163
Asumislisä, €/kk	192	193	193
Koulumatkatuki, €/kk	161	171	174

Vuonna 2016 määrärahan mitoituksessa säännönmukaisesti opintorahaa saavien määräksi arvioidaan 244 600, joista korkeakouluopiskelijoita 141 200 ja muita opiskelijoita 103 400. Asumislisän saajamääräksi arvioidaan 162 700. Koulumatkatuen säännönmukaisen saajamäärän arvioidaan olevan 35 400 opiskelijaa.

Opintorahan perusmäärä eri koulutusasteilla 1.8.2016 lukien (euroa/kk)

	1.8.2016

1.8.2016	
Korkeakouluopiskelijat	
— vanhempiensa luona asuvat, alle 20-vuotiaat	55,96
— vanhempiensa luona asuvat, 20 vuotta täyttäneet	124,12
— muualla asuvat, alle 18-vuotiaat	147,52
— muualla asuvat, 18 vuotta täyttäneet	303,19
Muissa oppilaitoksissa opiskelevat	
— vanhempiensa luona asuvat, alle 20-vuotiaat	38,66
— vanhempiensa luona asuvat, 20 vuotta täyttäneet	81,39
— muualla asuvat, alle 18-vuotiaat	101,74
— muualla asuvat, 18 vuotta täyttäneet	250,28

Opintorahan määrä korkea-asteella opiskelijalla, joka on ottanut ensimmäisen opiskelupaikan vastaan korkeakoulussa 1.8.2014 tai sen jälkeen (euroa/kk)

1.8.2016	
Korkeakouluopiskelijat	
— vanhempiensa luona asuvat, alle 20-vuotiaat	62,06
— vanhempiensa luona asuvat, 20 vuotta täyttäneet	137,35
— muualla asuvat, alle 18-vuotiaat	163,80
— muualla asuvat 18 vuotta täyttäneet	336,76

Opintotuen asumislisän määrä on 80 prosenttia määritellystä asumismenosta. Asumislisää myönnettäessä asumismenoja ei oteta huomioon 252 euron ylittävältä osalta. Ulkomailla opiskelevan asumislisän määrä on enintään 210 euroa kuukaudessa.

Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi opintotukilain muuttamisesta 1.8.2016 lukien. Itsenäisesti asuvien 18—19 -vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden opintorahaan vähentävästi vaikuttavia vanhempien tulorajoja ehdotetaan korotettavaksi 13 prosentilla sekä luovuttavaksi opintorahan indeksisidonnaisuudesta. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa eräiden koulumatkakustannusten laskentaperusteista säädettäviä laskennallisten kustannusten perusteita voidaan tarkistaa kustannuskehityksen perusteella 1.1.2016 lukien.

Opintotuen saajamäärän ja käyttöasteen arvioitu kehitys

	2012	2014	2016 arvio
Lukio	28 950 (26 %)	27 367 (25 %)	25 800 (25 %)
Ammatillinen koulutus	107 670 (66 %)	107 315 (65 %)	110 500 (68 %)
Ammattikorkeakoulu	90 474 (69 %)	88 867 (70 %)	90 500 (72 %)
Yliopisto	89 536 (63 %)	87 571 (62 %)	90 500 (64 %)

01. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 635 000 euroa.

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Selvitysosa: Opintotuen muutoksenhakulautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena opintotukiasioissa. Vuonna 2016 arvioidaan valituksia tulevan vireille noin 3 000. Valitusten tavoitteellinen keskimääräinen käsittelyaika on korkeintaan 5,5 kuukautta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poistuminen (atk-laitteiden uusiminen ja tietoliikennekustannukset)	-50
Palkkaliukumäsäästö	-3
Palkkausten tarkistukset	1
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-3
Toimintamenoasäästö (HO 2015)	-10
Yhteensä	-65

2016 talousarvio	635 000
2015 talousarvio	700 000
2014 tilinpäätös	705 000

52. Opintolainojen valtiontakaus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 31 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opintotukilain (65/1994) mukaisista valtiontakauksista aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Opintolainahyvitys	1 000 000
Takausvastuusuoritukset	20 000 000
Maksuvapautukset	4 000 000
Tileistä poistot	6 000 000
Korkoavustukset	200 000
Yhteensä	31 200 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lainahyvityksen käyttöönotto	1 000
Yhteensä	1 000

1.8.2014 tai sen jälkeen ensimmäisen korkeakoulututkinnon aloittaville ja määräajassa valmistuville korkeakoulututkinnon suorittaneille myönnettävä opintolainahyvitys lisää momentin menoja 1 milj. euroa.

2016 talousarvio	31 200 000
2015 talousarvio	30 200 000
2014 tilinpäätös	26 591 178

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 831 803 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opintotukilain (65/1994) mukaisten opintorahojen ja opintotuen asumislisän maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Korkeakouluopiskelijoiden opintorahat	396 963 000
Muiden oppilaitosten opiskelijoiden opintorahat	151 840 000
Asumislisä	283 000 000
Yhteensä	831 803 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksikorotus 1.8.2015 (0,4 %) kokovuotinen vaikutus	3 666
Itsenäisesti asuvien 18-19 -vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden vanhempien tulorajan korotus 13 prosentilla 1.1.2016 lukien	10 300
Korkeakoulujen aloituspaikkojen määräaikaisen lisäyksen vaikutus saajamäärään	7 200
Opintorahan korottaminen 11 prosentilla ja tukiajan lyhentäminen viidellä kuukaudella korkeakouluopiskelijoilla, jotka ottavat opiskelupaikan vastaan ensimmäisen kerran 1.8.2014 tai sen jälkeen	2 500
Opintotuen käytön muutoksiin varautuminen	13 061
Opintotuen rakenteellinen muutos 1.8. 2014 alkaen (L1243/2013, A 360/2014)	-5 000
Yhteensä	31 727

2016 talousarvio	831 803 000
2015 talousarvio	800 076 000
2014 tilinpäätös	748 398 133

57. Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 31 411 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) avustuksen maksamiseen opiskeljaravintoloille Suomessa suomalaisessa korkeakoulussa alempaa tai ylempää korkeakoulututkintoa, ammattikorkeakoulututkintoa tai ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavien opiskelijoiden sekä opintotukeen oikeuttaviin korkeakoulujen ammatillisiin täydennyskoulutusohjelmiin, erikoistumiskoulutusohjelmiin taikka ammatilliseen kelpoisuuteen tai virkakelpoisuuteen tähtääviin lisäopintoihin osallistuvien opiskelijoiden aterioiden hinnan alentamiseksi 1,94 eurolla ateriala kohti.

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

2) ylimääräisen avustuksen maksamiseen muualla kuin korkeakoulun tiloissa sijaitsevan opiskelijaravintolan pitäjälle enintään 1 euroa, kuitenkin enintään opiskelijaruokailusta aiheutuvien tila- ja laitekustannusten määrä, sellaista ateriaa kohden, josta maksetaan ateriatukea.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki	29 211 000
Opiskelijaravintoloiden ylimääräinen avustus	2 200 000
Yhteensä	31 411 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ateriatuen käytön kasvu	50
Yhteensä	50

2016 talousarvio	31 411 000
2015 talousarvio	31 361 000
2014 tilinpäätös	30 227 609

(58.) Avustus vuokratukustannusten korvaamiseen (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2015 talousarvio	2 100 000
2014 tilinpäätös	5 877 000

59. Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 53 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain (48/1997) mukaisen tuen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Matkalippujen hinnan nousu ja taksa-asetuksen tarkistus 1.8.2016	1 300
Yhteensä	1 300

2016 talousarvio	53 300 000
2015 talousarvio	52 000 000
2014 tilinpäätös	51 150 128

80. (29.80 ja 29.01, osa) Taide ja kulttuuri

Selvitysosa: Kulttuuripolitiikan tavoitteena on vahvistaa kansallisessa ja kansainvälisessä toimintaympäristössä kulttuurin perustaa, parantaa luovan työn tekijöiden toimintaedellytyksiä, lisätä kansalaisten kulttuuri-osallistumisen mahdollisuuksia sekä tukea kulttuurin taloutta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteuttaa näitä tavoitteita taide- ja taiteilija-, kulttuuriperintö-, kirjasto-, kulttuurivienti-, tekijänoikeuspolitiikan sekä audiovisuaalisen politiikan keinoin. Opetus- ja kulttuuriministeriön tehtävä on huolehtia erityisesti kulttuurin toimialan lainsäädännöstä, hallintorakenteesta ja -käytännöistä, rahoituksesta, strategisesta ohjauksesta ja muista yleisistä toiminnan edellytyksistä. Valtion ohella kuntien rooli kulttuuripolitiikan toteuttamisessa on merkittävä. Myös kotitaloudet ohjaavat valinnoillaan kulttuuripolitiikkaa sijoittamalla kulttuuriin ja joukkoviestintään yli kuusinkertaisesti valtion ja kuntien yhteenlaskettuun kulttuuritukeen verrattuna.

Kulttuuripolitiikan keinoin edistetään myös eri hallinnonaloja läpäisevien kehittämistehtävien, kuten kestävä kehityksen, perus- ja ihmisoikeuksien, maahanmuuttajien kaksisuuntaisen kotoutumisen, taiteilijapolitiikan, luovuus-, elinkeino- ja innovaatiopolitiikan, matkailu- ja alueiden kehittämispolitiikan, lapsi- ja nuorisopolitiikan sekä terveys- ja hyvinvointipolitiikan toimeenpanoa. Samalla huolehditaan kaikkien väestöryhmien kulttuuristen oikeuksien toteutumisesta.

Taiteen ja kulttuurin perustan vahvistamisen haasteita ovat taidehallinnon rakenteellisten uudistusten tavoiteltujen vaikutusten varmistaminen, taiteen ja kulttuurin toimialan perustan ja elinvoimaisuuden säilyttäminen rahoituksen vähentyessä sekä rahoitusjärjestelmien kehittäminen. Huolehditaan monikulttuurisen yhteiskunnan kehittämistarpeista taiteen ja kulttuurin toimialoilla sekä turvallisen mediaympäristön kehittämisestä.

Luovan työn tekijöiden ja taiteilijoiden toiminta- ja toimeentuloedellytyksiä pyritään monipuolistamaan.

Kansalaisten kulttuuri-osallistumisen tavoitealueella haasteena on vahvistaa eri väestöryhmien, erityisesti vähän osallistuvien osallisuutta ja osallistumista kulttuuriin, turvata kirjasto-, kulttuuri- ja tietopalvelujen tasavertainen saatavuus ja saavutettavuus maan eri osissa sekä kulttuuriperintöaineistojen digitaalinen saatavuus ja säilyttäminen. Kulttuuripalvelujen tuottamiseen ja osallistumisen lisäämiseen tarvitaan uusia malleja ja tapoja. Tekijänoikeusratkaisuilla tuetaan opetusta ja tutkimusta sekä kirjastojen, arkistojen ja museoiden toimintaa.

Kulttuurin ja luovan talouden haasteita ovat taiteen ja kulttuurin sekä audiovisuaalisen alan kotimarkkinoiden ja kulttuuriviennin vahvistaminen, kulttuurin ja matkailun toimialojen yhteistyön lisääminen, kulttuurin kansainvälisten suurtahtumien tukijärjestelyt sekä audiovisuaalisen ja muiden kulttuuri- ja taidealojen tuote- ja palvelukehitysrahoituksen ja yrittäjyyden edellytysten, kuten osaamisen, tuote- ja palvelukehityksen parantaminen. Tekijänoikeusjärjestelmää kehittämällä parannetaan luovan työn tekijöiden toimintaedellytyksiä ja edistetään kulttuuria ja luovaa taloutta.

Taiteen ja kulttuurin toimialalle kohdistuu vuonna 2016 viisi milj. euroa säästöjä budjettirahoitteiseen toimintaan.

Kulttuuripolitiikan tavoitteet ja keskeisimmät toimenpiteet vuonna 2016 ovat:

Kulttuuripolitiikan tavoitteet

Keskeisimmät toimenpiteet

Kulttuuripolitiikan tavoitteet	Keskeisimmät toimenpiteet
Kulttuurin perustan vahvistaminen:	<ul style="list-style-type: none"> — Tuetaan Taiteen edistämiskeskuksen toiminnan vakiintumista ja tehostumista. — Edistetään medialukutaitoa, media- ja elokuvakasvatusta ja yleisten kirjastojen mediakasvatustyötä. Vahvistetaan elokuva- ja audiovisuaalisen alan rakenteita, uudistetaan lainsäädäntöä ja kehitetään tukirakenteita. — Parannetaan digitaalisten kulttuuriperintö- ja kirjastoaineistojen saatavuutta ja pitkäaikaissäilytystä osana kansallista digitaalista kirjastoa. — Annetaan hallituksen esitys uudeksi kirjastolaiksi. — Tuetaan taiteen ja kulttuurin aluetoimijoita sekä viranomais- ja muiden toimijoiden yhteistyötä. — Vastataan maailmanperintöstrategian toimeenpanosta. — Laaditaan museopoliittinen ohjelma. — Käynnistetään muinaismuistolainsäädännön uudistaminen.
Luovan työn tekijöiden toimintaedellytysten parantaminen:	<ul style="list-style-type: none"> — Hyödynnetään kulttuuripoliittista sektoritutkimusta. — Edistetään taiteilijoiden, kulttuurialan toimijoiden ja teosten kansainvälistä liikkuvuutta sekä toimijoiden kansainvälistä verkostoitumista. — Kehitetään taiteen ja kulttuurin tukirakenteita ottaen huomioon vapaan ammattilaiskentän tarpeet. — Edistetään julkisen rakentamisen ns. prosentti taiteeseen -periaatetta. — Edistetään audiovisuaalisen kulttuurin rahoituspohjan laajentamista.
Kaikkien väestö- ja kansalaisryhmien kulttuuri-osallistumisen edellytysten lisääminen:	<ul style="list-style-type: none"> — Museoiden, orkestereiden ja teattereiden valtionosuusjärjestelmän kehittämistä jatketaan. — Parannetaan kulttuuripalveluiden tasa-arvoista saatavuutta, saavutettavuutta ja moninaisuutta sekä eri väestöryhmien osallistumismahdollisuuksia mm. kulttuuripassi-järjestelmällä. — Lisätään lasten kulttuurikompetenssia ja mahdollisuuksia osallistua taiteeseen ja kulttuuriin. — Jatketaan kulttuuritapahtumien avustuskäytänteiden uudistamista. — Edistetään kirjasto- ja tietopalveluja väestön kunnallisina perus- ja lähipalveluina. — Tuetaan taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia -toimintaa. — Edistetään aineettoman kulttuuriperinnön elinvoimaisena säilymistä.
Kulttuurin ja luovan talouden edistäminen:	<ul style="list-style-type: none"> — Tuetaan kulttuuriyrittäjyyttä ja -vientiä tavoitteena luovien alojen työpaikkojen syntyminen sekä luovien alojen elinkeinotoiminnan ja kulttuurin matkailullisen tuotteistamisen vahvistaminen. — Toimeenpannaan valtioneuvoston periaatepäätöstä aineettoman arvonluonnin kehittämisohjelmasta. — Tuetaan kulttuurin ja luovan talouden asemaa pohjoismaisessa ja Venäjä-yhteistyössä.

Kulttuuripolitiikan tavoitteet	Keskeisimmät toimenpiteet
	— Jatketaan resurssien puiteissa CreaDemo-tukiohjelman kehittämistä. — Edistetään digitaalisten markkinoiden toimivuutta ja vähennetään laitonta verkkojakelua.

01. Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 273 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää enintään 10 000 euroa maksullisen palvelutoiminnan tukemiseen.

Selvitysosa: Taiteen edistämiskeskus kehittää suomalaisen taiteen laatua, monimuotoisuutta, kansainvälistä tasoa ja uudistumista sekä lisää taiteen ja kulttuurin saatavuutta ja saavutettavuutta. Taiteen edistämiskeskuksen työ edistää hyvinvointia, kulttuuria ja sen moninaisuutta. Toiminnan tavoitteena on vahvistaa taiteen ja kulttuurin asemaa ja arvostusta yhteiskuntaa uudistavana monimuotoisena voimavarana ja merkitysten luojana.

Tavoitteen saavuttamiseksi Taiteen edistämiskeskus edistää taidetta ja kulttuuria kansallisesti ja kansainvälisesti toteuttamalla kehittämishankkeita, nimittämällä läänintaiteilijoita, myöntämällä rahoitusta ja tukea yhteisöille. Taiteen edistämiskeskus edistää myös taiteilijoiden kansallisia ja kansainvälisiä työskentelyedellytyksiä tukemalla taiteilijoiden verkottumista, residenssitoimintaa ja toteuttamalla kehittämishankkeita. Virasto osallistuu asiantuntijana myös taiteilijoiden toimeentulomahdollisuuksien edistämiseen. Virasto vastaa yhteydessään olevien itsenäistä päätöksentekovaltaa käyttävien luottamuselinten kuten valtion taidetoimikuntien, alueellisten taidetoimikuntien ja erillislautakuntien sekä taideneuvoston hallinnosta ja niille kuuluvien asioiden valmistelusta, päätösten esittelystä ja toimeenpanosta.

Henkilöstön hyvinvointia ja organisaation osaamista edistetään henkilöstösuunnittelulla ja koulutuksella sekä työhyvinvointihankkeita toteuttamalla.

Taidetoimikuntien tehtävänä on myöntää apurahoja, toimia oman toimialansa asiantuntijana ja osallistua viraston strategioiden laadintaan. Rahoitus on määräaikaista ja perustuu taiteellisen laadun vertaisarviointiin ja laajaan taidepoliittiseen asiantuntemukseen. Apurahapolitiikassa otetaan huomioon hakijakunnan sukupuoli-, ikä-, kieli- ja alueellinen jakauma sekä erityisesti nuorten taiteilijoiden asema apurahan hakijoina ja saajina.

Taideneuvoston tehtävänä on päättää valtion taidetoimikuntien määrästä, niiden tarkemmista nimistä ja toimialoista. Taideneuvosto myös nimeää jäsenet valtion taidetoimikuntiin ja alueellisiin taidetoimikuntiin ja esittää taiteen akateemikon arvonimeä. Taideneuvosto voi tukea kokeilu- ja kehittämishankkeita.

Tuloksellisuuden tunnusluvut

	2013	2014	2016
	toteutuma	toteutuma	tavoite

Tuotokset ja laadunhallinta

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2016 tavoite
<i>Taiteen edistämiskeskus ja alueyksiköt</i>			
Yhteisöjen valtionavustushakemukset	2 300	2 070	2 300
— myönteiset päätökset	990	997	900
Lausunnot valtionavustushakemuksista	850	825	600
Hankekokonaisuudet	80	9	9
Kansainväliset residenssit	5	4	0
Julkaisut ja vaikuttavuuden arvioinnit	4	2	0
Lausunnot, kannanotot ja aloitteet	50	35	35
<i>Valtion taidetoimikunnat ja erillislautakunnat</i>			
Apurahahakemukset	8 200	8 337	8 000
— myönteiset päätökset	1 700	2 402	2 300
Lausunnot valtionavustushakemuksista	1 015	800	800
<i>Alueelliset taidetoimikunnat</i>			
Apurahahakemukset	2 800	3 385	3 200
— myönteiset päätökset	600	707	600
Lausunnot valtionavustushakemuksista	650	950	950
Toiminnallinen tehokkuus			
Apuraha-/avustushakemuksen käsittelyaika (keskimäärin viikkoa)	20	18	17
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilötyövuodet	106,3	100	95

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	4 713	4 402	4 293
Bruttotulot	116	20	20
Nettomenot	4 597	4 382	4 273
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	419		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	413		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-13
Julkisten tietovarantojen avaaminen (HO)	-10
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-32
Palkkaliukumasäästö	-21
Palkkausten tarkistukset	8
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-21
Toimintameno-säästö (HO 2015)	-20
Vuokramenojen indeksikorotus	4
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-4
Yhteensä	-109

2016 talousarvio

4 273 000

2015 I lisätalousarvio	70 000
2015 talousarvio	4 382 000
2014 tilinpäätös	4 601 000

03. Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 181 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) perusparannushankkeiden rahoittamiseen
- 2) kalusto- ja laitehankintoihin.

Selvitysosa: Suomenlinnan hoitokunta vastaa Unescon maailmanperintöluetteloon otetun Suomenlinnan restauroinnista, ylläpidosta ja käyttämisestä sekä maailmanperintökohteen perusinformaation tuottamisesta ja jakamisesta yleisölle.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tavoitteena on kansallisesti merkittävän Suomenlinnan rakennuskulttuurimuistomerkin ja Unescon maailmanperintökohteen hoito, ylläpito ja esittely siten, että linnoitusalue säilyy elinvoimaisena ja vetovoimaisena. Yhteisön elinvoimaisuuden säilyttämiseksi tavoitteena on tukea monipuolista asukasrakennetta ja säilyttää alueella riittävät palvelut.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnallisen tehokkuuden tavoitteena on Suomenlinnan kunnostusohjelman (2016—2019) mukaisesti vajaakäytössä olevien tai korjauksen takia tyhjillään olevien huoneistojen käyttökuntoon saattaminen. Tavoitteena on vuokratuottojen 1 % kasvu, sekä 98 % käyttöaste vuokra-asunnoissa.

Vuokrien kustannusvastaavuusprosentin tavoitteessa otetaan huomioon maailmanperintökohteen kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden tilojen epätyypillisuus, joka vaikuttaa hoito- ja käyttökustannuksiin.

Tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteena ovat suunnittelun ja rakentamisen taso, asukastyytyväisyys, Lonnan saaren asteittainen käyttöönotto, linnoitukselle soveltuvat kulttuuriohjelmat ja kävijäpalveluiden kehittäminen sekä Suomenlinnan saavutettavuushankkeen saattaminen valmiiksi. Maailmanperintökohteen tunnetuksi tekemisessä noudatetaan Unescon edellyttämän hallinta- ja hoitosuunnitelman mukaisia toimia.

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2016 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus			
Matkailijamäärät sesongin ulkopuolisina kuukausina (loka—huhtikuu)	184 000	196 000	190 000
Linnoitusmuureista parhaassa kuntoluokassa koko linnoitusmäärästä (52 800 m ²), %	51	25	48
Toiminnallinen tehokkuus			
Maksuperustelain mukaisten vuokrien kustannusvastaavuus, %	74,51	81,72	84
Vuokra-asuntojen käyttöaste, %	94,26	96	98

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2016 tavoite
Vuokratuotot, kasvu %	2,97	11,2	1
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilötyövuodet	91	90,3	81
Työtyytyväisyysindeksi (VMbaro)	3,5	3,5	3,8

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	8 607	8 089	8 311
Bruttotulot	6 003	5 574	6 130
Nettomenot	2 604	2 524	2 181
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	92		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	461		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertamenon poisto	-180
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-12
Julkisten tietovarantojen avaaminen (HO)	-10
Palkkaliukumasäästö	-19
Palkkausten tarkistukset	9
Säästöpäätös	-100
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-11
Toimintameno säästö (HO 2015)	-20
Yhteensä	-343

2016 talousarvio	2 181 000
2015 talousarvio	2 524 000
2014 tilinpäätös	2 973 000

04. Museoviraston toimintameno (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 20 594 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kalusto- ja laitehankintoihin.

Selvitysosa: Museovirasto on kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön asiantuntija, viranomainen ja tiedontuottaja. Museovirasto vastaa kulttuuriympäristön ja kulttuuriomaisuuden suojelusta sekä toimii aineettoman kulttuuriperinnön asiantuntijana yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Museovirastoon kuuluu Kansallismuseo, joka vastaa kulttuurihistoriallisesta kansalliskokoelmasta ja järjestää kohteissaan näyttely- ja yleisöpalveluja.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Kulttuurin perustan elinvoimaisuutta lisätään

- tarjoamalla tietoa ja osaamista kulttuuriperinnön ja -ympäristön kehittämiseksi ja suojelemiseksi
- osallistumalla aktiivisesti kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön kulttuuriperinnön merkityksen ja mahdollisuuksien tunnistamiseksi ja hyödyntämiseksi

Kaikkien väestöryhmien mahdollisuuksia osallistua kulttuuriin turvataan

- korostamalla museotoiminnassa asiakaslähtöisyyttä, palvelukykyä sekä fyysistä, tiedollista ja kulttuurista saavutettavuutta
- kehittämällä arkisto-, kirjasto- ja kokoelmapalveluiden sekä aineistojen sähköistä saatavuutta ja käyttöä

Toiminnallinen tuloksellisuus

Toimialaa kehitetään kulttuuriympäristöstrategian, maailmanperintöstrategian ja museopoliittisen ohjelman linjausten mukaisesti. Kulttuuriympäristötyössä painotetaan valtakunnallisia ja maakunnallisia kysymyksiä, ennakoivaa ja vuorovaikutteista toimintaa, ohjelmallista suojelupolitiikkaa sekä tiedon avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta. Kansainvälisessä yhteistyössä toimitaan aktiivisesti erityisesti Unescon maailmanperintökomitean jäsenenä.

Kansalliskokoelman hoidon ja säilyttämisen olosuhteita parannetaan kokoelma- ja konservointikeskuksen käyttöönotolla. Kansallismuseon perusnäyttely uudistetaan itsenäisyyden juhluvuoden päähankkeena. Arkisto-, kirjasto- ja kokoelmapalveluiden sekä aineistojen sähköistä saatavuutta ja käyttöä edistetään.

Tuloksellisuuden tunnusluvut	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2016 tavoite
Tuotokset ja laadunhallinta			
Tutkimuslupa-asioiden käsittelyaika, pv	-	41	45
Lausuntojen käsittelyaika, pv	36	35	38
Verkkopalveluiden käyttöaika, tuntia	-	69 452	60 000
Sähköisesti luetteloitujen kuvien saatavuus internetissä	-	81 000	140 000
Toiminnallinen tehokkuus			
Museo- ja linnassakäynnin keskihinta, euroa	2,6	2,4	2,5
Museo- ja linnassakäynnin keskitulo, euroa	2,9	3,1	2,6
Henkisten voimavarojen hallinta			
Työtyytyväisyysindeksi	3,46	3,56	3,55
Henkilötyövuodet (htv)	299	292	275

Toiminnan tulot ja menot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	26 125	22 716	23 894

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2014	2015	2016
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttotulot	4 966	3 300	3 300
Nettomenot	21 159	19 416	20 594
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 842		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 476		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansallismuseon perusnäyttelyn uudistaminen	400
Kokoelma- ja konservointikeskuksen vuokra , II osa	1 200
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-23
Julkisten tietovarantojen avaaminen (HO)	-10
Omakustannuseriaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-123
Palkkaliukumasäästö	-100
Palkkausten tarkistukset	55
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-91
Toimintameno säästö (HO 2015)	-170
Vuokramenojen indeksikorotus	52
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-18
Yhteensä	1 172

2016 talousarvio	20 594 000
2015 I lisätalousarvio	100 000
2015 talousarvio	19 422 000
2014 tilinpäätös	19 793 000

05. Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 467 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kalusto- ja laitehankintoihin
- 2) enintään 4 000 euroa maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen.

Selvitysosa: Näkövammaisten kirjasto Celia on asiantuntija saavutettavien kirjastopalveluiden tarjoajana ja saavutettavien aineistojen tuottajana (äänikirjat, Daisy Trio -kirjat, pistekirjat, e-kirjat, koskettelukirjat, kohokuvat). Sen toiminnan tavoitteena on näkövammaisten ja muiden lukemisesteisten henkilöiden tasa-arvo kirjallisuuden ja tiedon saannissa.

Kirjasto tuottaa lukemisesteisten koululaisten ja toisen asteen opiskelijoiden tarvitsemat oppikirjat sekä tutkintoa suorittavien korkea-asteen opiskelijoiden tutkintovaatimuksissa olevat kirjat. Tuotettavien uusien oppikirjojen määrä on noin 450 nimekettä. Oppikirjoja myydään maksuperustepäätöksen mukaisesti kaikkien lukemisesteisten käyttöön 9 000 kappaletta.

Kirjasto tuottaa uusia nimekkeitä määrän, joka vastaa noin 27 % Suomessa vuosittain julkaistavasta yleisestä kirjallisuudesta. Kirjasto välittää kirjallisuutta asiakkaiden käyttöön postitse ja tietoverkon kautta noin miljoona kertaa yhteistyössä yleisten kirjastojen kanssa. Asiantuntija- ja konsultointitoiminnan painopisteenä on yhteistyön vakiinnuttaminen yleisten kirjastojen kanssa.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus: Näkövammaisten kirjaston ja yleisten kirjaston yhteistyömallin maanlaajuinen käyttöönotto mahdollistaa uusien asiakkaiden ohjaamisen yleisistä kirjastoista Näkövammaisten kirjaston palveluiden käyttäjiksi. Saavutettavaa julkaisemista edistetään laajasti yhteiskunnassa Suoraan saavutettavaksi -hankkeella.

	2013	2014	2016
Tuloksellisuuden tunnusluvut	toteutuma	toteutuma	tavoite
Vaikuttavuus, tuotokset ja laadunhallinta			
— kirjatutanto/nimekettä	2 217	1 675	1 700
— lainojen määrä, kauno- ja tietokirjat	1 018 300	1 004 000	900 000
— oppikirjatoimitukset/kpl	13 100	14 300	14 500
— verkkotoimitusten osuus kokonaislainauksesta/%	11	17	30
— asiakastyytyväisyys (arvosana 1—5)	4,42	4,19	4,1
Toiminnallinen tehokkuus			
— kirjalainan keskihinta/euroa	5,1	4,13	5,0
— oppikirjatoimituksen keskihinta/euroa	137	140	136
Henkisten voimavarojen hallinta			
— Henkilötyövuodet	50,9	54,7	52

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014	2015	2016
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	6 383	5 829	5 630
Bruttotulot	304	180	163
Nettomenot	6 079	5 649	5 467
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 494		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 224		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Käyttökorvausten tasomuutos	-12
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-4
Palkkaliukumasäästö	-16
Palkkausten tarkistukset	12
Säästöpäätös	-100
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-26
Toimintameno säästö (HO 2015)	-40
Vuokramenojen indeksikorotus	4
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-6
Tasomuutos	6
Yhteensä	-182

2016 talousarvio	5 467 000
2015 talousarvio	5 649 000
2014 tilinpäätös	5 812 000

06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 6 422 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kalusto- ja laitehankintoihin
- 2) enintään 170 000 euroa esitystoiminnan ja muun maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen.

Selvitysosa: Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI) tallettaa ja säilyttää elokuvia, televisio- ja radio-ohjelmia, edistää audiovisuaalista kulttuuriperintöä sekä turvaa lasten kehitystä ja hyvinvointia mediaympäristössä.

Hankitaan kokoelmiin lakisääteisen talletusvelvollisuuden alaisen filmi- ja videotuotannon esityskopiot ja oheismateriaalit vuodelta 2012 sekä originaalimateriaali vuonna 2010 tarkastetuista elokuvista. Video- ja dvd-kokoelmaa kartutetaan noin 2 000 tallenteella.

Tallennetaan digitaalisesti radion ja television ohjelmavirtaa opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymän suunnitelman mukaisesti, aineistoa kertyy noin 62 teratavua. Lisäksi otetaan vastaan kotimaisten radio- ja tv-ohjelmien alkuperäislaatuista tallenteita lakisääteisinä talletuksina. Jatketaan YLE:n jo digitoitujen radio- ja tv-aineistojen käyttöönottoa RTVA:n yleisöpalvelun kautta ja tietokantaa kehitetään haettavuuden parantamiseksi.

KAVI valvoo kuvaohjelmien tarjoamista ja kuvaohjelmaluokittelijoiden työtä julkisen valvontasuunnitelman mukaisesti, ylläpitää rekisteriä kuvaohjelmien tarjoajista ja kuvaohjelmaluokittelijoista sekä julkista kuvaohjelmaluetteloa. Tarjotaan koulutusta, ohjausta ja tukipalveluita kuvaohjelmaluokittelijoille ja kuvaohjelmien tarjoajille sekä ylläpidetään ja kehitetään luokitteluohjelmistoa.

KAVI osallistuu Helsingin keskustakirjastohankkeen tilasuunnitteluun opetus- ja kulttuuriministeriön valtuutuksella.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

- Aineistojen käytettävyyttä ja saavutettavuutta lisätään digitoimalla aineistoja ja kokoelmia sekä tarjoamalla digitoituja kokoelmia yleisön saataville Elonetin ja Kansallisen digitaalisen kirjaston asiakasliittymä FINNAn kautta.
- Lasten mediataitoja ja -kriittisyyttä kehitetään sekä tuetaan mm. tuottamalla mediakasvatusmateriaalia.
- Elokuvakulttuuria edistetään elokuvien esitystoiminnalla ja elokuvakasvatuksella.

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2016 tavoite
Tuloksellisuuden tunnusluvut			
Tuotokset ja laadunhallinta			
— Kokoelmien hoito/arkistoidut elokuvat, lkm	159 666	128 095	131 700
— Kirjasto-, tieto-, laina- ja asiakaspalvelut, lkm	37 120	39 070	38 000
— Maksulliset palvelut/esitystoiminta, katsojamäärät	46 572	52 963	50 000
— Digitaalisesti talletettu ohjelmavirta, teratavua (RTVA)	266	328	463
— Mediakasvatuksen tiedotuskampanjat, lkm	5	11	10
— Luokitellut ja ilmoitetut ohjelmat, lkm	22 557	19 147	21 000
— Tarjoamisen valvontaan liittyvät tapahtumat, lkm	30	68	40
— Valvontaan liittyvät uudelleen luokitellut	210	275	200
Toiminnallinen tehokkuus			
— Kokoelma- ja arkistyo yht., euroa/elokuva	22,13	22,68	23,54
— Maksullinen palvelu: esitystoiminnan subventio	267 650	165 686	221 400
— Radio- ja tv-arkisto yht. euroa/talletettu ohjelmavirta teratavua	6 184	4 683	3 435
— Kuvaohjelmista saadun yleisöpalautteen käsittely, euroa / käsittely	33	118	120
— Kuvaohjelmien luokittelun kustannukset, euroa / ohjelma	157	92	104
— Luokittelijoiden valvonnan kustannukset, euroa / ohjelma	230	92	93
Henkisten voimavarojen hallinta			
— Henkilötyövuodet	87	88	85

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	8 433	7 781	7 211
Bruttotulot	1 078	846	789
Nettomenot	7 355	6 935	6 422
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	781		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	937		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)		-5
Julkisten tietovarantojen avaaminen (HO)		-15
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa		-98
Palkkaliukumasäästö		-28
Palkkausten tarkistukset		12
Säästöpäätös		-300
Toimintamenojen tuottavuussäästö		-33
Toimintameno-säästö (HO 2015)		-50
Vuokramenojen indeksikorotus		10
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö		-6
Yhteensä		-513

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

2016 talousarvio	6 422 000
2015 talousarvio	6 935 000
2014 tilinpäätös	7 511 000

16. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 18 848 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) aiemmin myönnettyjen ylimääräisten taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeiden sekä taiteilijaeläkkeisiin liittyvien perhe-eläkkeiden maksamiseen

2) enintään 1 015 000 euroa uusiin taiteilijaeläkkeisiin sekä taiteilijaeläkkeisiin liittyviin perhe-eläkkeisiin siten, että enintään saadaan myöntää täyttä eläkettä vastaavina 51 ylimääräistä taiteilijaeläkettä.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on laskettu vuoden 2016 arvioidussa TyEL-indeksitasossa (2528).

2016 talousarvio	18 848 000
2015 talousarvio	18 848 000
2014 tilinpäätös	18 093 140

20. Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyshankkeiden tilakustannukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 14 613 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Museoviraston käytössä olevien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kulttuuri- ja nähtävyyshankkeiden tilakustannuksiin.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-2 579
Vuokramenojen indeksikorotus	247
Yhteensä	-2 332

2016 talousarvio	14 613 000
2015 talousarvio	16 945 000
2014 tilinpäätös	16 950 000

30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 3 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kirjastolain (904/1998) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten kirjastojen valtionavustusten maksamiseen
- 2) yleisille kirjastoille tuotettujen tietokanta- ja aineistopalvelujen ostoon ja yleisten kirjastojen erityistehtävien valtionavustusten maksamiseen sekä kirjastojen sisältötuotantoon liittyvien valtionavustusten maksamiseen
- 3) viittomakielisen kirjaston toimintaan liittyvien valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Avustukset keskus- ja maakuntakirjastoille	2 580 000
Kirjastojen sisältötuotantoon	300 000
Yleisten kirjastojen tietokanta ja -aineistopalvelujen tuottaminen ja avustukset muihin erityistehtäviin	800 000
Avustus viittomakielisen kirjaston toimintaan	220 000
Yhteensä	3 900 000

Yleisten kirjastojen tavoitteena on tarjota väestölle yhtäläiset mahdollisuudet sivistyksen, tietojen ja taitojen ja kansalaisvalmiuksien hankkimiseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastamiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Kirjaston tehtävänä on myös tarjota mahdollisuus virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalvelujen käyttöön ja opastaa käytössä.

Valtionavustuksilla tuetaan kirjasto- ja tietopalvelujen alueellisesti tasavertaista tuottamista ja kehittämistä. Tavoitteena on turvata palveluverkon toimivuus, kirjasto- ja tietopalvelujen laatu sekä koko väestön kattava tiedon ja kulttuurin saatavuus ja saavutettavuus.

Kirjastotoimen vaikuttavuutta arvioidaan kirjastojen käytön, aineistohankintojen, henkilöstövoimavarojen ja saatavuuden indikaattoreilla.

Eräitä kirjastotoimen tunnuslukuja	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2016 arvio
Kirjahankinta, kpl/1 000 asukasta	297	288	290
Muu aineistohankinta, kpl/1 000 asukasta	54	50	50
Henkilötyövuodet, htv/1 000 asukasta	0,8	0,8	0,8
Aukiolotunnit, 1 000 tuntia	1 362	1 365	1 370
Fyysiset käynnit, kpl/asukas	9,5	9,3	9,3
Verkkokäynnit, kpl/asukas	9,9	7,5	8
Lainaukset, kpl/asukas	17,2	16,8	17
Toimintakustannukset, euroa/asukas	59	58	59

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maakuntakirjastojen vähentäminen	-350
Säästö päätös	-500

Yhteensä	-850
2016 talousarvio	3 900 000
2015 talousarvio	4 750 000
2014 tilinpäätös	4 713 000

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 41 669 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä henkilötyövuosien määrä on teattereilla enintään 2 474 ja orkestereilla enintään 1 037.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioon liittyvän esityksen laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta siten, että teattereiden ja orkestereiden yksikköhintoja alennetaan menosäästön toteuttamiseksi vuonna 2016, ja että teattereille ja orkestereille vuonna 2015 kohdistetut säästöt muutetaan pysyviksi.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen arvonlisäveroton yksikköhinta on teattereilla 56 925 euroa ja orkestereilla 56 622 euroa henkilötyövuotta kohden.

Lakisääteisiin valtionosuuksiin ja -avustuksiin on lisäksi myönnetty 40 064 000 euroa momentilla 29.80.52.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertameno poistuminen	-50
Menosäästö	-2 590
Muutokset arviomäärärahan määräytymistekijöissä	67
Yksikköhintojen tason tarkistus	5 841
Yhteensä	3 268

2016 talousarvio	41 669 000
2015 talousarvio	38 401 000
2014 tilinpäätös	41 040 000

32. Valtionosuudet ja -avustukset museoille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 20 071 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten museoiden valtionosuuksien maksamiseen.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä henkilötyövuosien määrä on enintään 1 183.

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioon liittyvän esityksen laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta siten, että museoiden yksikköhintoja alennetaan menosäästön toteuttamiseksi vuonna 2016, ja että museoille vuonna 2015 kohdennetut säästöt muutetaan pysyviksi.

Valtionosuuden perusteena käytettävä keskimääräinen arvonlisäveroton yksikköhinta on 74 731 euroa henkilötyövuotta kohden.

Lakisääteisiin valtionosuuksiin on lisäksi myönnetty 19 380 000 euroa momentilla 29.80.52.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Menosäästö	-960
Muutokset arviomäärärahan määräytymistekijöissä (TAE 2016)	-117
Yksikköhintojen tason tarkistus	4 737
Yhteensä	3 660
<hr/>	
2016 talousarvio	20 071 000
2015 talousarvio	16 411 000
2014 tilinpäätös	17 431 000

(33.) Valtionavustukset kuntien ja alueiden kulttuuritoiminnan kehittämiseen (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2015 talousarvio	106 000
2014 tilinpäätös	106 000

(34.) Valtionosuus ja -avustus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2015 talousarvio	4 500 000
2014 tilinpäätös	4 500 000

35. Valtionavustus Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden merkkihankkeen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) nojalla Suomen itsenäisyyden 100-vuotiskirjaston rakentamiseen myönnettävän valtionavustuksen maksamiseen Helsingin kaupungille.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtionavustus Suomen itsenäisyyden juhluvuoden merkkihankkeen perustamiskustannuksiin	3 000
Yhteensä	3 000

2016 talousarvio	8 000 000
2015 talousarvio	5 000 000
2014 tilinpäätös	1 000 000

40. Korvaus Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappioon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 252 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää korvauksen maksamiseen Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappioon.

Selvitysosa: Valtion ja Helsingin kaupungin kesken solmitun Suomenlinnan liikenteen hoitoa koskevan sopimuksen mukaisesti valtio ja kaupunki yhdessä vastaavat Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappiosta.

2016 talousarvio	252 000
2015 talousarvio	252 000
2014 tilinpäätös	156 960

41. Yksityisen kopioinnin hyvitys (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 11 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää tekijänoikeuslain (404/1961) mukaiseen yksityisen kopioinnin hyvityksen järjestämiseen.

Momentilta maksettaviin menoihin liittyvät arvonnisäveromenot on budjetoitu hallinnonalan arvonnisäveromomentille 29.01.29.

Selvitysosa: Määrärahasta maksetaan tekijänoikeudella suojattujen teosten tekijöille ja muille oikeudenhaltijoille hyvitystä teoksen kappaleiden valmistamisesta yksityiseen käyttöön.

2016 talousarvio	11 000 000
2015 talousarvio	11 000 000

42. (29.01.22, osa) Korvaukset suojatun aineiston käytöstä (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 375 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää suojattujen teosten tekijöille maksettavaan lainauskorvaukseen ja sen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Momentilta maksettaviin menoihin liittyvät arvonnisäveromenot on budjetoitu hallinnonalan arvonnisäveromomentille 29.01.29.

Selvitysosa: Määrärahasta maksetaan tekijänoikeuslakiin perustuvia korvauksia kirjastoissa tapahtuvasta teosten lainaamisesta sekä julkisen rahoituksen piirissä olevissa kulttuuriperintölaitoksissa tapahtuvasta suojatun aineiston käytöstä tekijänoikeuksien haltijoita edustavien järjestöjen kanssa tehtävien sopimusten mukaisesti.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	150
Yhteensä	150

2016 talousarvio	8 375 000
2015 talousarvio	8 225 000
2014 tilinpäätös	4 075 000

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 589 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten myöntämiseen:

- 1) kulttuuri-instituuttien tukemiseen
- 2) rauhantyön edistämiseen
- 3) Suomen Islamilainen Neuvosto (SINE) ry:n menoihin
- 4) kansalaisjärjestöjen toimintaan
- 5) Luotsikirjaston toimintaan.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Hanasaaren ja Lontoon instituutin tila - ja muihin peruskorjauksesta aiheutuviin kustannuksiin	1 903 000
Rauhantyön edistämiseen	430 000
Suomen Islamilainen Neuvosto (SINE) ry	52 000
Ihmisoikeusliiton toiminnan tukeminen	90 000
Eräiden kansalaisjärjestöjen toimintaan	102 000
Luotsikirjaston toimintaan	12 000
Yhteensä	2 589 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hanasaaren tilakustannukset (siirto momentilta 29.80.53)	1 727
Kertamenon poistuminen	-50

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Järjestötukien säästö (HO 2015)	-110
Säästöpäätös	-100
Yhteensä	1 467

2016 talousarvio	2 589 000
2015 talousarvio	1 122 000
2014 tilinpäätös	1 160 000

51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 507 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/1969) 3 §:n mukaisten 545 apurahavuotta vastaavien taiteilija-apurahojen sekä 3 §:n 2 momentin mukaisten erittäin ansioituneille taiteenharjoittajille myönnettävien valtion taiteilija-apurahojen maksamiseen

2) eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain (1080/1983) mukaisiin apurahoihin ja avustuksiin.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtion taiteilija-apurahat (545 kpl)	10 964 000
Kirjailijoiden ja kääntäjien apurahat ja avustukset	3 100 000
Taiteilijaprofessoriapurahat (22 kpl)	443 000
Yhteensä	14 507 000

Taiteilija-apurahan suuruus on 1.1.2016 lukien 1 676,45 euroa/kk. Taiteilija-apurahoja tarkistetaan valtion virkamiesten palkkatarkistuksia vastaavasti Taiteen edistämiskeskuksen päätöksellä. Kirjailijoiden ja kääntäjien apurahojen kokonaismäärä on 10 % edellisenä kalenterivuonna kuntien ylläpitämiin yleisiin kirjastoihin hankittuun kirjallisuuteen käytetystä rahamäärästä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	37
Yhteensä	37

2016 talousarvio	14 507 000
2015 talousarvio	14 470 000
2014 tilinpäätös	13 892 572

52. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot taiteen edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 233 322 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) taiteen ja kulttuurin edistämisen rahoittamiseen, taide- ja kulttuuripolitiikan tutkimus-, selvitys- ja tiedotustoiminnan palkkaus- ja muiden menojen maksamiseen sekä valtion laitosten kulttuuria koskeviin kokeilu- ja tutkimushankkeisiin

2) taideteosten hankkimiseen valtion ja yliopistojen kiinteistöihin sekä niiden käytössä oleviin rakennuksiin

3) Taiteen edistämiskeskukselta annetun lain mukaisiin Taiteen edistämiskeskuksen, taideneuvoston ja taidetoimikuntien myöntämiin apurahoihin ja avustuksiin sekä enintään x euroa eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain (115/1997) mukaisiin apurahoihin

4) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen teattereille ja orkestereille, enintään x euroa teatteri- ja orkesterilain (730/1992) 6 a §:n mukaisen valtionavustuksen maksamiseen

5) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen museoille sekä muuhun museo- ja kulttuuriperintöalan tukemiseen

6) enintään x euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisten valtionavustusten maksamiseen kirjastoille ja yleisten kirjastojen valtion aluehallinnolle kirjastotoimen alueelliseen ja muuhun kehittämiseen

7) EU:n kulttuuriohjelmien kansalliseen hallintaan

8) maailmanperintösopimuksen ja Haagin vuoden 1954 yleissopimuksen mukaiseen suojelu-, tutkimus- ja valistustoimintaan sekä Unescon aineettoman kulttuuriperinnön suojelua koskevan sopimuksen kansalliseen toimeenpanoon

9) enintään x euroa valtionavustuksena käyttökustannuksiin Suomen Kansallisoopperan säätiölle, enintään x euroa valtionavustuksena käyttökustannuksiin Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiölle ja enintään x euroa valtionavustuksena käyttökustannuksiin Kansallisgallerialle

10) tekijänoikeuslain (404/1961) 55 §:ssä säädetyn tekijänoikeusneuvoston toimintamenoihin sekä tekijänoikeusasioiden neuvottelukunnan ja tekijänoikeusselvitysten kuluihin

11) enintään x henkilön palkkaamiseen ja siitä aiheutuviin menoihin Taiteen edistämiskeskuksen määräaikaisiin taiteen edistämisen tehtäviin.

Kohdan 2 määräraha sekä kohdasta 3 myönnettävät eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain (115/1997) mukaiset apurahat budjetoidaan maksuperusteisina.

Kohdassa 11 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Elokuvien ja lastenelokuvien tuotantoon, jakeluun ja esitystekniikan kehittämiseen	
Elokuvakulttuurin edistämiseen	
Kirjallisuuden edistämiseen	
Kuvataiteen edistämiseen	
Näyttämötaiteen edistämiseen	
Rakennustaiteen edistämiseen	
Musiikin edistämiseen	
Muotoilun edistämiseen	
Tanssitaiteen edistämiseen	
Valokuvataiteen edistämiseen	
Sirkustaiteen edistämiseen	
Mediataiteen edistämiseen	
Sarjakuvataiteen ja kuvitustaiteen edistämiseen	
Valtion julkisten rakennusten taidehankintoihin ja valtion taidekokoelmien hoitoon	
Muu taiteenalojen edistäminen	
Apurahat ja palkinnot	
Cultura-säätiölle ja kirjastotehtävän hoitamiseen	
Kansallisgallerialle	
Suomen elokuvasäätiölle	
Suomen Kansallisoopperan Säätiölle	
Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiölle	
Rahoituslain mukaisiin valtionosuuksiin ja -avustuksiin teattereille ja orkestereille	
Kirjastotoimen valtionavustuksiin ja kehittämistoimiin	
Rahoituslain mukaisiin valtionosuuksiin ja -avustuksiin museoille	
Museot ja kulttuuriperintö	
Seurantalojen korjausavustuksiin ja valistustyöhön	
Alueelliseen taiteen edistämiseen	
Taiteen edistämiskeskuksen valtionavustuksiin ja kehittämistoimiin	
Saamelaisen taiteen ja kulttuurin edistämiseen	
Kulttuuripolitiikan kehittämiseen	
Kulttuurivientiin ja kansainväliseen yhteistyöhön	
Kulttuuriin digitaalisessa ympäristössä	
Kulttuurin kansainvälisiin suurtapahtumiin	
Kulttuuri-instituuttien valtionavustuksiin	
Ystävyysseurojen valtionavustuksiin	
Eräiden kansainvälisten sopimusten toimeenpanoon	
Opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi	
Yhteensä	233 322 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-3 640
Yhteensä	-3 640

2016 talousarvio	233 322 000
2015 talousarvio	236 962 000
2014 tilinpäätös	237 009 557

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

53. Valtionavustus tilakustannuksiin (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 25 085 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksen myöntämiseen taide- ja kulttuurilaitosten sekä -yhteisöjen tilakustannuksiin.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hanasaaren tilakustannukset (siirto momentille 29.80.50)	-1 727
Kansallisgallerian toimitilamuutos (siirto momentilta 29.80.59)	1 245
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-4 546
Vuokramenojen indeksikorotus	276
Yhteensä	-4 752

2016 talousarvio	25 085 000
2015 talousarvio	29 837 000
2014 tilinpäätös	28 369 019

54. Valtionavustus taide- ja kulttuurilaitosten toimitilainvestointeihin (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 5 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten myöntämiseen Svenska Teaternin ja Tampereen Työväen Teatterin peruskorjauksista aiheutuneiden lainojen lyhennyksiin ja korkojen maksuun.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansallisteatterin lainanhoitokulujen päättyminen	-2 877
Yhteensä	-2 877

2016 talousarvio	5 300 000
2015 talousarvio	8 177 000
2014 tilinpäätös	7 209 870

55. Digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuus ja säilyttäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kansallinen digitaalinen kirjasto -ohjelman ja toimintasuunnitelman toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

- 2) keskeisten, priorisoitujen museo- ja kulttuuriperintöaineistojen suunnitelmallisesta digitoinnista aiheutuviin kustannuksiin
- 3) museoiden sisältötuotannon tukemiseen
- 4) digitaalisessa muodossa olevien kulttuuriperintöaineistojen saatavuutta, käyttöä ja säilyttämistä parantavien järjestelmien ja palveluiden kehittämiseen sekä kirjastojen, arkistojen ja museoiden yhteisen hakupalvelun kehittämiseen ja liittämiseen osaksi Euroopan digitaalista kirjastoa
- 5) kulttuuri- ja kulttuuriperintöaineistojen digitointia, digitaalista saatavuutta ja pitkäaikaissäilytystä koskevan osaamisen kehittämistä ja jakamisesta aiheutuviin kustannuksiin
- 6) valtion virastoille ja laitoksille kulttuuriperintöaineistojen digitoinnista ja digitaalisten kulttuuriperintöaineistojen säilyttämisestä aiheutuviin kustannuksiin
- 7) enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä	0
2016 talousarvio	2 200 000
2015 talousarvio	2 200 000
2014 tilinpäätös	2 200 000

59. Eräät avustukset Kansallisgallerialle (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 10 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Kansallisgallerian säätiön pääoman maksamiseen. Määrärahan käytön edellytyksenä on, että yksityiset rahoittajat osallistuvat pääomittamiseen. Valtion osuus pääomittamiseen on suhteessa (5:2) yksityisiltä rahoittajatahoilta kerättävään pääomaan.

Selvitysosa: Pääomittukseen kohdennettava määräraha on vuoden 2016 osuus Kansallisgallerian perustamisen rahoituksesta. Julkisoikeudellisen säätiön pääomittaminen on tarkoitus toteuttaa vuosina 2015—2016 siten, että valtion osuus on yhteensä enintään 20 000 000 euroa edellyttäen, että yksityisten rahoittajatahojen osuus on vähintään 8 000 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansallisgallerian toimitilamuutos (siirto momentille 29.80.53)	-1 245
Yhteensä	-1 245
2016 talousarvio	10 000 000

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

2015 talousarvio	11 245 000
2014 tilinpäätös	14 670 000

(70.) *Kaluston hankinta* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2015 talousarvio	150 000
2014 tilinpäätös	500 000

72. *Kansalliskallerian kokoelman kartuttaminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 739 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Kansalliskallerian taidehankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen.

2016 talousarvio	739 000
2015 talousarvio	739 000
2014 tilinpäätös	739 000

75. *Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 899 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kiinteistövarallisuuden perusparannuksista ja kunnossapidosta sekä pienehköistä uudisrakennushankkeista aiheutuvien investointimenojen maksamiseen ja museolaivojen korjaustöistä aiheutuviin kustannuksiin.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Museovirasto	799 000
2.	Suomenlinnan hoitokunta	7 100 000
Yhteensä		7 899 000

Määrärahaa saa käyttää käyttösuunnitelman kohdan 2. osalta enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Valtuus

1) Käyttösuunnitelman kohdan 1. hankkeita koskevia sitoumuksia saa tehdä siten, että niistä vuoden 2016 jälkeen aiheutuvat menot ovat yhteensä enintään 300 000 euroa.

2) Käyttösuunnitelman kohdan 2. hankkeita koskevia sitoumuksia saa tehdä siten, että niistä vuosina 2016—2018 aiheutuvat menot ovat yhteensä enintään 6 000 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertamenon poisto	-250
Suomenlinnan kaukolämpötunnelin perusparannus	5 000
Yhteensä	4 750

2016 talousarvio	7 899 000
2015 talousarvio	3 149 000
2014 tilinpäätös	3 800 000

95. Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 50 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää muinaismuistolain (295/1963) toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja lainojalla suoritettavien korvausten maksamiseen.

2016 talousarvio	50 000
2015 talousarvio	50 000
2014 tilinpäätös	10 000

90. Liikuntatoimi

Selvitysosa: Liikuntatoimen tehtävänä on liikunnan edistäminen. Valtio ja kunnat luovat edellytyksiä liikunnalle. Liikunnan järjestämisestä vastaavat pääasiassa liikuntajärjestöt. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa liikuntapolitiikan yleisestä johdosta, yhteensovittamisesta ja kehittämisestä sekä liikunnan yleisten edellytysten luomisesta valtionhallinnossa.

Toimialaa ohjaavat liikuntalaki ja -asetus, hallitusohjelma, valtion talousarvio, opetus- ja kulttuuriministeriön strategiat ja linjaukset sekä toimialan kansainväliset yleissopimukset. EU:n liikuntapolitiikan vaikutus kansalliseen liikuntatoimeen on lisääntymässä. Liikunnan toimialan strateginen johtaminen ja ohjausjärjestelmät perustuvat tiedolla johtamisen periaatteelle sekä liikuntapoliittisten toimenpiteiden vaikutusten jatkuvalla arvioinnilla.

Liikunnan edistämiseksi ja liikunnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden saavuttamiseksi liikuntapolitiikan eri tavoitealueilla toteutetaan toimenpiteitä, joille on yhteistä alan tietoperustan vahvistaminen ja osaamisen kehittäminen sekä yhdenvertaisuuden, eettisyyden ja rehellisyyden toteutuminen.

Liikuntatoimen toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet ovat:

Toiminnalliset tavoitteet	Keskeisimmät toimenpiteet
----------------------------------	----------------------------------

Toiminnalliset tavoitteet	Keskeisimmät toimenpiteet
Liikunta on yhdenvertaisesti saavutettavissa	<ul style="list-style-type: none"> — Parannetaan kunnallisia liikunta- ja liikuntapaikkapalveluja koskevaa tietopohjaa ja varmistetaan ohjauksen yhdensuuntaisuus paikallistasoa koskevissa liikuntapoliittisissa toimenpiteissä — Liikuntapaikkarakentamisen avustamisessa painotetaan ensisijaisesti laadukkaiden ja laajoille käyttäjäryhmille suunnattujen liikuntapaikkojen rakentamista ja peruskorjaamista — Avustetaan liikunnan yhdenvertaisuutta lisääviä hankkeita — Tuetaan maahanmuuttajien kotouttamista liikunnan avulla — Edistetään informaatio-ohjauksella, että liikunnan edistäminen huomioidaan kuntien strategioissa — Tuetaan liikunnan kansalaisjärjestötoimintaa — Tuetaan paikallista seuratoimintaa ja matalan kynnyksen liikuntatoimintaa — Tuetaan eettistä ja yhteiskuntavastuullista huippu-urheilutoimintaa ja urheilijoiden valmentautumismahdollisuuksia — Vahvistetaan urheilu-uran ja opiskelun tai koulunkäynnin yhdistämisen toimenpiteitä — Myönnetään tunnustuspalkintoja suomalaisille olympivoittajille — Vahvistetaan järjestöjen edellytyksiä hakea ja järjestää kansainvälisiä urheilun suur tapahtumia — Tuetaan liikunnan ja urheilun eettisiä toimenpiteitä avustamalla Suomen Antidopingtoimikuntaa. Vahvistetaan urheilun integriteettiä lisäämällä ottelutulosten manipulointia ehkäiseviä toimia — Tuetaan liikuntajärjestöjen kansainvälisiä yhteistyö- ja vaikuttamismahdollisuuksia — Tuetaan OKM:n ja STM:n yhteisen terveyttä edistävän liikunnan strategian ja toimenpideohjelman toimeenpanoa — Tuetaan Liikkuva koulu-ohjelmaa, työelämän liikunnallistamiseen tähtäviä toimenpiteitä ja ohjelmia sekä muita liikunnan edistämishankkeita koko elämäncykkelissä — Huomioidaan liikunta-alan yrittäjyys osana luovien alojen yrittäjyyden edistämistä
Liikunta ja urheilu lisäävät osallistumista	
Liikunnallinen elämäntapa yleistyy	

Toiminnalliset tavoitteet	Keskeisimmät toimenpiteet
Liikunta-alan tietopohja ja osaaminen vahvistuu	— Tuetaan liikunnan koulutuskeskusten osaamisen ja laadun kehittämistä — Parannetaan eri väestöryhmien osallistumismahdollisuuksia liikunta-alan vapaatavoitteiseen koulutukseen — Tuetaan liikunta-alan tutkimus- ja tiedonvälitystoimintaa liikuntapoliittisen päätöksenteon tarpeiden näkökulmasta — Parannetaan liikuntatieteellisen tutkimuksen laatua tekemällä yhteistyötä Suomen Akatemian kanssa — Lisätään tiedon saavutettavuutta sekä kehitetään valtion liikuntaneuvoston liikuntapoliittikan vaikutusten arviointijärjestelmää — Tuetaan tiedon tuotantoa liikuntapaikkarakentamisen ja liikuntaa suosivan yhdyskuntasuunnittelun kehittämiseksi — Tuetaan urheiluoikeuden professuuria — Tuetaan Suomessa järjestettäviä liikunnan toimialan kansainvälisiä tieteellisiä kongresseja

Eräitä liikuntatoimen tunnuslukuja

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2016 arvio
Kuntien liikunnan edistämisasiivisuus, kuvaa toiminnan suunnittelua ja johtamista/Tea-viisari¹			
— koko maan väestöpainotettu keskiarvo	66	67	70
Valtionavustuksilla tuetut liikuntatilat (peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeet)			
— uimahallit (kpl)	5	8	10
— liikuntahallit tai kentät (kpl)	18	14	14
— jäähallit (kpl)	5	8	3
Yhteensä	28	30	27
— lähiliikuntapaikat (kpl)	52	49	65
Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelma			
Hankkeet	229	218	220
Kunnat	100	89	100
Liikkujat			
— naiset (%)	64	63	62
— miehet (%)	36	37	38
Liikkujat	140 000	140 000	140 000
Kehittämistuki liikunta- ja urheiluseuroille			
Myönnettyt	309	378	410
Hakemukset	1 205	1 162	1 200
Lapsia ja nuoria	90 000	92 000	93 500
— tytöt (%)	40	60	40
— pojat (%)	40	60	60
Liikkuva koulu -ohjelma²			

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

	2013	2014	2016
	toteutuma	toteutuma	arvio
Koulut	172	800	1 400
Oppilaat	60 000	163 000	285 000
Urheiluakatemioiden avustaminen			
Avustetut urheiluakatemioiden kpl	19	19	17
Akatemioihin kiinnittyneiden urheilijoiden määrä, I ja II-taso	n. 2 370	2 400	2 400
Dopingtestit (ADT ry)			
Kansallisen testausohjelman testit, yht	2 877	2 770	2 800
— kilpailun ulkopuoliset	1 453	1 460	1 400
— kilpailutestit	1 424	1 310	1 400
— joista veritestejä	27	81	310
Urheilijaprofiilit, verinäytteet	245	276	300
Vapaan sivistystyön toteutuneet suoritteet liikunnan koulutuskeskuksissa			
Valtakunnalliset	409 773	403 804	400 000
Valtionosuudella rahoitetut vuorokaudet/%	279 900/68,3	279 900/69,3	279 900/70,0
Alueelliset	89 709	86 915	85 000
Valtionosuudella rahoitetut päivät/%	53 000/59,1	53 000/61,0	53 000/62,4

¹⁾ Tea-viisarijärjestelmän tunnusluku kertoo kunnan liikunnan edistämisestä 7 eri näkökulmasta (mm. johtaminen, seuranta ja voimavarat). Koko maan luku on kaikkien vastanneiden keskiarvo, joka on painotettu vastanneen yksikön väestöpohjalla.

²⁾ V. 2012—2013 koulujen määrä sisältää ainoastaan valtakunnalliset kokeiluhankkeet, kun taas v. 2015 arvio sis. kokeiluhankkeiden (330 koulua) lisäksi OKM:n määrärahasta aluehallinnon kautta rahoitetut hankkeet (520 koulua). Vv. 2012—2013 oppilaiden määrä sisältää ainoastaan valtakunnalliset kokeiluhankkeet, kun taas v. 2015 arvio sis. kokeiluhankkeiden (90 000 oppilasta) lisäksi OKM:n määrärahasta aluehallinnon kautta rahoitetut hankkeet (130 000 oppilasta).

50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot urheilun ja liikuntakasvatukseen edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 147 622 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) liikuntalakiin (390/2015), opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (1705/2009) ja vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin (632/1998) perustuvien valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen sekä muiden urheilun ja liikuntakasvatukseen edistämiseen tarkoitettujen avustusten maksamiseen valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti

2) kokeilu-, kehittämis-, selvitys- ja ohjelmatoiminnan menoihin

3) enintään 1 700 000 euroa urheilijoiden valmennus- ja harjoitteluapurahojen maksamiseen

4) yhteisöjen ja valtionhallinnon kansainvälisen liikunta-alan yhteistyön, liikuntatieteellisen toiminnan, liikunnan ja huippu-urheilun eettisen ja dopinginvastaisen toiminnan, testaustoiminnan ja dopingin vastaisen kasvatukseen tehostamisen menoihin sekä korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja tutkijoiden liikuntatieteellisten tutkimushankkeiden ja näiden kanssa yhteistyössä toteutettavien tietojärjestelmä- ja muiden hankkeiden rahoittamiseen

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

5) enintään 339 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen avustuksen maksamiseen Suomen Urheilumuseosäätiölle

6) valtion liikuntaneuvoston ja sen jaostojen menoihin

7) enintään 260 000 euroa ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain (1419/2014) mukaisiin eläkkeisiin

8) enintään 40 000 euroa Pro Urheilu -tunnustusten maksamiseen

9) liikunnan aluehallinnon toiminnan menoihin

10) Olympiastadionin perusparannushankkeeseen

11) enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kunnan liikuntatoimen valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 12,00 euroa asukasta kohden.

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevien opiskelijavuorokausien enimmäismäärä on 279 900 ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien enimmäismäärä on 53 000. Mainittujen määrien estämättä määrärahaa saa käyttää valtionosuuksien oikaisupäätöksistä aiheutuviin menoihin.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yksikköhinta on 16,60 euroa opiskelijapäivää kohden.

Kohdan 7 määrärahaa saa käyttää enintään 16 täyttä eläkettä vastaavan ylimääräisen urheilijaeläkkeen myöntämiseen.

Kohtien 3 ja 7 määrärahat budjetoidaan maksuperusteisina.

Kohdassa 11 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

<i>Liikunnan yhdenvertaiseen saavutettavuuteen</i>	29 821 000
Liikuntapaikkarakentamisen avustamiseen	28 321 000
Liikunnan yhdenvertaisuuteen	1 500 000
<i>Liikuntaan ja urheiluun osallistuminen</i>	61 356 000
Liikunnan kansalaistoimintaan	44 259 000
Huippu-urheiluun	11 560 000
Liikunnan ja urheilun suurtahtumiin	1 700 000
Liikunnan ja urheilun eettiseen toimintaan	3 380 000
Kansainväliseen yhteistyöhön	457 000
<i>Koko väestön liikunnan edistäminen</i>	28 170 000

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Valtionosuudet kuntien liikuntatoimintaan	19 400 000
Liikunnallisen elämäntavan edistämiseen	8 770 000
<i>Liikunnan osaaminen ja tietopohja</i>	28 275 000
Liikunnan koulutuskeskuksille	18 486 000
Liikuntatieteeseen ja tutkimuksiin	3 730 000
Tutkimus- ja kehitysyhteisöille sekä koulutustoimintaan	3 929 000
Liikunnan aluehallinnon toimintaan	350 000
Valtion liikuntaneuvoston toimintaan	480 000
Opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi	1 300 000
Yhteensä	147 622 000

Määrärahan mitoituksessa käytetty valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten arvonlisäverollinen keskimääräinen yksikköhinta on 97,07 euroa opiskelijavuorokautta kohden. Liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksiin myönnetään 664 000 euroa momentilta 29.90.52.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-572
Yhteensä	-572

2016 talousarvio	147 622 000
2015 I lisätalousarvio	—
2015 talousarvio	148 194 000
2014 tilinpäätös	147 295 011

52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille ja rahoitus liikuntatieteellisten hankkeiden arviointikustannuksiin (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 744 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisten valtionosuuksien maksamiseen valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille

2) enintään 80 000 euroa Suomen Akatemialle liikuntatieteellisten tutkimusten arvioinnin hallintokustannuksiin enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Momentin 29.90.50 määrärahasta osoitetaan valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksiin yhteensä enintään 16 914 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yksityisten oppilaitosten ylläpitäjien arvonlisäverojen osuuden muutos	187
Yhteensä	187

2016 talousarvio	744 000
2015 talousarvio	557 000
2014 tilinpäätös	107 333

(54.) *Avustus Helsingin Olympiastadionin perusparannukseen (siirtomääräraha 3 v)*

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2015 talousarvio	40 000 000
2014 tilinpäätös	40 000 000

91. Nuorisotyö

Selvitysosa: Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on nuorisolain mukaan vastuu nuorisotyön ja -politiikan yleisestä kehittämisestä. Tavoitteena on edistää nuorisolain kohderyhmään kuuluvien nuorten aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistamista sekä parantaa heidän kasvu- ja elinoloja. Yleisen kehittämisen välineenä toimii valtakunnallisen nuorisotyön palvelu- ja kehittämiskeskusrakenne. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa valtioneuvoston nuorisopolitiikan kehittämisohjelman toimeenpanosta nuorisotyön alueella sekä ohjelman koordinaatiosta yhteistyössä sen toimeenpanoon osallistuvien ministeriöiden kanssa. Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta arvioi ohjelman toimeenpanoa vuosittain. Lapsi- ja nuorisopolitiikan vaikuttavuutta seurataan lasten ja nuorten elinoloja kuvaavilla indikaattoreilla.

Nuorisolaki velvoittaa kuntia huolehtimaan nuorten osallistumismahdollisuuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kansalaisjärjestöjen toimintaa, erilaisia nuorten osallistumista ja vaikuttamista tukevia hankkeita sekä nuortenideat.fi -verkkodemokratiapalvelua, jossa nuoret voivat tehdä aloitteita.

Etsivän nuorisotyön kautta tavoitetaan yhteiskunnan palvelujärjestelmien ulkopuolella olevat nuoret ja heistä suurin osa ohjataan jatkotoimenpiteisiin. Etsivä nuorisotyö on laajentunut miltei koko maata kattavaksi. Nuorten työpajatoimintaa kehitetään, jotta se pystyisi entistä tehokkaammin vastaamaan etsivän nuorisotyön kautta tavoitettujen nuorten tarpeisiin. Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on parantaa nuorten elämäntaitoja ja vähentää nuorisotyöttömyyttä.

Otetaan huomioon sukupuolten tasa-arvonäkökulma, yhdenvertaisuus sekä vähemmistöt ja maahanmuuttajataustaiset nuoret ensisijaisesti integroidusti nuorisotyön tukijärjestelmissä.

Toimialan yleistä kehittämistä suuntaavat myös nuorisoalan eurooppalaisen yhteistyön uudistetut puitteet (2010—2018) sekä Euroopan neuvoston suositukset.

Nuorisotyön tavoitteet ja keskeisimmät toimenpiteet ovat:

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet	Keskeisimmät toimenpiteet
Toimialan yleinen kehittäminen	— Huolehditaan uudistetun nuorisolain ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman toimeenpanosta. — Kehitetään ja vahvistetaan nuorisotoimialan ohjausta uuden nuorisolain pohjalta.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet	Keskeisimmät toimenpiteet
Edistetään osallisuutta ja yhdenvertaisuutta	— Kehitetään tiedolla johtamista 'nuorisotyön tunnuslukujen verkostomainen kehittäminen' - hankkeenjohtopäätösten pohjalta. — Huolehditaan Pohjoismaisen ministerineuvoston puheenjohtajuuden velvoitteista nuorisotoimialalla.
Seurataan ja tuetaan arjen rakentumista	— Kehitetään ja tuetaan lasten ja nuorten kuulemistä sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. — Edistetään kaikkien nuorten yhdenvertaisia harrastusmahdollisuuksia. — Tuetaan valtakunnallisia nuorisojärjestöjä, valtakunnallisia nuorisotyön palvelujärjestöjä ja muita nuorisotyötä tekeviä järjestöjä. — Tuetaan etsivää nuorisotyötä ja nuorten työpajatoimintaa. — Seurataan lakisääteisten monialaisten yhteistyöverkostojen toimintaa ja luodaan edellytyksiä verkostojen väliselle yhteistyölle.

Eräitä nuorisotoimen tehokkuutta kuvaavia tunnuslukuja

Toiminnot	2013	2014	2016
Kuntien nuorisotyö			
— nuorisotilat, lkm (Kuntaliitto)	1 100	1 100	1 100
— nuorisotyöntekijät, lkm (Kuntaliitto)	3 400	3 400	3 400
Valtakunnalliset nuorisokeskukset (10 kpl)			
— nuorisokäyttöpäivät	393 434	343 648	396 000
Nuorten harrastaminen			
— aluehallinnon kautta tuetut paikalliset harrastustoimintaryhmät, lkm	4 500	4 404	5 700
— nuoret (15—29 v.) joilla vähintään yksi harrastus, osuus ikäryhmästä ¹	85 %	85 %	85 %
— nuoret (15—29 v.) jotka kuuluvat vähintään yhteen järjestöön, osuus ikäryhmästä ²	53 %	53 %	53 %
Nuorisotutkimus			
— tutkijat, OKM:n rahoittamat (htv)	4,7	2,4 ³	4,3
— painetut kirjat ja verkkojulkaisut	16	20	21

¹⁾ Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013, ei tehty vuonna 2014

²⁾ Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013, ei tehty vuonna 2014

³⁾ Vakituisten tutkijoiden rekrytointiprosessi, tutkijat erityisrahoituksella

50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 53 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) ja nuorisolain (72/2006) perusteella kuntien nuorisotoimen valtionosuuksiin

- 2) nuorisolakiin (72/2006) perustuviin valtionavustuksiin valtakunnallisille nuorisojärjestöille, nuorisotyön valtakunnallisille palvelujärjestöille ja nuorisotyötä tekeville järjestöille
- 3) nuorisolakiin (72/2006) perustuviin avustuksiin valtakunnallisten nuorisokeskusten toimintaan ja rakentamiseen sekä nuorisotilojen rakentamis-, peruskorjaus- ja varustamisavustuksiin
- 4) nuorisotutkimuksen avustamiseen ja apurahojen maksamiseen, nuorisotyöhön ja -politiikkaan liittyvien selvitysten laatimiseen ja nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen, nuorten kuulemis- ja osallistumisjärjestelmien sekä nuorten verkkomedioiden ja niiden kehittämistoiminnan menoihin
- 5) yhteisöjen ja valtionhallinnon kansainvälisen nuorisoalan yhteistyön ja EU:n sekä kansainvälisten toimintaohjelmien tukemiseen
- 6) lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan, liikunnallisen, kulttuurisen ja monikulttuurisen nuorisotyön ja -toiminnan sekä nuorten ympäristökasvatuksen tukemiseen
- 7) nuorten työpajatoiminnan valtakunnalliseen tukeen, etsivään nuorisotyöhön, ehkäisevään päihde- ja huumetyöhön, sosiaaliseen nuorisotyöhön sekä muuhun nuorten sosiaaliseen vahvistamiseen
- 8) valtion nuorisoasiain neuvottelukunnan ja sen jaostojen, valtakunnallisten nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön palvelujärjestöjen arviointi- ja avustustoimikunnan, saamelaiden nuorisoneuvoston menoihin ja saamenkielisen nuorisokulttuurin vahvistamiseen
- 9) nuorisotyön valtakunnallisten palvelu- ja kehittämiskeskusten tukemiseen
- 10) lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman toimeenpanoon, arviointiin ja kehittämiseen sekä alueellisen nuorisotoimen menoihin ja nuorisotyön alueelliseen kehittämiseen
- 11) toimialan aluehallinnon ja valtion virastojen määräaikaisten nuorisotoimialan hankkeiden toteuttamiseen
- 12) enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen, josta aluehallinnon nuorisotoimet voivat käyttää enintään kolme henkilötyövuotta henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin uuden nuorisolain toimeenpanoa koskevaa informaatio-ohjausta varten.

Kuntien nuorisotoimen valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä yksikköhinta on 15,00 euroa alle 29-vuotiasta asukasta kohden.

Kohdassa 12 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa: Määrärahaa vastaava tulo sisältyy momentin 12.29.88 tulokertymään arpajaislain (1047/2001) 17 §:n mukaisesti ja nuorisotyön osuus siitä muodostuu veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä annetun lain (1054/2001) 1 §:n mukaisesti.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Nuorten aktiivinen kansalaisuus
Valtakunnalliset nuorisoalan järjestöt

15 500 000

Talousarvioesitys 2016, Ministeriön ehdotus

Lakisääteiset kansalliset toimikunnat	900 000
<i>Nuorten sosiaalinen vahvistaminen</i>	
Etsivä nuorisotyö ja muu nuorten sosiaalinen vahvistaminen	7 000 000
<i>Nuorten kasvu- ja elinolot, paikallinen ja alueellinen nuorisotyö</i>	
Valtionosuus kuntien nuorisotoimeen	8 048 000
Kasvu- ja elinolot paikallisesti ja alueellisesti	5 150 000
<i>Nuorisotyön ja -politiikan kehittäminen</i>	
Nuorisotyön palvelu- ja kehittämiskeskukset	6 000 000
Lasten ja nuorten kehittämisohjelman toimeenpano, kokeilu, kehittäminen, tutkimus	4 202 000
Kansainvälinen yhteistyö	1 000 000
Valtakunnalliset nuorisokeskukset	5 300 000
Yhteensä	53 100 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-262
Yhteensä	-262

2016 talousarvio	53 100 000
2015 talousarvio	53 362 000
2014 tilinpäätös	52 786 580

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 13 523 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tukemiseen.

Selvitysosa: Momentin 29.91.50 määrärahasta osoitetaan etsivän nuorisotyön tukemiseen yhteensä 6 000 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Työpajatoiminnan tukemiseen	11 523 000
Etsivän nuorisotyön tukemiseen	2 000 000
Yhteensä	13 523 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-7 477
Yhteensä	-7 477

2016 talousarvio	13 523 000
2015 talousarvio	21 000 000
2014 tilinpäätös	21 000 000

52. Saamelaidsten kulttuuri- ja kielipesätoiminta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää inarinsaamen, koltansaamen ja pohjoissaamen kulttuuri- ja kielipesätoiminnan tukemiseen.

Selvitysosa: Saamelaisalueen ulkopuolella tapahtuvan kulttuuri- ja kielipesätoiminnan tukemiseen osoitetaan 200 000 euroa momentilta 29.91.50.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	300
Yhteensä	300
<hr/>	
2016 talousarvio	700 000
2015 talousarvio	400 000
2014 tilinpäätös	550 000